

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม
ในชุมชนวัดเกตเชียงใหม่

Social and cultural Impact of Tourism in Wat Ket Community,
Chiangmai Province

โดย วิภาดา ศุภรัฐปรีชา และคณะ

กรกฎาคม 2553

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง และเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้การกำกับของสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณอาจารย์วรวิมล ชัยรัตน์ อาจารย์ศิริพร บุญประเสริฐ คุณจรินทร์ เบนคุณอนันต์ ฤทธิเดช คุณสมหวัง ฤทธิเดช และชาวบ้านวัดเกตทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการทำวิจัยรวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการในชุมชนวัดเกตที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหากมีความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้น ผู้วิจัยขออภัยและขออภัยมา ณ โอกาสนี้

วิภาดา ศุภรัฐปรีชา

พินิจมดี เกตะวันดี

กรกฎาคม 2553

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เห็นได้จากนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้เน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องด้วยงบประมาณจำนวนมหาศาล ส่งผลให้มียกท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวกันอย่างมาก เมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและตัวเลขรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็เชื่อว่าการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ท้องถิ่น โดยละเลยต่อการคำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนเหรียญสองหน้า ด้านหนึ่งสามารถสร้างความเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน ในขณะที่อีกด้านหนึ่งก็สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนได้เช่นกัน ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ย่อมส่งผลร้ายต่อการท่องเที่ยวโดยรวมของประเทศได้ในอนาคต และอาจขัดแย้งกับนโยบายของภาครัฐในการนำการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และพยายามอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีประวัติศาสตร์เป็นมาอันยาวนาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และอาคารเก่าที่มีคุณค่าตลอดจนวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทำให้บริเวณย่านวัดเกตได้รับพระราชทานรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทชุมชนพื้นถิ่นประจำปี พ.ศ. 2548 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาปัตยกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งดึงดูดใจและมีความน่าสนใจทางการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันชุมชนวัดเกตกำลังถูกคุกคามจากการท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการพัฒนาธุรกิจบริการรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พักอาศัยขนาดใหญ่ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจเพื่อสุขภาพและความงาม เป็นต้น เมื่อพิจารณาเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจแล้วการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับคนบางกลุ่มในชุมชนที่สามารถใช้โอกาสและอาศัยนักท่องเที่ยวเป็นลูกค้าได้เป็นอย่างดี แม้ว่าการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบในเชิงบวกให้แก่ชุมชนอยู่ไม่น้อย การท่องเที่ยวยังอาจส่งผลในทางลบทางด้านสังคมวัฒนธรรมด้วย เช่น อาจทำให้ค่านิยมของคนในชุมชนปรับเปลี่ยนมาสู่ระบบวัตถุนิยมมากขึ้น นอกจากนี้ระบบคุณค่าทางวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ และความเป็นมิตรตลอดจนสัมพันธภาพของคนในชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญอาจทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชน และมีแนวโน้ม

จะเกิดการสนองในสิ่งที่ผิดกฎหมายตามคำเรียกร้องของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการหารายได้อีกด้วย เช่น การขายบริการทางเพศ หรือยาเสพติด อันจะนำไปสู่ปัญหาทางอาชญากรรมมากขึ้นซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตแล้ว หากว่าไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โดยเฉพาะการพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมเป็นการพิจารณาจากความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนวัดเกต เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น อาจจะทำให้ชุมชนวัดเกตประสบปัญหาอย่างรุนแรงด้านสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ และด้านสังคมวัฒนธรรม

จากอดีตที่ผ่านมาชุมชนวัดเกตได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว แต่ชุมชนวัดเกตยังไม่ได้มีการเตรียมการรองรับปัญหาหรือผลกระทบทางลบที่จะตามมา ไม่มีการพิจารณาการวัดขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมและยังไม่ได้มีการจัดการด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต พร้อมกับศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เพื่อหาทางลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวของชุมชนในขณะเดียวกันก็สามารถนำการท่องเที่ยวมาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวพร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตเชียงใหม่ จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการทางการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงประเด็นผลกระทบที่จะนำไปสู่การหามาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต ดังนั้นเนื้อหาการศึกษาจึงประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพสังคมทั่วไปเช่น สภาพที่ตั้ง ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนวัดเกต และสภาพการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต
2. ศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวและจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตจากมุมมองของประชาชนในพื้นที่

ผู้ประกอบการในชุมชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องตลอดจนความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นพร้อมข้อเสนอแนะ

3. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ ปัญหาที่พบตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการลดปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ที่ทำการศึกษามีขอบเขตในพื้นที่ชุมชนวัดเกต เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ถนนเจริญราษฎร์ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ซึ่งด้านทิศเหนือจดถนนแก้วนครรัฐ ด้านทิศใต้ จดถนนเจริญเมือง ด้านทิศตะวันออก จดถนนบำรุงราษฎร์ ด้านทิศตะวันตกจดถนนเจริญราษฎร์

ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดเกต นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ผู้ประกอบการในชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในการวิจัยเชิงปริมาณนั้นได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ใช้การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม และการสังเกตการณ์สภาพชุมชนและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 4 ส่วน ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในชุมชนวัดเกต ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 37 ราย ผู้ประกอบการในชุมชน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 59 ราย ประชาชนในพื้นที่ ทำการสุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนวัดเกต จังหวัดเชียงใหม่ การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) สามารถหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนได้ 255 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากทะเบียนราษฎร์ของเลขที่บ้านซึ่งลงท้ายด้วย

เลขคู่ และใช้แบบสอบถาม 1 ชุดต่อ 1 ครั้วเรือน และนักท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตชาวไทย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยจะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน การเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยดำเนินการจัดเก็บแบบสอบถามจำนวน 390 ชุด โดยนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 390 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นใช้วิธีการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 19 ราย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากภาคีทั้ง 4 ส่วน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ซึ่งใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Focus Group) การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของผลกระทบโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ประกอบ การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ และสรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อสรุปถึงประเด็นผลกระทบที่ได้ จะนำไปสู่การศึกษาและหาแนวทางลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม พบว่าค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกและด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.24 และ 2.77 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกและด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.23 และ 2.95 ตามลำดับ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม ในชุมชนวัดเกต จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มพบว่าโดยส่วนใหญ่ กลุ่มประชาชน กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อชุมชนวัดเกตในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน มีเพียงประเด็นทางสังคมด้านลบเท่านั้นที่พบว่า กลุ่มประชาชนและกลุ่มผู้ประกอบการมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มนั้น สามารถแยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมด้านบวก สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคน ในชุมชนดีขึ้น ลำดับที่ 2 ทำให้ได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น และลำดับที่ 3 เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน ส่วนผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม ด้านลบ สามารถจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การท่องเที่ยวส่งผลทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ลำดับที่ 2 ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และลำดับที่ 3 ทำให้มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว 2) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมด้านบวก สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ทำให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น ลำดับที่ 2 มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมากขึ้น และลำดับที่ 3 มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาเพื่อพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าที่มีคุณค่าในชุมชนมากขึ้น รวมทั้งทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองและมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ส่วนผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมด้านลบ สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ลำดับที่ 2 วัฒนธรรมและประเพณีถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น และลำดับที่ 3 ความนิยมในการแต่งกายและการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต พบว่าเป็นค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยสามารถแยกความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตด้านต่างๆ ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ประกอบด้วยป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย สภาพการเข้าถึงโดยรถยนต์ สภาพการเข้าถึงโดยการเดินเท้า สถานที่จอดรถ การบริการโทรศัพท์สาธารณะ การบริการร้านอาหารเครื่องดื่มและการบริการห้องน้ำ) มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน (ประกอบด้วย การเที่ยวชมวิถีชีวิตภายในชุมชน การเที่ยวชมโบราณสถานและอาคารบ้านเรือนเก่า การแสดงออกด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ความหลากหลายในเชิงประสบการณ์ของการท่องเที่ยว และความแตกต่างอย่างมีเอกลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน) มีค่าเฉลี่ยแต่ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก 3) ด้านบุคคล (ประกอบด้วยความเป็น

มิตรและการแสดงออกถึงความมีน้ำใจไมตรีของประชาชนในชุมชนต่อนักท่องเที่ยว และการให้บริการและความเอาใจใส่ของผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว) มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านลักษณะทางกายภาพ (ประกอบด้วยความสะดวกและสภาพภูมิทัศน์โดยรอบชุมชน ความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ความเงียบสงบไม่มีเสียงดังรบกวน และความสะอาดเป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และจากการวิจัยยังพบว่าความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตเป็นครั้งแรกมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตมากกว่า 3 ครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนั้นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวพบปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด และนักท่องเที่ยวมีความเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตควรมีดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น รองลงมาคือ มีความเห็นว่าสามารถขยายตัวได้อีกมาก และควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้ ตามลำดับ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มคิดจะมาเที่ยวในชุมชนวัดเกตอีกแน่นอน

ส่วนผลการศึกษาที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอันก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นเข้ามาของผู้พักอาศัยต่างชาติในอาคารที่พักขนาดใหญ่ หรือแม้กระทั่งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยในชุมชน หรือการที่คนในชุมชนเดิมบางส่วนย้ายออกไปจากชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชุมชนวัดเกต ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลงหรือมีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว (ผู้ครอบครองอาคารที่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยอาคารเพื่อการท่องเที่ยว) ตลอดจนความแออัดจากจำนวนคนและอาคารบ้านเรือนที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างสมัยใหม่มากขึ้น จนทำให้ชุมชนวัดเกตสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไปอย่างน่าเสียดาย หากไม่มีมาตรการหรือแนวทางการจัดการกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ดีพอและทันเวลา ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชิงใหม่ที่ได้จากการสังเกต (Observation) ซึ่งสามารถแยกเป็นผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ดังนี้ ผลกระทบทางด้านสังคม เนื่องจากการจราจรที่คับคั่งบนถนนเจริญราษฎร์ทำให้ชาวบ้านเดินข้ามถนนด้วยความยากลำบากและไม่ปลอดภัยส่งผลให้การไปมาหาสู่ระหว่างกันลดลง ทำให้ความสัมพันธ์ของชาวบ้าน 2 ฝ่ายลดลง การย้ายเข้ามาของคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้น (ยุโรป ญี่ปุ่น แรงงานต่างด้าว) การเปลี่ยนแปลงเจ้าของและกาใช้อาคารปรับเปลี่ยนมาเป็นร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีหลายอาคารที่เช่าโดยนักธุรกิจที่อยู่นอกพื้นที่ และการตั้งร้านค้าสะดวกซื้อสมัยใหม่เกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มขึ้น ร้านค้าดั้งเดิมลดน้อยลง ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ และอาคารบ้านเรือนสมัยใหม่ขนาด

ความสูง 2 - 3 ชั้นเกิดขึ้นอย่างมากมาในชุมชนส่งผลต่อความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การออกแบบอาคารบ้านเรือน อาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ไม่ได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน และมีการนำจุดเด่นทางการท่องเที่ยวของชุมชน (อาคารบ้านเรือนเก่า) มาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา มากจนเกินไปจนกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในชุมชนก็ต้องเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงด้วย เพราะประชาชนในพื้นที่อาจเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้ผลกระทบต่อสังคมด้านลบที่สำคัญจากการท่องเที่ยว คือ ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนวัดเกตมากขึ้น คนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนวัดเกตเพื่อประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว และทำให้คนในชุมชนเดิมต้องย้ายออกไปจากพื้นที่ชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับการท่องเที่ยว วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และอาจทำให้มีกลุ่มคนหรือบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น (UNESCAP ,1999 : 118) และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเริ่มมีความห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น และเมื่อพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของชุมชนเห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนมีความรู้สึกแอ้อดจากอาคารบ้านเรือนที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนปัญหาการจราจรที่คับคั่งบนถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมอันแตกต่างระหว่างของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น และสามารถนำรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่า ที่มีคุณค่าและพื้นที่สาธารณะในชุมชนได้มากขึ้น (UNESCAP ,1999 อ้างแล้ว) แต่ในขณะเดียวกันพบว่าปัญหาสำคัญที่ชุมชนกำลังประสบอยู่และอาจส่งผลกระทบต่อลบก็คือการสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีมาช้านาน เนื่องด้วยการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนใหม่ที่เกิดขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ต่างจากที่อยู่ดั้งเดิมและไม่มีรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ล้านนาของชุมชนเลย อีกทั้งยังพบว่ามีการเล่นแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษาพื้นเมืองลดลง

ประเด็นของผู้ประกอบการในชุมชน เมื่อพิจารณาตามลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการกับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวแล้วพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนในชุมชนวัดเกตและมาเช่าสถานที่เพื่อประกอบการ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 3 ใน 4 ของผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการตั้งกิจการในชุมชนไม่นาน คือ 1—5 ปี และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวประกอบกับผู้ประกอบการเองเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงทำให้ผู้ประกอบการมองเห็นประโยชน์หรือผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านบวกมากกว่าผลกระทบในด้านลบ

การเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มนั้นพบว่ากลุ่มของประชาชนและกลุ่มของผู้ประกอบการในชุมชนมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นทางสังคมด้านลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่มิใช่เป็นคนวัดเกต และมีการเช่าสถานที่เพื่อประกอบการในชุมชน มีระยะเวลาที่อาศัยหรือประกอบการในชุมชนไม่นาน อีกทั้งระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังมีน้อยกว่าประชาชนในพื้นที่ที่สำคัญกลุ่มนี้ยังถือว่าเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต ดังนั้นการรับรู้หรือความเห็นเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ 2 กลุ่มนี้จึงมีความแตกต่างกัน (Sharma และ Dyer ,2009)

การมีส่วนร่วมของของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของภาครัฐอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 2 กลุ่ม โดยมีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.77 ในขณะที่ผู้ประกอบการในชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.95 และ 3.03 ตามลำดับ เห็นได้ว่าภาครัฐยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนน้อยมากหรือขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ทำให้ชุมชนเป็นในลักษณะส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวแก่แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการวางแผนระดับนโยบาย การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจากแนวคิดการมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลักนั้น โดยรวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกตมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือคนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดและวางแผนหรือนโยบายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนสร้าง

ประโยชน์ให้กับชุมชนมากที่สุดภายใต้ต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือผลกระทบทางลบที่น้อยที่สุดซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในชุมชนวัดเกิดในระยะยาวต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนมีความพยายามที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีสำคัญในอดีตให้สืบทอดต่อไปยังลูกหลาน เช่น ประเพณีล่องสะเปาและประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี เป็นต้น และเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็ยิ่งทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะชุมชนวัดเกิดเป็นสังคมเปิด มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเนื่องจากเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปตามความสะดวก ค่านิยม หรือฐานะความเป็นอยู่ของบุคคล เช่น การแต่งกายแบบพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการออกแบบหรือก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน จะเป็นไปตามสมัยนิยม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายของ Ferraro (1998) ที่กล่าวว่าเมื่อวัฒนธรรมมาปะทะกันจะมีวัฒนธรรมที่แข็งและวัฒนธรรมที่อ่อน ทำให้วัฒนธรรมที่อ่อนกว่าเสื่อมไป หรือเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมสองแห่งที่มีการติดต่อกัน เป็นต้น

ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความพึงพอใจน้อยกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบโดยส่วนใหญ่ว่าเป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเดินเท้า สถานที่จอดรถ และป้ายบอกทาง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในชุมชน วัดเกิด ตลอดจนขีดความสามารถในการรองรับเชิงกายภาพของชุมชนที่มีจำกัด ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยและความไม่สะดวกสบายในการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนวัดเกิดต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญ เพราะหากจะดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานใดๆ ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมแก่ชุมชนจนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวอีกแน่นอน อีกทั้งมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวในชุมชนสามารถขยายตัวได้อีกมาก โดยควรมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถานอาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น และควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิดนั้น พบว่าความพึงพอใจด้านต่างๆ มีแนวโน้มลดลงตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด ยกเว้นด้านบุคคลซึ่งความพึงพอใจที่ลดลงนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกิดยังไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับเชิงสังคมของพื้นที่ชุมชน ทำให้ความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวลดลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและลักษณะทางกายภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ชุมชนวัดเกตจะต้องมีการกำหนดมาตรการรองรับและหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะหรือมาตรการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นการท่องเที่ยวในชุมชนดังต่อไปนี้

1) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ภายในชุมชน ตลอดจนการออกแบบอาคารบ้านเรือนควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้โดยการให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง โดยการสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการหรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว

การกำหนดขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง โดยมีกฎระเบียบและการคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ เช่น ถนนทางเข้า บริเวณรองรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด รวมทั้งการกำหนดเขตพื้นที่บริเวณชุมชนไม่ควรอนุญาตให้มีสถานบันเทิง แต่ควรกำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และที่พักอาศัยอย่างแท้จริง

ในขณะที่เดียวกันชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพื้นที่ของชุมชน โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์อาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าของชุมชน ไม่ได้เน้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่เพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไปสู่ลูกหลาน

2) มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน โดยชุมชนควรรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ให้ยาวนานที่สุด ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ที่มีอยู่ของชุมชน และควรเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ อย่างแท้จริง ตลอดจนควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็นการดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม ชุมชนควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

ต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และที่สำคัญชุมชนควรมีการเร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ควรมีการประชุมและวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างเห็นเป็นรูปธรรม

3) มาตรการในการจัดการด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น การหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอกับการให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต การปรับปรุงทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRI/UTLGM-52008

ชื่อโครงการ : ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ชื่อนักวิจัย : วิภาดา ศุภรัฐปรีชา และ พันธุมดี เกตะวันดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address : s-vipada-14@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 สิงหาคม 2552 – 31 กรกฎาคม 2553

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม และจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงมาตรการเพื่อลดผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และนักท่องเที่ยวจำนวน 783 ราย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบ Chi-square การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของ Likert การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) โดยวิธี Tukey's Multiple Comparisons

ผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นเหมือนกันทั้งหมดกล่าวคือผลกระทบทางบวกพบว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น และมีการสืบสานฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วยังสามารถนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และอาคารเก่าที่มีคุณค่าภายในชุมชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเห็นในด้านข้อเสียของการท่องเที่ยวด้วย กล่าวคือ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น และมีเพียงบางกลุ่ม

เท่านั้นที่ได้รับโอกาสและผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ส่วนการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตอยู่ในระดับมาก และการหาแนวทางลดผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางด้านกายภาพของชุมชน ควรสร้างความตระหนักให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง ควรเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง โดยไม่ควรมุ่งเน้นทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

คำหลัก : ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม , ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย , การรับรู้ , การจัดการทางวัฒนธรรม,การมีส่วนร่วมของชุมชน

ABSTRACT

Project Code : TRI/UTLGM-52008

Project Title : Social and Cultural Impact of Tourism in Wat Ket Community,
Chiang Mai Province

Investigators : Suparatpreecha V. , Katawandee P.
Chulalongkorn University

E-mail Address : s-vipada-14@hotmail.com

Project Duration : 1 August 2009 – 31 July 2010

The Purpose of this research explores, from the points of views of 3 groups of stakeholders which are community and entrepreneurs as well as governmental authorities, the social and cultural impacts of tourism on Wat Ket Community in Chiang Mai, Thailand; and ranks those impacts in terms of importance. In addition, the study also investigates tourist's satisfaction with tourism offers in Wat Ket Community. The result expected also includes the measures to alleviate the identified negative impacts.

The study was done by collecting the survey data by using observation ,questionnaires and the in - depth interviews .Research tools applied in this research are questionnaires and in - depth interviews with samplings of community, entrepreneurs, governmental authorities, and tourists , totalling 783 persons. Research statistics are percentages, means, standard deviations, Chi-square test, rating scales of Likert's scale, Analysis of Variance: ANOVA by Tukey's Multiple Comparisons.

The results reveals that the 3 groups of stakeholders perceive that tourism has moderate impacts upon Wat Ket Community's social and cultural aspects. With regards to socio-cultural positive impacts, the 3 groups of stakeholders agree that first and foremost, tourism enhances cultural pride. Secondly, tourism places a value on preservation of local culture and customs. Thirdly, the income generated by tourism is directly used to develop historically significant areas and buildings. On the other hand, the 3 groups also have some reservations about tourism; namely, the demonstration effect, the commoditization of culture, changes in the traditional way of life, in-migration and exclusion of a certain group of local people. Furthermore, The study illustrates that tourists satisfaction is ranked high. To lessen the negative impacts, the community should come up with conservation and development measures with regards to physical restraints and cultural assets of the area. Tourism policy should be set with socio-cultural purposes in mind and not simply to boost tourism or the economy, while genuinely involving stakeholders.

Keywords : Social and Cultural Impact / Stakeholders / Perception / Cultural Heritage / Cultural Management / Community Participation

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ฐ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	น
สารบัญตาราง	ผ
สารบัญภาพ	ภ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
1.3 คำถามวิจัย	3
1.4 คำนียามศัพท์	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	5
1.7 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (output)	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)	5
1.9 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	5
1.10 กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	7
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม	9
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	11
2.1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการนักท่องเที่ยว	12
2.1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถรองรับของพื้นที่	16
2.1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	17

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	19
2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนวัดเกต เชียงใหม่	25
2.3 พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และชุมชนวัดเกต เชียงใหม่	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 แหล่งข้อมูลและลักษณะข้อมูล	44
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการศึกษา	56
4.1 ผลการศึกษาจากการสังเกต (Observation)	57
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม	65
4.2.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	65
4.2.2 ผู้ประกอบการในชุมชน	72
4.2.3 ประชาชนในพื้นที่	81
4.2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	94
4.3 ผลการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยว	95
4.4 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่ม	99
4.5 ผลวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	102
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	123
5.1 สรุปผลการวิจัย	124
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	130
5.3 ข้อเสนอแนะ	135
5.4 ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้	138
บรรณานุกรม	139

ภาคผนวก

144

ภาคผนวก ก บทควมวิจัย.

ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่
ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม

ภาคผนวก จ. รูปภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาคผนวก ฉ. ประวัติคณะผู้วิจัย

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของการท่องเที่ยวของเชียงใหม่	38
ตารางที่ 3.1	แสดงวิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	43
ตารางที่ 3.2	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (เจ้าหน้าที่ภาครัฐ)	45
ตารางที่ 3.3	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ผู้ประกอบการ)	46
ตารางที่ 3.4	แสดง Model ที่ใช้ในแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง	49
ตารางที่ 3.5	แสดงวัตถุประสงค์และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก	51
ตารางที่ 4.1	แสดงผลจากการสำรวจจำแนกตามลักษณะความเป็นเจ้าของอาคารและการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย	61
ตารางที่ 4.2	กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	65
ตารางที่ 4.3	ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อส่งเสริมในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	66
ตารางที่ 4.4	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต	67
ตารางที่ 4.5	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	68
ตารางที่ 4.6	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	69
ตารางที่ 4.7	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	70
ตารางที่ 4.8	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	71
ตารางที่ 4.9	แสดงประเภทของกิจการของกลุ่มตัวอย่าง	72
ตารางที่ 4.10	แสดงลักษณะของสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง	73
ตารางที่ 4.11	แสดงความเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต	73
ตารางที่ 4.12	แสดงระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน (กรณีเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต)	74
ตารางที่ 4.13	แสดงระยะเวลาของการตั้งกิจการในชุมชนวัดเกต	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.14	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต	75
ตารางที่ 4.15	กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	76
ตารางที่ 4.16	ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	76
ตารางที่ 4.17	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	77
ตารางที่ 4.18	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	78
ตารางที่ 4.19	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	79
ตารางที่ 4.20	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	80
ตารางที่ 4.21	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	81
ตารางที่ 4.22	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุ	81
ตารางที่ 4.23	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	82
ตารางที่ 4.24	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	82
ตารางที่ 4.25	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	83
ตารางที่ 4.26	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัว	83
ตารางที่ 4.27	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา	84
ตารางที่ 4.28	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	84
ตารางที่ 4.29	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น- จุดขายของชุมชนวัดเกต	85

สารบัญตาราง (ต่อ)		หน้า
ตารางที่ 4.30	กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	86
ตารางที่ 4.31	ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	86
ตารางที่ 4.32	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	87
ตารางที่ 4.33	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	88
ตารางที่ 4.34	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทาง วัฒนธรรม ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย	89
ตารางที่ 4.35	ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทาง วัฒนธรรม ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย.	90
ตารางที่ 4.36	แสดงค่า Chi-square เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	91
ตารางที่ 4.37	ค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและ วัฒนธรรมด้านบวกและด้านลบโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม	94
ตารางที่ 4.38	แสดงการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม ในชุมชนวัดเกตเชียงใหม่จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่	95
ตารางที่ 4.39	แสดงการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อ วัฒนธรรมในชุมชน วัดเกตเชียงใหม่จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่	97
ตารางที่ 4.40	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	102
ตารางที่ 4.41	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุ	102
ตารางที่ 4.42	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	103
ตารางที่ 4.43	แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.44	แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	104
ตารางที่ 4.45	แสดงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง	105
ตารางที่ 4.46	แสดงจังหวัดที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยว	105
ตารางที่ 4.47	แสดงประเภทของการท่องเที่ยวและลำดับความสนใจ	106
ตารางที่ 4.48	แสดงการรับรู้แหล่งเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว	106
ตารางที่ 4.49	แสดงความถี่การท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	107
ตารางที่ 4.50	แสดงวิธีการเดินทางมาชุมชนวัดเกต	107
ตารางที่ 4.51	แสดงลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา ในชุมชนวัดเกต	108
ตารางที่ 4.52	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต.	108
ตารางที่ 4.53	แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด	109
ตารางที่ 4.54	แสดงการพักค้างในชุมชนวัดเกต	110
ตารางที่ 4.55	แสดงค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (กรณีพักค้าง)	110
ตารางที่ 4.56	แสดงค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต (กรณีไม่พักค้าง)	111
ตารางที่ 4.57	ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน	112
ตารางที่ 4.58	ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ทางด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน	113
ตารางที่ 4.59	ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ทางด้านบุคคล	114
ตารางที่ 4.60	ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ทางด้านลักษณะทางกายภาพ	115
ตารางที่ 4.61	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาที่พบด้านต่างๆ ในชุมชนวัดเกต	115
ตารางที่ 4.62	ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	116
ตารางที่ 4.63	แสดงแนวโน้มของการกลับมาเที่ยวชุมชนวัดเกต	116
ตารางที่ 4.64	แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	117

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	6
ภาพที่ 2.1 ขอบเขตชุมชนวัดเกต เชียงใหม่	33
ภาพที่ 4.1 แสดงกลุ่มอาคารเก่าในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่	60

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เห็นได้จากนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้เน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องด้วยงบประมาณจำนวนมหาศาล ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวกันอย่างมาก เมื่อพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและตัวเลขรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็เชื่อว่าการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ท้องถิ่น โดยละเลยต่อการคำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาจากการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนเหรียญสองหน้า ด้านหนึ่งสามารถสร้างความเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน ในขณะที่อีกด้านหนึ่งก็สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนได้เช่นกัน ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ย่อมส่งผลร้ายต่อการท่องเที่ยวโดยรวมของประเทศได้ในอนาคต และอาจขัดแย้งกับนโยบายของภาครัฐในการนำการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และพยายามอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญภาคเหนือ มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สืบทอดยาวนานมากกว่า 700 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากมาย รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง จากสถิติการท่องเที่ยวในปี 2552 พบว่ามีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ 4,343,090 คน แยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 2,520,755 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 1,822,335 คน ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ในรอบปี 2552 เป็นจำนวนเงิน 32,605.79 ล้านบาท (ท่องเที่ยวและกีฬา เชียงใหม่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553) จากตัวเลขข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดเป็นอันมาก ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาพรวมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้มีการจ้างงาน และสร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

ชุมชนวัดเกต เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงด้านตะวันออกของจังหวัดเชียงใหม่ มีวัดเกตการามเป็นศูนย์กลางของชุมชน นอกจากนั้นบริเวณวัดเกตได้ชื่อว่าเป็นย่านที่อยู่อาศัยของชาวต่างชาติ เห็นได้จากอาคารบ้านเรือนเก่าที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น อาคารเรือนแถวแบบจีน ด้านหน้าตึกมีลายปูนปั้น เขียนสีอย่างศิลปะจีนงดงาม ชุมชนนี้ยังคงเคยเป็นท่าน้ำสำคัญของการเดินทางทางเรือระหว่างกรุงเทพฯ มายังเชียงใหม่และเมืองอื่นๆทางใต้ลงไป บริเวณนี้จึงเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญก่อนหน้าที่รถไฟจะมาถึงเชียงใหม่

ชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีประวัติศาสตร์เป็นมาอันยาวนาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และอาคารเก่าที่มีคุณค่า ตลอดจนวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทำให้บริเวณย่านวัดเกตได้รับพระราชทานรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทชุมชนพื้นถิ่นประจำปี พ.ศ. 2548 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาปัตยกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งดึงดูดใจและมีความน่าสนใจทางการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันชุมชนวัดเกตกำลังถูกคุกคามจากการท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการพัฒนาธุรกิจบริการรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พักอาศัยขนาดใหญ่ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจเพื่อสุขภาพและความงาม เป็นต้น เมื่อพิจารณาเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจแล้วการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับคนบางกลุ่มในชุมชนที่สามารถใช้โอกาสและอสังหาริมทรัพย์เป็นลูกค้าได้เป็นอย่างดี แม้ว่าการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกให้แก่ชุมชนอยู่ไม่น้อย การท่องเที่ยวยังอาจส่งผลในทางลบทางด้านสังคมวัฒนธรรมด้วย เช่น อาจทำให้ค่านิยมของคนในชุมชนปรับเปลี่ยนมาสู่ระบบวัตถุนิยมมากขึ้น นอกจากนี้ระบบคุณค่าทางวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ และความเป็นมิตรตลอดจนสัมพันธภาพของคนในชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญอาจทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชน และมีแนวโน้มจะเกิดการสนองในสิ่งที่ผิดกฎหมายตามคำเรียกร้องของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการหารายได้อีกด้วย เช่น การขายบริการทางเพศ หรือยาเสพติด อันจะนำไปสู่ปัญหาทางอาชญากรรมมากขึ้นซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตแล้ว หากว่าไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โดยเฉพาะการพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมเป็นการพิจารณาจากความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนวัดเกต เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น อาจจะทำให้ชุมชนวัดเกตประสบปัญหาอย่างรุนแรงด้านสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ และด้านสังคมวัฒนธรรม

จากอดีตที่ผ่านมาชุมชนวัดเกตได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว แต่ชุมชนวัดเกตยังไม่ได้มีการเตรียมการรองรับปัญหาหรือผลกระทบทางลบที่จะตามมา ไม่มีการพิจารณาการวัด

ขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคมและยังไม่มีการจัดการด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต พร้อมกับศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เพื่อหาทางลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวของชุมชนในขณะเดียวกันก็สามารถนำการท่องเที่ยวมาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการทางการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่
4. เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงประเด็นผลกระทบที่จะนำไปสู่การหามาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

1.3 คำถามวิจัย (research question)

1. การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อย่างไร
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อย่างไร

1.4 คำนิยามศัพท์

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต ทางด้านสังคมจากการท่องเที่ยวเช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การได้รับโอกาสในการศึกษา การรักษาพยาบาล การร่วมกันทำกิจกรรมของคนในชุมชน ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด การเกิดอาชญากรรม การย้ายถิ่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม หมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต ทางด้านวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมด้านวัตถุ เช่น อาคารบ้านเรือน วัด ประติมากรรม การแต่งกาย สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ

ศิลปหัตถกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) เช่น การใช้ภาษา ระบบความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงการเลียนแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว

ชุมชนวัดเกต หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในเขตชุมชนวัดเกตซึ่งถูกกำหนดโดยเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีอาณาเขตด้านทิศเหนือจดถนนแก้วนครรัฐ ด้านทิศใต้ จดถนนเจริญเมือง ด้านทิศตะวันออก จดถนนบำรุงราษฎร์ และด้านทิศตะวันตก จดถนนเจริญราษฎร์

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต ดังนั้นเนื้อหาการศึกษาจึงประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพสังคมทั่วไปเช่น สภาพที่ตั้ง ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนวัดเกต และสภาพการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต
2. ศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวและจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตจากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการในชุมชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องตลอดจนความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นพร้อมข้อเสนอแนะ
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ ปัญหาที่พบตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการลดปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ที่ทำการศึกษามีขอบเขตในพื้นที่ชุมชนวัดเกต เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ถนนเจริญราษฎร์ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ซึ่งด้านทิศเหนือจดถนนแก้วนครรัฐ ด้านทิศใต้ จดถนนเจริญเมือง ด้านทิศตะวันออก จดถนนบำรุงราษฎร์ ด้านทิศตะวันตกจดถนนเจริญราษฎร์

ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดเกต นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ผู้ประกอบการในชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยเล่มนี้พิจารณาแต่ปรากฏการณ์ด้านการท่องเที่ยวในฐานะปัจจัยภายนอก โดยมีได้พิจารณาความเปลี่ยนแปลงอันสืบเนื่องมาจากปัจจัยภายใน

1.7 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ (output)

1. ทราบผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคม วัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตเชียงใหม่ จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. ทราบลำดับความสำคัญของประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. ทราบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่
4. ทราบมาตรการและแนวทางลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม และวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

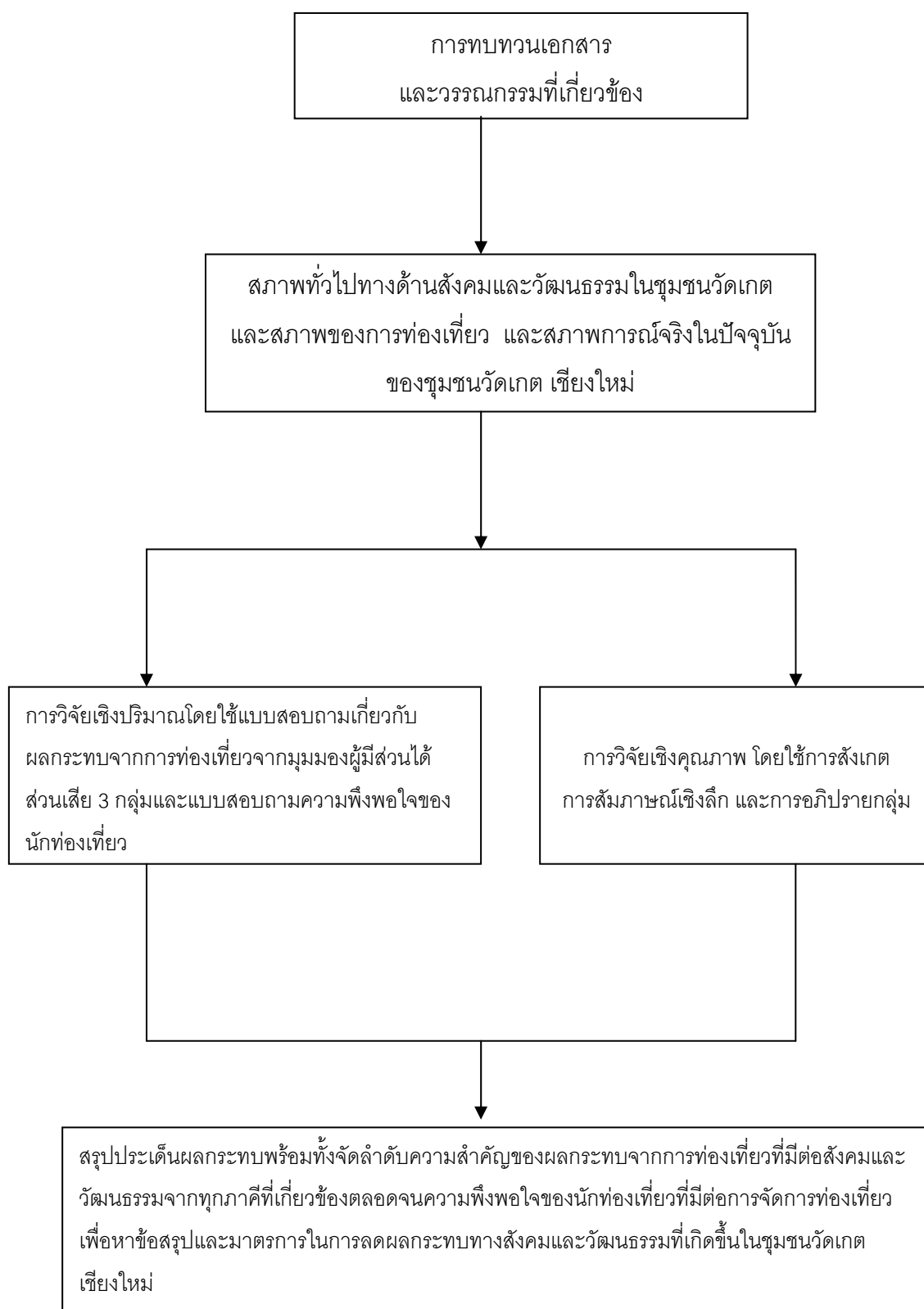
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)

1. ทราบผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ พร้อมทั้งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่
2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบมาตรการและแนวทางลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม และวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยสามารถนำไปวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ต่อไป

1.9 แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำเสนอข้อมูลต่อชุมชนวัดเกต เชียงใหม่และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ พัฒนา คือการพัฒนาด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม
2. เสนอผลการศึกษาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

1.10 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

2.1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management)

2.1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถรองรับของพื้นที่
(Carrying Capacity)

2.1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ (Satisfaction Concept)

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

2.3 พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

2.1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ในสังคมที่เราอาศัยอยู่ ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงคือกลไกหลักสำคัญที่ทำให้หน่วยชีวิต ตั้งแต่ระดับจุลภาคจนถึงระดับมหภาคขับเคลื่อนและดำรงอยู่ได้อย่างสมดุล การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นตลอดเวลาและไม่หยุดนิ่ง การที่จะเข้าใจถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องพิจารณา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่เราต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในสภาวะหยุดนิ่งท่ามกลางความโกลาหลและไร้ระเบียบของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นโดยรอบ เพื่อพิจารณาและวิเคราะห์สภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ จากสภาวะตั้งต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือแบบแผนความสัมพันธ์ภายในโครงสร้าง ซึ่งมีความซับซ้อนแตกต่างกันในแต่ละสังคม อาจกล่าวโดยรวมน่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากปัจจัยภายในสังคมและปัจจัยภายนอกสังคม หรือทั้งสองปัจจัยทำงานร่วมกัน (กระมล

ทองธรรมชาติ , ดำรง สุานดี และดำรง ธรรมารักษ์ ,2549 : 34) ปัจจัยทั้งสองประกอบขึ้นจากความสัมพันธ์และการปะทะเชื่อมโยงกันของหน่วยย่อยๆ ทางสังคมที่สลับซับซ้อน

ขณะเดียวกันเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน ทั้งนี้ นักสังคมวิทยาได้ให้คำอธิบายการเปลี่ยนแปลงสังคมว่า การเปลี่ยนแปลงสังคมทุกอย่างที่เกิดขึ้น สังคมจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นลักษณะธรรมชาติของสังคม ซึ่งจะไม่มีความรุนแรงในระยะสั้น แต่ในระยะยาวอาจทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชน ในระยะแรกสังคมอาจไม่รู้สึกรบกวนกระทบกระเทือน แต่อาจเกิดเป็นปัญหาอย่างจริงจังในระยะหลัง และอาจจะเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ในชุมชนในอนาคตได้ และส่งผลสะท้อนไปยังส่วนอื่นๆ ในเวลาไม่นาน (สนิท สัมครการ ,2538 : 4)

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง ส่วนที่เป็นวัฒนธรรมของสังคม อันได้แก่ ค่านิยม จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา อุดมการณ์และบรรทัดฐานทางสังคม มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ตามปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่ง และกระทบต่อโครงสร้าง รูปแบบ และระบบคุณค่า ของวัฒนธรรม เช่น สถานการณ์การถ่ายเทและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมจากวัฒนธรรมที่เข้มแข็งหรือเจริญกว่าสู่วัฒนธรรมที่ด้อยความเจริญกว่า ตรงกับทฤษฎีการแพร่กระจาย (Diffusion Theory) ที่อธิบายปรากฏการณ์การแพร่กระจายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นที่หนึ่งและโดดเด่น จะแพร่กระจายไปสู่สังคมต่างๆ การแพร่กระจายสามารถเป็นไปได้หลายทาง การท่องเที่ยวเองก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญ(Moore อ้างถึงในผจญจิตต์ , 2545 : 48) การแพร่กระจายวัฒนธรรมที่เข้ามากับการท่องเที่ยวจึงถือเป็นประเด็นอันจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน เพราะเมื่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน(acculturation) เกิดการผสมผสานกัน (assimilation) และระบบสังคมจะคัดสรรปรับเปลี่ยนจนกลายรูปเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา หรือเมื่อวัฒนธรรมมาปะทะกันจะมีวัฒนธรรมที่แข็งและวัฒนธรรมที่อ่อน ทำให้วัฒนธรรมที่อ่อนกว่าเสื่อมไป โดยที่ Ferraro (1998: 330) กล่าวว่า การแพร่กระจายวัฒนธรรมจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้น ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation) โดยแนวความคิดของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดจากวัฒนธรรมสองแห่งมีการติดต่อกัน ซึ่งจะมีวัฒนธรรมหนึ่งเป็นรองอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ด้วยเหตุนี้การแพร่กระจายและการผสมผสานทางวัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นผลของการติดต่อเชื่อมโยงกับกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เกิดจากปัจจัยสองชนิดใหญ่ๆ คือการเกิดใหม่ของสิ่งต่างๆ ซึ่งถูกนำไปใช้ภายในสังคมจนส่งผลกระทบต่อ

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในสังคม อีกปัจจัยคือการหิบบ่มหรือรับเอาสิ่งต่างๆจากภายนอกสังคมผ่านการติดต่อสื่อสารทั้งทางตรงทางอ้อม และสิ่งนั้นๆ มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่ออันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมภายในสังคมและระหว่างสังคมที่แตกต่างกัน

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว

จากบทความของละเอียด ศิลา น้อย (2550) ได้กล่าวถึงผลกระทบทางสังคม (Social Impact Study) ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว พบว่าผลกระทบของการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจำนวนมากจนกระทบต่อประชาชนในชุมชนก็ต้องเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง เพราะประชาชนในพื้นที่อาจมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้ ในบางครั้งก็ไปทำลายขนบธรรมเนียมหรือประเพณีดั้งเดิม และนำวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าไปแทรกแซงโดยมีมาตรฐานทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป จนเกิดการกระทบกระทั่งกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชน

ส่วนการศึกษาของศรีธัญญา วรากุลวิทย์ (2551:57) ได้แยกผลกระทบของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวออกเป็น 2 ด้าน คือผลกระทบด้านบวก พบว่าการท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวได้เงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำงานมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น มีการจ้างงานผู้หญิงเพิ่มขึ้น โอกาสที่ผู้หญิงจะได้งานทำเป็นเจ้าหน้าที่หรือพนักงานระดับต่างๆ มีมากขึ้น รวมทั้งประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว มีโอกาสเลือกงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ (More Unemployment Opinion) มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆมากขึ้น เพื่อรองรับขนาดของประชากรเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากการย้ายถิ่นฐานของประชากรเข้าไปทำงานในพื้นที่ท่องเที่ยวมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ ได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชนมีการขยายตัว มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จัดสร้างขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและรองรับประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนนั้นๆ เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา และบ้านพักอาศัยรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

แต่ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย เช่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นอาจไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงไป และมีเหตุปัจจัยหลายอย่างรวมทั้งสังคมที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ครอบครัวมีโอกาสแตกแยกและหย่าร้างได้ง่าย ปริมาณของการขายบริการทางเพศมีมากขึ้น ทำให้ภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนั้นยังพบว่าการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมนั้น กล่าวคือทำให้เกิดการฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมและฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน

ให้คงอยู่ แต่ในขณะที่เดียวกันอาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม เนื่องด้วยวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของตนเอง และเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่หากมีการใช้วัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ย่อมส่งผลเสียให้แก่วัฒนธรรมได้ เช่น ถ้าวัฒนธรรมต่างๆ ถูกนำมาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวชมไม่ถูกกาลเวลาที่ควรเป็น หรือนำมาดัดแปลงจัดแสดงในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งแสวงหารายได้และกำไรเพียงอย่างเดียว โดยไม่ตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ วัฒนธรรมเหล่านั้นจะถูกดัดแปลงหรือผิดเพี้ยนไปจากความจริง รวมไปถึงการลอกเลียนศิลปะ เมื่อนักท่องเที่ยวมีความต้องการมากขึ้น ก็มีการผลิตของที่ระลึกด้วยเครื่องจักรแทนการทำด้วยมือเพื่อผลิตได้จำนวนมาก ราคาถูกลงและคุณค่าลดลง งานศิลปะจึงถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์มากขึ้น

นอกจากนั้นการศึกษาของ UNESCAP (1999 : 118) ยังกล่าวถึงผลกระทบต่อด้านบวกต่อสังคมจากการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้อย่างน่าสนใจ คือการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น พื้นที่สาธารณะได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งคนในชุมชนยังได้รับโอกาสในการพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมสันทนาการเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว แต่ในขณะที่เดียวกันการท่องเที่ยวก็ยังได้ส่งผลกระทบต่อสังคมที่สำคัญคือการที่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไป อาจส่งผลทำให้คนในชุมชนเดิมต้องอพยพออกจากที่พักอาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไปจากพื้นที่ชุมชน และทำให้มีคนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพดั้งเดิมของชุมชนไปสู่รูปแบบอาชีพใหม่เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เกิดการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชุมชนมากขึ้น เช่น การเสียดินหรือการพนัน การลักลอบค้ายาเสพติด เป็นต้น อีกทั้งการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาจส่งผลให้ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสังคมลดลงจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากจนเกินไป ส่วนผลกระทบต่อวัฒนธรรมนั้นก่อให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศของคนในชุมชนเพื่อนำมาใช้รองรับการท่องเที่ยว และสามารถนำรายได้จากค่าธรรมเนียมหรือรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน พื้นที่ประวัติศาสตร์และอาคารเก่าได้ อีกทั้งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เพราะการท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างผู้คนที่ต้องติดกับนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เช่น วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม เช่นเยาวชนในชุมชน จะเริ่มมีการเลียนแบบหรือเอาอย่างคำพูด การพูดหรือการแต่งกายจากนักท่องเที่ยว เกิดการทำลายและสูญเสียบางพื้นที่ประวัติศาสตร์อันเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว อีกประการ

หนึ่งที่สำคัญในระยะยาวอาจเกิดการทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมอันถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชุมชนได้

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบต่อสังคมในด้านบวกนั้นช่วยทำให้เกิดการสร้างสรรค์ความเจริญสู่สังคม ยกมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เสริมสร้างการศึกษาและความปลอดภัยแก่ชุมชน และป้องกันการอพยพย้ายถิ่นของคนในชุมชนอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อสังคมด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมในชุมชน ความผูกพันของคนในครอบครัว การอพยพย้ายถิ่นเข้ามา และการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมในด้านบวกพบว่าเป็นการใช้วัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นและทรัพยากรท่องเที่ยวให้ผลตอบแทนเป็นรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นการสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับในคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมของชุมชน และการสร้างความรักความหวงแหน และความภาคภูมิใจของวัฒนธรรมแก่ชุมชน ด้านลบนั้นพบว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน การทำลายศิลปวัตถุของชุมชนท้องถิ่นโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม ความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับพฤติกรรมการแต่งกายบางอย่างของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.1.3 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศโลกที่สาม ได้นำมาซึ่งผลเสียหายต่อสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างมากมาย อีกทั้งคนในชุมชน อาจมิได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงได้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแนวใหม่ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแนวคิดนี้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในช่วงเวลาที่ผ่านมา

การประชุม Globe' 90 (อ้างในรำไพพรรณ แก้วสุริยะ ,2545 : 24) ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ แก่เยาวชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวแบบนี้ จึงเป็นการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศน์ด้วย

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” สามารถสรุปได้ว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว คือองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ

- 1) มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่เหมาะสมที่สุด
- 2) มีการคำนึงถึงการอนุรักษ์ซึ่งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมทั้งวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คุณค่าของประเพณีที่สืบทอดกันมา ตลอดจนความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของพื้นที่และผู้มาเยือน
- 3) ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์และสังคมร่วมกันกับทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ความมั่นคงของโอกาสในการหารายได้ของชุมชน เป็นต้น

ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนารวมทั้งมีการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถป้องกันหรือลดผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว

2.1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management)

ปัจจุบันการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถรองรับการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นเดิม และสามารถรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน คือ “นักท่องเที่ยว” เพราะนักท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นผู้ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการหรือชุมชนในท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นเพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณภาพสูงสุด โดยจะทราบว่านักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือไม่ จึงต้องทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย ขณะเดียวกันองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายโดยรวมของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น (WTO, 2002 :87)

การจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management) คือ การทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่มีคุณภาพสูงสุด และมีความพึงพอใจจากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว นั้น ขณะเดียวกันการจัดการนักท่องเที่ยวก็เป็นตัวช่วยให้บรรลุเป้าหมายโดยรวมของการจัดการในแต่

ละพื้นที่ด้วย โดยแบบจำลองแบบหนึ่งที่เป็นที่นิยมในการจัดการนักท่องเที่ยว คือ ขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity) หมายถึง การกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยว รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยว / กิจกรรมนันทนาการ และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวและประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

ในการศึกษาการจัดการนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการ Carrying Capacity มีจุดประสงค์เพื่อพยายามกำหนดระดับเริ่มต้นของกิจกรรมในอนาคต ใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านนิเวศวิทยา และด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อเป็นการจัดการควบคุมระดับจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ของสถานที่ท่องเที่ยวได้สูงสุดในระดับหนึ่งที่ยังสามารถรักษาสภาพของสถานที่ท่องเที่ยวไว้ได้ และคงไว้ซึ่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และนำมาซึ่งการจัดการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ประโยชน์ของการจัดการนักท่องเที่ยวทำให้สามารถทราบถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ โดยทราบถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้นที่จะสมดุลกับสถานที่ท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management) ให้เหมาะสมกับสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับใช้กับสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการรักษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและทำให้พัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษาของ A.N.CANDREA (2009) ได้กล่าวถึงการจัดการนักท่องเที่ยวว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการด้านสันตนาการและการปกป้องพื้นที่ในเวลาเดียวกัน โดยการเพิ่มขึ้นของการท่องเที่ยวในพื้นที่อาจส่งผลในเชิงลบและมีผลต่อคุณภาพของประสบการณ์การพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติด้วย การจัดการนักท่องเที่ยวที่ดีควรเป็นไปด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ควรพิจารณาถึงการจัดการพื้นที่ตามขีดความสามารถของระบบนิเวศและสังคม ผู้วางแผนการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการตรวจสอบจำนวนนักท่องเที่ยว ตลอดจนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมสันตนาการต่างๆ พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับความคาดหวัง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะหาทางลดผลกระทบที่เกิดขึ้น และจากมุมมองของผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการวัดและประเมินความพึงพอใจนักท่องเที่ยวสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของ

การจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้เห็นว่าผลกระทบจากนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจัดการ เนื่องจาก

1. นักท่องเที่ยวเป็นผู้ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเช่นเดียวกับคุณภาพของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ
2. การที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเกินไปส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว
3. คุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อม และความยืดหยุ่นภายในพื้นที่มีผลต่อรูปแบบและความรุนแรงของผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พื้นที่และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเป็นข้อจำกัดต่อการลดลงของประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่ของนักท่องเที่ยว
5. กรอบที่ใช้ในการตัดสินใจในการจัดการนักท่องเที่ยวสามารถทำให้มีวิธีการที่ชัดเจนและมีความยืดหยุ่นในการจัดการผลกระทบจากนักท่องเที่ยวได้
6. กลยุทธ์การจัดการทางอ้อมมักจะมีต้นทุนที่น้อยกว่าในการปรับใช้และเป็นที่ต้องการจากนักท่องเที่ยว

การจัดการนักท่องเที่ยวจึงเป็นวิธีการในทางปฏิบัติและการบริหารที่มีผลต่อการรักษาคุณภาพของทรัพยากรและประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว แต่การจัดการมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางลบที่เกิดจากกิจกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ถูกจำกัดไว้ การจัดการเหล่านี้จะทำเพื่อสร้างและรักษาโอกาสสำหรับนักท่องเที่ยวและเพื่อประสบการณ์การเรียนรู้และชื่นชมมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่แท้จริง โดยได้กล่าวถึงกว้างๆ ว่ามีวิธีการด้านกลยุทธ์

4 ประการที่สามารถใช้เพื่อลดผลกระทบด้านลบจากนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งการปกป้องพื้นที่ ดังนี้

1. การจัดการด้านอุปทานของพื้นที่ของการท่องเที่ยวหรือโอกาสในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มพื้นที่ที่สามารถเที่ยวชมได้มากขึ้นหรือระยะเวลาที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น
  2. การจัดการด้านอุปสงค์สำหรับการท่องเที่ยว เช่น การจำกัดระยะเวลาในการพักอาศัยหรือจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว หรือการจำกัดรูปแบบของการใช้พื้นที่
  3. การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่สามารถใช้งานได้ เช่น การจำกัดพื้นที่เฉพาะที่สามารถเที่ยวชมได้ หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
  4. การจัดการผลกระทบต่อการใช้จ่ายประโยชน์โดยการปรับเปลี่ยนประเภทของการใช้พื้นที่ การกระจายการท่องเที่ยวออกไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ หรือการกำหนดพื้นที่ที่สามารถท่องเที่ยวได้ เป็นต้น
- และผู้ศึกษายังกล่าวถึงเทคนิคในการจัดการนักท่องเที่ยวที่สามารถจะนำมาใช้ได้นั้น ประกอบด้วย

1. การควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ (โซนนิ่ง)
2. การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวโดยแบ่งรูปแบบของนักท่องเที่ยว (การกำหนดราคา)
3. การดำเนินการสำหรับการเข้าชมหรือการกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับผู้เข้าชม
4. การอธิบายหรือการชี้แจงรายละเอียดกำหนดการต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้
5. การควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (การกำหนดระเบียบปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว)
6. การเพิ่มความเข้มงวดขององค์กรที่ยินยอมหรืออนุญาตให้นำนักท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่

ความท้าทายที่สำคัญสำหรับการจัดการท่องเที่ยว คือ ความพยายามในการรักษาพื้นที่ให้มีผลกระทบต่อมนุษย์น้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพร้อมๆ กับการจัดการพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการพักผ่อนหย่อนใจและความต้องการเกี่ยวกับการศึกษา การวางแผนในการพัฒนาการจัดการนักท่องเที่ยวถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเพื่อปกป้องพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวและสันตนาการที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายจากผู้จัดการด้านการท่องเที่ยวและองค์กรระดับนานาชาติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการลดความขัดแย้งหรือข้อพิพาททั้งหลาย โดยการสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับกระแสการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

2.1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity)

ระยะเวลาในอดีตที่ผ่านมาผลกระทบจากการท่องเที่ยวยังไม่ได้มีการให้ความสำคัญหรือได้รับการคำนึงถึงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากนัก เพราะผลกระทบยังไม่รุนแรง การรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ แต่เมื่อแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและนิยมไปท่องเที่ยวกันมากขึ้น ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปาย แม่ฮ่องสอน ทำให้ขีดความสามารถการรองรับของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งยังมีเท่าเดิมเกิดปัญหาขึ้นและส่งผลกระทบอย่างเห็นได้ชัดในบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของนักท่องเที่ยว หากไม่มีการจัดการที่ดีย่อมนจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสามารถฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมกลับสู่สภาพที่ดีเช่นเดิม โดยการจัดการที่ดีต้องคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทาง

ลบล้างสิ่งแฉะและสิ่งแฉะมากเกินไป จนทำให้การท่องเที่ยวไม่มีความยั่งยืนได้ และมีผู้ให้ความหมายของขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวไว้หลายท่าน ดังนี้

Gilg (1996) ได้พิจารณาลักษณะของขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แยกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ขีดความสามารถรองรับเชิงกายภาพ (Physical Carrying Capacity) เป็นลักษณะหรือสภาพทางกายภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามความประสงค์

2. ขีดความสามารถรองรับเชิงสังคม (Social Carrying Capacity) เป็นความสามารถของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะพัฒนาเพื่อให้หรือขายบริการแก่ผู้มาเที่ยว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งขีดความสามารถรองรับเชิงสังคมก็คือความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในจำนวนสูงสุด

3. ขีดความสามารถรองรับเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Carrying Capacity) เป็นความสามารถของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4. ขีดความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจ (Economics Carrying Capacity) เป็นการพิจารณาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ว่าควรใช้พื้นที่เข้มข้นระดับเท่าใดจึงจะให้ผลประโยชน์สูงสุดด้านเศรษฐกิจ

นอกจากนั้นการศึกษาของ Pigram และ Jenkins (1999) ได้กล่าวถึงขีดความสามารถในการรองรับด้านสังคม หรืออาจกล่าวถึงในชื่อว่า ความสามารถในการรองรับด้านการรับรู้ ด้านจิตวิทยา หรือด้านพฤติกรรม นั้น ได้ให้คำนิยามว่า 'ขีดจำกัดสูงสุดของการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ในเชิงจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรม เมื่อเกินจากนี้แล้ว คุณภาพของประสบการณ์ทางนันทนาการจะลดน้อยลงในสายตาของผู้เข้าร่วมนันทนาการ' หลักการพื้นฐานที่มีอยู่ในแนวคิดนี้ เกี่ยวข้องกับความสามารถของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคน ในการอดทนต่อผู้อื่น ต่อกิจกรรมที่ผู้อื่นปฏิบัติ และความสามารถในการยอมรับกิจกรรมเหล่านั้นได้ โดยรากฐานแนวคิดอันหนึ่งก็คือ ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวนั่นเอง

กล่าวโดยสรุปในมุมมองเรื่องขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ที่สามารถพิจารณาและกำหนดขึ้นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากที่สุดที่สามารถยอมรับได้โดยไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่ที่มากจนยอมรับไม่ได้ต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยสามารถวัดได้จากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ตลอดจนถึงความสามารถในการจัดการควบคุม และป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทั้งหมดนี้เพื่อ

จะนำมาประกอบในการศึกษาและเข้าใจลักษณะเฉพาะของพื้นที่ อันจะเชื่อมโยงไปถึงการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมตามเป้าหมายต่อไป

2.1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ประกาศิต สุวรรณชฎ และคณะ (2541) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังจะได้รับและสัมผัสจากการท่องเที่ยว กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเกิดความพึงพอใจในระดับต่างๆ กัน

ส่วนการศึกษาของวิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2543 : 74) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนที่เราสัมพันธ์กับระบบโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันเช่น ความรู้สึก ดี-เลว พอใจ-ไม่พอใจ สนใจไม่สนใจ เป็นต้น

มัลลิกา เกื้อปัญญา (2542 : 20) สรุปว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) กล่าวว่าความพึงพอใจจากการจัดการท่องเที่ยวสามารถพิจารณาได้จากด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าร่วมกิจกรรมและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ในขณะที่มธุวรรณ พลวัน (2546 :8) ให้ความหมายว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึงการที่นักท่องเที่ยวเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังจะได้รับและสัมผัสจากการท่องเที่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเกิดความพอใจในระดับต่างๆ กัน แต่ทั้งนี้ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ และเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลในเชิงประเมินค่า อีกทั้งยังสามารถประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้จากการจัดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยมีองค์ประกอบหลักขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยว(ในแง่ของคุณลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว) บริการท่องเที่ยว (มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่การคมนาคมขนส่ง ข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน) และตลาดการท่องเที่ยว (มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ นักท่องเที่ยวและธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม) นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนอื่นๆ เช่นความสภาพอ่อนโยน ความมีไมตรีต่อกัน ความช่วยเหลือและน้ำใจจากคนในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

การศึกษาของอรุณี ธรรมคุณ (2550: 24) กล่าวว่าความพึงพอใจของบุคคล เป็นความรู้สึกที่บุคคลนั้นได้รับตามที่มุ่งหวังหรือที่คาดไว้ ดังนั้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวย่อม

เป็นความรู้สึกในทางที่ดีที่ชื่นชอบพอใจหรือประทับใจที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปสัมผัสจริงด้วยตนเองกับแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นไปตามที่คาดหวังไว้และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลต่อการจัดการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวก็ย่อมแตกต่างกันโดยแบ่งความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวออกเป็นโดยรวมและรายด้าน 5 ด้านคือการจัดการสถานที่ การอำนวยความสะดวกในการจราจร การให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การให้บริการด้านความปลอดภัย และการให้บริการร้านค้า

ส่วนการศึกษาของพรพิมล ศรีธเรศ (2551) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อการเผยแพร่ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านความปลอดภัย

การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจเป็นการวัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งบุญเรือง ขจรศิลป์ (อ้างในบุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2531) ได้เสนอว่าเทคนิคของ Likert) เป็นแบบหนึ่งที่สามารถใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่การสร้างประโยคหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องต่างๆในการวัด โดยกำหนดหัวข้อให้เลือก เมื่อวัดความพึงพอใจในประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นก็นำคะแนนที่ได้ในแต่ละประเด็นมาหาค่าเฉลี่ย โดยเทคนิคนี้สามารถนำมาใช้กับสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

การศึกษาของสมยศ นาวิการ (2536 : 30) กล่าวว่าความพึงพอใจสามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจมีการสอบถามความพอใจในด้านที่ต่างๆ กัน การสัมภาษณ์ เป็นการวัดความพึงพอใจทางตรงที่ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง และการสังเกตเป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกจากการพูด กิริยา ท่าทางซึ่งวิธีการนี้ต้องอาศัยการสังเกตอย่างจริงจังและมีระเบียบแบบแผน

ดังนั้นสรุปได้ว่าการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต นั้นสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ประกอบด้วยด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน เช่นป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย สภาพการเข้าถึงโดยรถยนต์ สภาพการเข้าถึงโดยทางเดินเท้า สถานที่จอดรถ ฯลฯ ด้านลักษณะทางกายภาพกายภาพ ได้แก่ ความสวยงามและสภาพภูมิทัศน์โดยรอบของชุมชน ความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยว ความเงียบสงบ ความสะอาดและเป็นระเบียบ ด้านบุคคล ได้แก่ความเป็นมิตรและการแสดงออกถึงความมีน้ำใจไมตรี

ของประชาชนและผู้ประกอบการต่อนักเที่ยว และด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ได้แก่ การเที่ยวชมวิถีชีวิตภายในชุมชน การเที่ยวชมโบราณสถานและอาคารบ้านเรือนเก่า การแสดงออกด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ความหลากหลายในเชิงประสบการณ์ที่ได้รับ ความแตกต่างอย่างมีเอกลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต นอกจากนี้ก็สามารถบ่งบอกได้ว่าถ้ามีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มากไปจนถึงจุดอิ่มตัวก็อาจทำให้ความเพลิดเพลินหรือความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวลดน้อยลงหรือถูกทำลายจนในที่สุด จนทำให้คุณภาพของพื้นที่ชุมชนอาจจะลดลงไปพร้อมๆ กับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อจะใช้ในการวางแผนและการจัดการนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันเพื่อลดปัญหาหรือผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตและทำให้เกิดความยั่งยืนต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตต่อไป

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

มนัส สุวรรณและคณะ (2541) ได้แบ่งรูปแบบในการบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่ในปัจจุบันไว้ได้ 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การบริหารจัดการโดยรัฐฝ่ายเดียว โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่โดยที่รัฐเป็นผู้ปฏิบัติจัดทำเองทั้งหมด
2. การบริหารจัดการโดยรัฐร่วมกับชุมชน โดยเป็นการบริหารจัดการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ
3. การบริหารจัดการโดยเอกชน โดยมีลักษณะเป็นการมอบภารกิจหรือโอนกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดให้เอกชนเป็นผู้ปฏิบัติจัดทำแทน

การทำงานบริหารท้องถิ่นจะให้ภาคเอกชน ประชาชนหรือหน่วยงานอื่นของภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ท้องถิ่นก็จะต้องดูบทบาท อำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย และความสามารถของแต่ละฝ่าย โดยการร่วมมือสามารถทำได้หลายรูปแบบตามความถนัดของแต่ละฝ่าย

ภราเดช พยัคฆ์เขียว (อ้างในสรวิสวัสดิ์ อาสาสมัครพกิจ, 2542) กล่าวไว้ว่า ต้องสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยความอดทนและตั้งใจจริง รวมทั้งต้องสร้างความเข้าใจให้แก่นักธุรกิจด้วยว่า สังคม ธรรมชาติ วัฒนธรรมเป็นทุนด้วย หากไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะพบปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมซึ่งจะส่งผลให้การประกอบธุรกิจไม่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (อ้างในกฤษดา ยะการ , 2542) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า “แนวความคิดของการมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยได้รวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2542) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง อาจพิจารณาจากประเภทและระดับของการมีส่วนร่วม ประเภทของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และการติดตามประเมินผล ส่วนระดับการมีส่วนร่วมนั้น อาจวัดจากระดับความถี่ของบุคคล องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรม ความพึงพอใจ ระดับเป้าหมายที่พึงได้และระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามประเภทที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้การมีส่วนร่วมอาจจะมี 2 มุมมองคือ มุมมองในด้านนามธรรมและรูปธรรม โดยอาจจะนำเสนอได้ว่า การมีส่วนร่วมคิด ริเริ่ม วางแผน วางโครงการ ดำเนินการ ติดตามและประเมินผล โดยแต่ละช่วงกิจกรรมก็ให้โอกาสประชาชนในการรับรู้และร่วมกิจกรรมตลอดจนการตัดสินใจ ส่วนในเชิงนามธรรม อาจจะมีมุมมองในด้านการมีส่วนร่วมด้านการเงิน ความคิดและแรงกาย เป็นต้น

ประกอบศิริ ภักดีพินิจ (2544: 12) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมชุมชนนั้นควรพิจารณาจากประเภทของกิจกรรมและระดับของกิจกรรมที่ชุมชน องค์กรของรัฐ องค์กรภายนอกชุมชน และปัจเจกบุคคลในแต่ละชุมชนได้มีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรม

เนตรชนก นันท์ (2544: 29) ได้กำหนดขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกมาเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจริเริ่ม
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและรับผลประโยชน์

ส่วนการศึกษาของปิยพร ทาวีกุล (2544:14) ได้แบ่งรูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอาศัยการแบ่งตามลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรม สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะค้นหาปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดทำโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

เมื่อพิจารณาการกำหนดรูปแบบ ขั้นตอนและระดับของการมีส่วนร่วมจากผู้ที่ได้ทำการศึกษาไว้ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่เป็นการเพิ่มรายละเอียดย่อยลงไปในแต่ละขั้นตอนเท่านั้น ดังนั้นกล่าวโดยสรุปแล้วประชาชนทุกคนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะทุกคนถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยรูปแบบ ขั้นตอน และระดับของการเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
5. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการร่วมสนับสนุนทุน / แรงงาน
7. การมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือชุมชนต่างๆ ซึ่งมีนักวิจัยทั้งไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

จีราพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2544 :35) ศึกษาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชนชาวเขาในบริเวณลุ่มแม่น้ำกก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าการท่องเที่ยว ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม คือ มีการเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพมาทำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรงและโดยอ้อม ในส่วนทางสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างคนในชุมชนและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในชุมชน จากที่เคยปฏิบัติเป็นประจำเริ่มมีความห่างเหินโดยเฉพาะชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปจำนวนมาก ด้านวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านที่ต่างจากที่อยู่ดั้งเดิมของเผ่าตน ด้านการบริโภคมีการบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น

นอกจากนี้มณีวรรณ ผิวนิมและคณะ (2546 :75) ได้ศึกษาเรื่องโครงการพัฒนาและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ โดยศึกษาชุมชนที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2 ชุมชนด้วยกัน คือ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ราชบุรีและตลาดน้ำตลิ่งชัน

กรุงเทพมหานคร พบว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งสองแห่ง ทั้งในด้านบวกและลบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทำให้เกิดปัญหาการแออัดของการคมนาคม ปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางเสียงและอากาศ แต่มีส่วนทำให้มีการปรับปรุงพื้นที่และสาธารณูปโภคในชุมชนให้ดีขึ้น แต่ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกรายได้ส่วนใหญ่ตกอยู่กับผู้ประกอบการรายใหญ่จากนอกชุมชน ผลกระทบทางสังคมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในชุมชน โดยเฉพาะในตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่มีนักท่องเที่ยวมาก มีผลประโยชน์สูงมีความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ผู้ประกอบการกับคนในชุมชนที่ถูกกีดกันด้านการค้า มีการเอาัดเอาเปรียบ และหลอกลวงนักท่องเที่ยวในการขายสินค้าและการให้บริการ ผลกระทบทางวัฒนธรรมเป็นไปในทางบวกเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านการแต่งตัว กิจกรรมทางวัฒนธรรม ความรู้สึกภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าจะในพื้นที่จะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเหมือนกัน แต่เนื่องจากบริบทในพื้นที่ที่แตกต่างกัน จึงเป็นผลทำให้เกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันออกไป

ส่วนการศึกษาของพลอยศรี โปราณานนท์ (2548: 72) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนกลุ่มน้อยในเชียงใหม่ กรณีหมู่บ้านม้งดอยปุย พบว่า การท่องเที่ยวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หมู่บ้านม้งดอยปุย เปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านชาวเขาที่สงบ เรียบง่ายและอบอุ่น ให้กลายเป็นสภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยว และตลาดจำหน่ายของที่ระลึก พฤติกรรมและทัศนคติของชาวเขาในหมู่บ้านชาวม้งเปลี่ยนไปเพียงเพียงช่วงเวลาอันสั้น ในด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทำให้ชาวบ้านหมู่บ้านชาวม้งเปลี่ยนอาชีพเกษตรกรรมเป็นการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ชาวบ้านที่เคยนับถือกันเสมือนญาติกันทั้งหมู่บ้านและเคยเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี กลับไม่มีเวลาเช่นเดิมแต่เวลาส่วนใหญ่ถูกใช้หมดไปกับการแสวงหารายได้จากนักท่องเที่ยวที่มายุ่น

ในขณะที่การศึกษาของธีรวดี จำเดิม (2549 : 45) ซึ่งได้ศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการที่ภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเวียงกุมกามอย่างรวดเร็วและมีลักษณะการพัฒนาที่มาจากส่วนบน (รัฐบาล) ลงสู่ส่วนล่าง (ชุมชน) ทำให้ชุมชนขาดความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว อีกทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงเป็นด้านลบมากกว่าด้านบวก ส่วนผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงทำให้คนในชุมชนลดความศรัทธาและเข้าวัดน้อยลง นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ทำให้มีการนำโบราณสถานทางพุทธศาสนาไปใช้ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสม เช่น การจัดงานรื่นเริงภายในบริเวณโบราณสถานโดยบริษัทนำเที่ยว หรือการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว

นอกจากนั้นการศึกษาของดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง (2549:241) ได้ศึกษาเรื่องเมืองเชียงใหม่ที่ยั่งยืน: แนวคิดและประสบการณ์ของย่านวัดเกต พบว่าปัญหาที่คุกคามคนในย่านวัดเกตที่สำคัญประการหนึ่ง คือปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรมดั้งเดิมหายไป การก่อสร้างอาคารสูงและการสร้างอาคารใหม่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่

ในขณะที่ธวัชชัย มานิตย์ (2550 :57) ศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคมของชุมชนโดยตรง แต่กระแสวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามากับการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนป่าฝางมีการเปลี่ยนแปลงไป และกลายเป็นตัวเร่งให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อความสัมพันธ์ของชาวบ้านภายในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมต่างถิ่นส่งผลให้ลักษณะการบริโภค การแต่งกาย ภาษา ค่านิยมและความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีชุมชนเริ่มเสื่อมถอยเกิดปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาลักทรัพย์และปัญหาความแตกแยกภายในชุมชน เช่นเดียวกับการศึกษาของอัสมา สิมารักษ์(2551:49) ที่พบว่าการท่องเที่ยวได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทั้งทางด้านการแต่งกาย การบริโภค ความทันสมัยของคนในชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาดและคณะ (2553:77) ยังได้ศึกษาศักยภาพผลกระทบและความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือคนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น โดยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันกำหนดและวางแผนหรือนโยบายที่จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนมากที่สุดภายใต้ต้นทุนที่เกิดขึ้น (ผลกระทบทางลบ) น้อยที่สุด ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในท้องถิ่น

ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศ จากการศึกษางานวิจัยของ Hsuan (2006: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านสังคมและวัฒนธรรม ของชนเผ่าเต่าที่เกาะหลานหยู ไต้หวัน โดยเน้นไปที่การรับรู้ของชนเผ่าพื้นเมืองของเกาะหลานหยู (ชนเผ่าเต่า) เกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวของชนเผ่าเต่ามีอยู่ 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ผลกระทบด้านวัฒนธรรมในแง่บวก ผลกระทบทางวัฒนธรรมในแง่ลบ และผลกระทบทางสังคมในแง่ลบ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรชี้ให้เห็นว่า การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวของชนเผ่าเต่านั้น มีความแตกต่างกันออกไปตามระดับ

การศึกษา สถานภาพการทำงาน รายได้ สถานการณ์แต่งงาน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และสามารถสรุปได้ว่า ชนเผ่าเต่าไม่มีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบ (ทั้งแง่บวกและแง่ลบ) จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในเกาะหลานหญู่มากนัก ในขณะที่ Sharma และ Dyer (2009 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวและการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งให้เห็นความแตกต่างระหว่างทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว โดยพิจารณากลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์ ทางสังคมและเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว พบความแตกต่างอย่างมากในทัศนคติต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มคนสองกลุ่มที่ได้รับผลจากการท่องเที่ยวแตกต่างกัน นอกจากศึกษาคนในชุมชนเองแล้ว ยังมีการสำรวจความเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านบวกและด้านลบ ต่อสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้ผู้วางแผนด้านการท่องเที่ยวในการวางนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และวางแนวทางการเติบโตให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ รวมทั้งมองเห็นภาพรวมในเบื้องต้นว่าการจัดการกับผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นนั้นจะสร้างปัญหาให้แก่ชุมชนในอนาคตนั้น ดังนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน ในพื้นที่ ผู้ประกอบการในชุมชน ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ต่อไป

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ(2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัย นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมาก ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เห็นว่าควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้มากขึ้น อีกทั้งยังมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเดินป่าแบบผจญภัยและชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด โดยในส่วนตัวความคิดเห็นของผู้นำกลุ่มชุมชน ต้องการส่งเสริมกิจกรรมชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด เพราะเห็นว่าชุมชนมีความพร้อม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังต้องการสนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

มงคล อภินหวัฒน์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระราชวังบางปะอิน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจใน

ระดับมากในด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอำนวยความสะดวก และด้านทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนการศึกษาของศศิรัตน์ ลอยประเสริฐ (2552 : [บทคัดย่อ] ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดร้อยปีสามชุก สุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวรู้จักตลาดร้อยปีสามชุกโดยครอบครัวหรือเพื่อนแนะนำ และมีความพึงพอใจด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการให้บริการอยู่ในระดับมาก

2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

2.2.1 ประวัติและความเป็นมาของชุมชนวัดเกต

จากหนังสือเมืองเชียงใหม่ที่ยั่งยืน : แนวคิดและประสบการณ์ย่านวัดเกต โดยดวงจันทร์ อาภาวัชรุทธิ์ เจริญเมือง (2549 , 86 – 123) ได้กล่าวถึงพัฒนาการย่านวัดเกตสามารถสรุปได้ถึงสาระสำคัญและประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดเกตได้ดังนี้

ไม่ปรากฏหลักฐานว่าชุมชนวัดเกตถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่เมื่อใด แต่ในหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 9 ระบุว่าพระญาสามฝั่งแกนพระบิดาของพระญาติโลกราช สร้างวัดเกตการามเมื่อ พ.ศ. 1971 และจากศิลาจารึกวัดเกตการามระบุว่า มังนราธาพ่อ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ (พ.ศ.2121 – 2150) โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ที่พังลง เริ่มบูรณะเมื่อ พ.ศ. 2121 บูรณะเสร็จ พ.ศ.2121 โปรดให้มีการฉลองพร้อมกันกับอุทิศตนถวายการรับใช้วัดจำนวนมาก และตามคำบอกเล่าวัดนี้เคยเป็นสถานที่ประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์และสงฆ์น้ำของเจ้าเมืองเชียงใหม่

หลังจากนั้นประมาณปี พ.ศ. 2317 สมัยพระเจ้าตากสิน มีคนจีนอพยพมาอยู่สยามมากขึ้นและส่วนหนึ่งก็มาอาศัยอยู่ในบริเวณย่านวัดเกต ประกอบกับในสมัยก่อนการคมนาคมขนส่งจะนิยมทางน้ำมากกว่าทางบก เนื่องจากมีความปลอดภัยและสะดวกกว่า และการตั้งถิ่นฐานของพ่อค้าชาวจีนเกิดขึ้นริมแม่น้ำปิง เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีการขนถ่ายสินค้าขึ้นลงที่ท่าวัดเกตเป็นจำนวนมาก ก่อนที่จะกระจายไปขายตามบริเวณต่างๆ โดยเฉพาะฝั่งด้านทิศตะวันตกของแม่น้ำปิงถือเป็นตลาดที่สำคัญ และมีคนจีนมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน การเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นส่งผลทำให้บริเวณย่านนี้มีคนจีนและคนต่างถิ่นมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 ศาสนาจารย์ดาเนียด แมคคิลวารี ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้มาเผยแพร่คริสต์ศาสนาในเชียงใหม่ และตั้งถิ่นฐานอยู่ด้านทิศตะวันออกของแม่น้ำ

ปิง และในชว่่งนั้นเชียงใหม่เป็นประเทศราชของสยาม แต่อำนาจการปกครองของเชียงใหม่ยังคงเป็นของเจ้าหลวงเชียงใหม่ โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นที่ต้องการของนานาประเทศโดยเฉพาะอังกฤษ และในขณะนั้นมีการยึดครองอินเดี๋ย พม่าและมลายูโดยอังกฤษ รวมทั้งการที่ต้องสูญเสียเกาะปีนังให้อังกฤษ ตลอดจนการสูญเสียดินแดนฝั่งตะวันออกแม่น้ำโขงให้แก่ประเทศฝรั่งเศส จึงทำให้สยามมีความกังวลว่าล้านนาซึ่งเป็นหัวเมืองประเทศราช อาจจะถูกเป็นเมืองขึ้นของทั้ง 2 ประเทศนี้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้สนับสนุนมิชชันนารีชาวอเมริกันเข้ามาเผยแพร่ศาสนาในแผ่นดินล้านนา เพื่อทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจกับประเทศอังกฤษซึ่งได้รับสัมปทานการทำป่าไม้จากเจ้าหลวงเชียงใหม่ และบริษัทต่างชาติที่ได้รับสัมปทานทำไม้โดยตั้งสำนักงานอยู่ในบริเวณนี้ ได้แก่ ห้างบอร์เนียว บริษัทบอมเบย์เบอร์มา บริษัทอีสเอเชียติก เป็นต้น การลำเลียงไม้และท่อนซุงต้องส่งไปทางน้ำ ทำให้บริษัทเหล่านี้จำเป็นต้องมีบริษัทอุยุมิมน้ำปิง และในเวลาเดียวกันบริษัทก็รับชาวขมุจากประเทศลาวเข้ามาทำงาน โดยชาวขมุมาตั้งถิ่นฐานในย่านนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2317 เป็นต้นมา และในปี พ.ศ. 2411 มิชชันนารีชาวอเมริกันได้ตั้งคริสตจักรเพรสไบทีเรียที่ 1 (คริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่ในปัจจุบัน) และเห็นว่าเพื่อให้คนท้องถิ่นมีโอกาสในการศึกษาทั้งหญิงและชาย จึงขออนุญาตสร้างโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงขึ้นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2416

การค้าขายโดยพ่อค้าชาวจีนซึ่งเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการขยายตัวอย่างช้า จนกระทั่งตั้งแต่ พ.ศ.2417 เป็นต้นมา มีพ่อค้าชาวจีนจากภาคกลางเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเชียงใหม่และแผ่นดินล้านนามากขึ้น ซึ่งการขยายตัวทางการค้าทำให้มีเรือล่องขึ้นลงไป-กลับเชียงใหม่มากขึ้น แม่น้ำปิงจึงเป็นแม่น้ำสายหลักของการขนส่งสินค้าและการคมนาคมขนส่ง ทำน้ำวัดเกตในช่วงเวลานั้นจึงเป็นท่าหน้าที่สำคัญของเชียงใหม่ ทั้งนี้อาคารบ้านเรือนที่ยังคงเห็นหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันจึงเป็นผลจากความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจในสมัยนั้นนั่นเอง

หลังจากนั้นไม่นานพ่อค้าชาวอินเดียและชาวฮินดูก็เดินทางมาค้าขายในเชียงใหม่ราวปี พ.ศ.2418 โดยอาศัยอยู่บริเวณภาคหลวงและย่านวัดเกต และเมื่อมีการค้าขายเพิ่มมากขึ้นทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง แต่สินค้าอยู่ทางฝั่งตะวันออก จึงเกิดความไม่สะดวกในการขนถ่ายสินค้า ชาวบ้านต้องเดินทางไปมาสองฝั่งโดยการใช้เรือต่างประสบบความยากลำบากเป็นอย่างยิ่ง ทำให้มิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อ นายแพทย์เอ็ดมุนด์ ซีค ได้สร้างสะพานข้ามแม่น้ำปิงแห่งแรกในเชียงใหม่ซึ่งทำด้วยไม้สัก โดยชาวบ้านทั่วไปเรียกว่าชว่กุลลา ทำให้ได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางและขนถ่ายสินค้ามากขึ้น

หลังจากนั้นช่วงต้นทศวรรษ 2440 การค้าขายในเมืองเชียงใหม่มีการขยายตัวมากขึ้น สินค้าจากเชียงใหม่ก็มีการขนส่งไปยังกรุงเทพฯมากขึ้น โดยประมาณการกันว่ามีเรือขึ้นล่องระหว่างกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ปีละ 1,000 ลำ ซึ่งเรือที่นิยมใช้ได้แก่ เรือหางแมงป่อง เรือแม่ปะ เป็นต้น ต่อมาในต้นปี พ.ศ. 2449 มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในย่านวัดเกต กล่าวคือสมเด็จพระ

บรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร (ต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6) ได้เสด็จประพาสเชียงใหม่ โดยประทับ เสด็จพระที่นั่งข้ามชัฏกุลา เพื่อทรงวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนปรินส์รอยแยลล์ วิทยาลัย เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2449

จนกระทั่งใน ปี พ.ศ.2462 ทางรถไฟสายเหนือก่อสร้างเสร็จมาถึงเชียงใหม่ ทำให้ ความเจริญต่างๆ ย้ายไปอยู่แถวย่านถนนเจริญเมือง เพราะรถไฟสามารถขนส่งสินค้าได้ที่ละ จำนวนมาก ทำให้ความนิยมในการขนส่งสินค้าทางเรือลดลง ผลจากการเปลี่ยนแปลงความนิยม ในการคมนาคมขนส่งจากทางเรือไปเป็นทางรถไฟนั้นทำให้บริเวณย่านวัดเกตเกิดความชบเซาทาง เศรษฐกิจขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนหน้าที่จะมีทางรถไฟมาถึง จึงทำให้ย่านนี้กลายเป็นที่พัก อาศัยของเจ้าของกิจการที่ย้ายฐานไปอยู่บริเวณถนนเจริญเมือง ตลาดวโรรส ตลาดต้นลำไยและ ย่านถนนท่าแพ และเนื่องจากความต้องการข้ามฟากจากถนนเจริญเมืองมายังถนนท่าแพมีมากขึ้น เรื่อยๆ จึงทำให้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำปิงเชื่อมระหว่างถนนทั้งสอง โดยเปิดใช้งานเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2453 ชาวบ้านเรียกว่า “ขัวใหม่” สร้างได้ไม่นานเกิดไฟไหม้ จึงมีการสร้างสะพาน เหล็กกล้าลองพอให้รถวิ่งผ่านไปมาได้ การที่มีการขยายตัวทางการค้าจากการคมนาคมทางรถไฟ และทางรถยนต์ที่มีมากขึ้น ทำให้ความต้องการความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่าง ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงมีมากขึ้นจากถนนเจริญเมืองไปยังถนนท่าแพ จึงมีการ สร้างสะพานโครงสร้างเหล็กถาวรในปี พ.ศ.2466 สะพานแห่งนี้มีชื่อว่า “สะพานนวรัฐ” ตามชื่อของ เจ้าแก้วนวรัฐ ผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย

ในขณะที่ขัวหมอซึก หรือชัฏกุลาหรือขัวเก่าของชาวเชียงใหม่ ถูกซุงไม้สักจำนวนมาก กระแทกจนได้รับความเสียหาย ทางกรจึงได้มีคำสั่งให้รื้อถอนสะพานแห่งนี้ออกแทนการซ่อมแซม ให้ใช้งานได้ดังเดิม แต่ความจำเป็นในการติดต่อกันของประชาชนทั้ง 2 ฟากน้ำปิงระหว่างชาวบ้าน วัดเกต กับบ้านข้างม่อยฝั่งตรงกันข้ามทำให้เทศบาลนครเชียงใหม่สร้างสะพานไม้ไผ่ขัดแตะ หรือที่ ชาวบ้านเรียกว่า “ขัวแตะ” เพื่อใช้ในการข้ามฟากในหน้าแล้งของชาวบ้าน จึงทำให้เห็นภาพขัวแตะ เป็นสัญลักษณ์ของวัดเกตในช่วงเวลาหนึ่ง

ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานในย่านวัดเกตเกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2509 – 2510 เมื่อนายมนตรี โสลาภิรมณ์ พ่อค้าชาวชิคซ์ ได้สร้างสะพานคอนกรีตเชื่อมระหว่างย่านวัดเกตกับ กาดหลวง (ตลาดวโรรส) แทนขัวแตะซึ่งต้องสร้างทดแทนทุกปี โดยใช้ชื่อว่า “สะพานจันทร์สม อนุสรณ์” หรือชาวบ้านเรียกว่า “ขัวแขก” เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่นางจันทร์สม ภรรยาที่เสียชีวิตไป และ ในช่วงนั้นสะพานนครพิงค์สร้างเสร็จแล้ว และถูกเรียกว่า “ขัวใหม่” เพราะสะพานนวรัฐกลายเป็น “ขัวเก่า” และในปี 2510 สะพานนวรัฐหรือขัวเหล็กถูกรื้อหลังมีการใช้งานมากกว่า 44 ปี และมีการสร้าง สะพานคอนกรีตเหล็กทดแทนดังที่เห็นในปัจจุบัน และในปี 2510-2512 มีการสร้าง

มัสยิดอัส-ตักวาและ โดยนายยง ฟูนันต์ และในปี 2518 ชาวซิกข์ร่วมกันสร้างวัดซิกข์บนที่เดิม หลังวัดเกต เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กสูง 4 ชั้นที่ปรากฏในปัจจุบัน

ต่อมาได้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชุมชนวัดเกตก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ มีการพึ่งพายานพาหนะส่วนตัวในการสัญจร เนื่องจากไม่มีระบบขนส่งสาธารณะที่ได้มาตรฐาน ทำให้ถนนทุกสายคับคั่งไปด้วยรถยนต์และพาหนะมากขึ้น และทำให้ถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นถนนที่มีความสำคัญของชุมชนกลายเป็นถนนที่มีรถยนต์พลุกพล่าน รวดเร็วและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นจำนวนมาก ทำให้การข้ามถนนไปมาหาสู่กันระหว่างชาวบ้านวัดเกต โดยเฉพาะผู้สูงอายุเป็นไปด้วยความยากลำบาก และเกือบจะไม่มีทางเป็นไปได้อันเนื่องมาจากรถยนต์ที่วิ่งเร็วไปมาอยู่ตลอดเวลานั่นเอง

ในแง่มุมมองทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น กล่าวได้ว่าชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากบริเวณวัดเกตเคยเป็นย่านธุรกิจและท่าเรือสำคัญในยุคสมัยที่การคมนาคม ทางน้ำเป็นที่นิยม และการคมนาคมทางบกยังไม่ได้รับการพัฒนา พื้นที่ของย่านจึงประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งที่เข้ามาทำการค้า ตั้งห้างร้าน บริษัท เช่น ชาวตะวันตก และชาวจีน หรือเข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพเกี่ยวกับการทำไม้ และอาชีพอื่นๆ เช่น ชาวจีน ลาว และอินเดีย ผลจากการเข้ามาตั้งรกรากอยู่อาศัยของกลุ่มคนเหล่านี้เองที่ทำให้วัฒนธรรม ความรู้ ความเชื่อทางศาสนาและสิ่งประดิษฐ์วิทยาการใหม่ๆ ได้แพร่กระจายออกไป และพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ของย่านและของเมืองเชียงใหม่ไปอย่างก้าวกระโดด อาคารสถานที่ และเรื่องราวประวัติศาสตร์อันผูกพันกับพื้นที่ที่หลงเหลือในปัจจุบัน ดูจะเป็นเครื่องพิสูจน์และยืนยันคุณค่าของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในอดีตนั้นการค้าเป็นพลัง (Force) ภายนอกที่ทำให้ชุมชนมีการเติบโตและเปลี่ยนแปลงไป แต่ปัจจุบันพลังนั้นมาในรูปแบบของการท่องเที่ยวนั่นเอง

นอกจากนั้นแล้วภายในชุมชนวัดเกต ยังมีสถานที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมภายในชุมชนมากมาย ประกอบด้วย

1. วัดเกตการาม เป็นวัดเก่าแก่ไม่ทราบปีที่สร้าง เป็นวัดที่ประดิษฐานของพระเกศธาตุ พระธาตุเจดีย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของเชียงใหม่ บริเวณท่าน้ำหน้าวัดเรียกว่า ท่าสุฐานหลวง เคยใช้ประกอบพิธีอุปสมบทอุทิศเสมาในสมัยพระเมืองเกษเกล้า กษัตริย์ราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ พ.ศ.2068 – 2081 และ พ.ศ.2086 – 2088)

วัดเกตการามตั้งอยู่เลขที่ 96 บ้านวัดเกต ถนนเจริญราษฎร์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ทั้งหมด 6 ไร่ 1 งาน 51 ตารางวา อาณาเขตด้านทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตกจดที่ดินราษฎร เฉพาะด้านที่ใต้ และทิศตะวันตกติดถนนเจริญราษฎร์ ด้านทิศตะวันออก

ติดถนนหลวง ถ้ามองจากตลาดวโรรส (กาดหลวง) ตรงเชิงสะพานข้ามแม่น้ำปิง จะเห็นยอดเจดีย์
ประธานของวัดเกตการามเด่นเป็นสง่า

2. วัดซิกข์ ได้มีการสร้างสถานที่เพื่อเป็นที่สักการะเทพเจ้าของชาวซิกข์และเป็นศูนย์
รวมของชาวซิกข์ที่เข้ามาอาศัยในล้านนา และใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งมึ
ความเกี่ยวข้องกับชาวซิกข์ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ชุมชนชาวซิกข์ในอดีตที่ค้าขายตามสองฝั่ง
แม่น้ำปิงสามารถอยู่ร่วมกันกับชุมชนที่นับถือศาสนาอื่นอย่างสันติ ไม่มีการแยกว่าเป็นศาสนาใด
เมื่อคราวมีงานพิธีสำคัญๆ ของชุมชนในศาสนาอื่นชุมชนชาวซิกข์ต่างพากันไปร่วมงานด้วย
เช่นเดียวกันกับชุมชนที่นับถือศาสนาอื่นก็ถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมนิยม ปัจจุบันชาวซิกข์จำนวน
หนึ่งได้ย้ายไปทำการค้าขายแถวข่วงเมรุ หรือตรอกเล่าโจ้ว

3. มัสยิด อัด-ตักวา

เป็นศาสนาสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของชาวมุสลิมในเชียงใหม่ เปิดเป็นทางการ
เมื่อปี 2513 เป็นศูนย์แห่งความรู้ในวิชาการศาสนาอิสลามในภาคเหนือ เริ่มต้นการสร้างมาตั้งแต่ปี
2510 - 2512 โดยนายยง ฟูนันต์ พร้อมทั้งมีการตั้งโรงเรียนจิตต์ภักดี เป็นโรงเรียนสอนศาสนา
แห่งแรกในภาคเหนือ

4. โบสถ์คริสต์จักรที่ 1 เดิมมีชื่อว่าคริสตจักรเพรสไบทีเรียนที่ 1 สร้างขึ้นในปี
พ.ศ.2411 วัดอุประสงคีในการก่อตั้งโบสถ์ เพื่อเป็นการประกาศข่าวดีเรื่องพระเยซูคริสต์และ
ปลดปล่อยประชากรของพระเจ้าให้หลุดพ้นจากความโง่เขลา และโรคภัยต่างๆ ซึ่งปัจจุบันคือโบสถ์
ของโรงเรียนคริสเตียน ตั้งอยู่บริเวณเชิงสะพานนวรัฐด้านตะวันออก ต่อมาในปี 2511 โบสถ์
คริสต์จักรที่ 1 ถูกย้ายไปตั้งอยู่บริเวณสะพานนวรัฐด้านทิศเหนือ เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น
ในอดีตใช้ประโยชน์ในด้านการให้การศึกษารักษาพยาบาล และบริการสังคมต่างๆ ภายในโบสถ์จะ
มีภาพจิตรกรรม บอกเล่าประวัติความเป็นมาของศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะเรื่องราวของพระเยซูผู้
เป็นศาสดา

5. สะพานนวรัฐ มีชื่อเรียกในอดีตหลายชื่อ ได้แก่ ขัวไม้ซุง ขัวเหล็ก ขัวท่าแพ
สะพานนวรัฐสะพานแรกสร้างด้วยด้วยไม้ซุงที่เป็นไม้สักล้วนๆ สร้างเพื่อให้กรมพระกำแพงเพชร
อัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงโยธา ทรงช้างข้ามแม่น้ำปิงระหว่างการเดินทางเสด็จตรวจราชการในเชียงใหม่
หมอซีค (Dr.Marion Cheek) มิชชันนารีอเมริกา เป็นผู้สร้างสะพานไม้สักเชื่อมฝั่งตะวันออกปลาย
ถนนเจริญเมือง ฝั่งสันป่าข่อยกับถนนฝั่งตะวันออกปลายถนนวิชายานนท์ชาวบ้านเรียกว่า “ขัวไม้
ซุง” ต่อมาถูกท่อนซุงสักชนพังจนต้องรื้อถอนทิ้ง

สะพานนวรัฐ สะพานที่ 2 สร้างเชื่อมระหว่างถนนเจริญเมืองกับถนนท่าแพ ซึ่ง
ออกแบบโดยเคานต์ โรเบอร์ตี วิศวกรชาวอิตาลี เพื่อรองรับการสร้างทางรถไฟที่จะถึงเชียงใหม่
พ.ศ.2464 สร้างสะพานใหม่ พ.ศ.2466 รื้อสะพานเดิมโดยให้สร้างสะพานเหล็กขึ้นแทนขนาด 5.2

เมตร ยาว 200 เมตร เมื่อสร้างเสร็จจึงได้ขนานนามว่า “สะพานนารัฐ” เพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้านารัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่เวลานั้น แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “ขัวเหล็ก” หมายถึง สะพานเหล็ก ใช้งาน จนถึง ปี พ.ศ.2508 สะพานเหล็กถูกรื้อถอน และสร้างเป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กแทน กว้าง 12 เมตร รับน้ำหนักบรรทุกทุกได้ 10 ตัน สร้างโดยบริษัทสง่าพานิช จำกัด เปิดใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2510 ส่วนตัวสะพานเหล็กที่รื้อนั้นทางเทศบาลได้ขายให้กับบริษัทสง่าพานิช สง่าพานิชจ่าย ค่าตอบแทนแก่เทศบาล 60,000 บาท ต่อมาภายหลังเพื่อต้องการให้อนุชนรุ่นหลังเห็นสะพานนารัฐ อันเดิม จึงสร้างจำลองขัวเหล็กเชื่อมถนนเจริญประเทศกับถนนเชียงใหม่ – ลำพูน โดยซื้อเหล็กใหม่ มาสร้างแทน

6. สะพานจันทร์สมอนุสรณ์ (ขัวแขกหรือขัวเต๊ะ) เริ่มแรกทำเป็นสะพานชั่วคราว สร้างด้วยไม้ไผ่ขัดเต๊ะ เสาสะพานก็เป็นไม้ไผ่ทั้งหมด เรียกว่า “ขัวเต๊ะ” เมื่อถึงฤดูน้ำหลาก กระแสน้ำก็จะพัดพาสะพานไม้ไผ่พังเสียหาย จึงต้องสร้างขึ้นใหม่ในฤดูแล้งทุกๆปี จนกระทั่ง นายแพทย์ เอ็ม. ชิค ซึ่งชาวเชียงใหม่สมัยนั้นเรียกว่า “พ่อเลี้ยง หมอชิค” ในสมัยของพระเจ้าอินทวิชยานนท์เป็นผู้ครองนครเชียงใหม่ ได้ว่าจ้างหมาก่อสร้างสะพานนี้จากไม้ไผ่มาเป็นไม้สักซุง คิด เป็นเงิน 30,000 รูปี จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ.2475 สะพานถูกไม้ซุงจำนวนหลายพันท่อนที่รอการขน ถ้ายไปขายที่กรุงเทพฯ ไหลออกมาในฤดูน้ำหลากมาปะทะกับเสาดอมของตัวสะพาน จนไม่สามารถต้านทานแรงกระแทกของท่อนซุงจำนวนมากได้ จนทรุดและพังลงในที่สุด ไม่สามารถ ซ่อมแซมได้ จนกระทั่ง พ.ศ.2507 นายห้าง โมกดิราม หรือ นายมนตรี โกสลาภิรมณ์ เจ้าของร้าน ขายผ้าเชียงใหม่สตรี ชาวอินเดีย ได้สร้างเป็นสะพาน คอนกรีตเสริมขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้กับ ภรรยาชื่อ นางจันทร์สม โกสลาภิรมณ์ ด้วยเงินบริจาค 2 แสนบาท เทศบาลนครเชียงใหม่เรียก รมทบอีก 1 แสนบาท (อนุ เนินหาด, 2543)

7 ทำน้ำในอดีต

ในอดีตบริเวณริมแม่น้ำปิงมีความสำคัญในด้านการขนส่งและการค้าขายทาง เรือทำน้ำต่างๆ จึงได้เกิดขึ้นเพื่อเป็นที่เป็นที่โดยสารเรือข้ามฟากและขนส่งสินค้า เพราะยังไม่มีทาง รถไฟและรถยนต์ ทำน้ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ความเจริญและเป็นที่ยอมรับใช้บริการตามไปด้วย ทำน้ำที่สำคัญ ได้แก่

ทำน้ำท่าแพ ตั้งอยู่ข้างสะพานนารัฐ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณนานมาแล้วจากทำ น้ำมีทางเดินเล็กๆ เชื่อมถึงกำแพงเมืองประตูท่าแพ ทำน้ำนี้เป็นที่ขนถ่ายสินค้าจากเรือและข้าม ฟากรับส่งผู้โดยสาร ภายหลังได้มีการสร้างสะพานไม้จากต้นซุงเรียกว่า “ขัวไม้” ทำน้ำท่าแพจึง หมดความสำคัญลง ปัจจุบันไม่เหลือร่องรอยให้เห็นอีกเลย ภายหลังได้มีการบูรณะถนนเรียกว่า “ถนนต้าแป” หรือถนนท่าแพในปัจจุบัน ซึ่งเป็นย่านการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของเชียงใหม่ ทั้งใน อดีตและปัจจุบัน ในสมัยก่อนร้านค้าสองฟากถนนท่าแพ ตั้งแต่สี่แยกอุปกุดตลอดไป จนถึงบริเวณ

วัดแสนฝาง เจ้าของร้านส่วนมากเป็นชาวพม่าและชาวตองซู่ ซึ่งเป็นคนเฝ้าหนึ่งของพม่า เวลานั้นพ่อค้าชาวจีนยังมีจำนวนน้อยมาก ส่วนพ่อค้าคนไทยหรือคนพื้นเมืองนั้นแทบไม่มีเลย หลังจากการทำสัญญาเบาว์ริง พ.ศ.2398 และหลังจากการเปิดสถานกงสุลอังกฤษที่เชียงใหม่ ทำให้คนในบังคับอังกฤษเข้ามามีบทบาทค้ามากขึ้น โดยเฉพาะพ่อค้าชาวพม่าใช้เวลาเดินทางจากมะละแหม่งถึงเมืองระแหง 7 วัน และเดินทางต่อมาถึงเชียงใหม่ใช้เวลา 2 เดือน การเดินทางจากเชียงใหม่ไปถึงมะละแหม่งใช้เวลาน้อยกว่าเดินทางลงไปกรุงเทพฯ เมืองมะละแหม่งเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญของพม่า สินค้าส่วนใหญ่ที่นำเข้ามาจากเมืองนี้เป็นสินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานของประเทศอังกฤษ เช่น เสื้อผ้า น้ำมันก๊าด ไม้ขีดไฟ

ทำน้ำท่าช้าง ตั้งอยู่ใกล้กับบริษัทเบอร์เนียว จำกัด ซึ่งได้รับสัมปทานไม้สักส่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญของเชียงใหม่ เป็นท่าที่น้ำช้างขึ้นลงเพื่อนำช้างไปพักผ่อนและรอคำสั่งที่จะชักลากไม้ที่บริษัทเบอร์เนียว และเป็นท่าอาบน้ำของช้างด้วย เนื่องจากช้างเหล่านี้ได้ดื่มน้ำร้อนๆ ไม่ดื่มไปตามแม่ปิงจะหยุดพักที่บริษัทเบอร์เนียว แล้วช้างจะไปหยุดพักอีกครั้งที่ป่าช้าบ้านเด่น (Bock, Karl, 1986 : 20) ปัจจุบันทำน้ำท่าช้างยังไม่มีร่องรอยให้เห็นเป็นเพียงทางเล็กๆ ประมาณ 3.5 – 4 เมตร จากถนนจนถึงแม่น้ำ ประมาณ 15 – 20 เมตร ตั้งอยู่ด้านข้างร้าน The Gallery ซึ่งในอดีตเป็นร้านค้าของชาวจีนที่มาทำการค้าขายทางเรือ ต่อมาเมื่อมีรถไฟและมีถนนเชื่อมถึงเชียงใหม่ จึงได้อพยพขึ้นมาจากเรือตั้งร้านค้าบนบกที่เป็นที่ตั้งของร้านในปัจจุบัน

ทำน้ำวัดเกต เป็นท่าที่อยู่ในชุมชนชาวจีนวัดเกตการาม ถือว่าเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่มีความเจริญมากที่สุด เป็นทั้งที่ขนถ่ายสินค้าทางเรือที่บรรดาพ่อค้าทางเรือนำสินค้าที่ซื้อจากกรุงเทพฯ – นครสวรรค์ มาขายและจัดซื้อสินค้าพื้นเมืองไปขายยังกรุงเทพฯ โดยล่องผ่านปากแม่น้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ทำน้ำวัดเกตยังใช้ล่องเรือข้ามฟากระหว่างหน้าวัดเกตการามกับตลาดต้นลำไย โดยเทศบาลให้มีการประมูลเรือข้ามฟาก ปัจจุบันไม่มีการใช้งานหรือเหลือร่องรอยไว้เลย (สมหวัง ฤทธิเดช, 2552 : สัมภาษณ์)

นอกจากนั้นภายในชุมชนยังคงมีสถาปัตยกรรมในรูปแบบของอาคารบ้านเรือนเก่าอันโดดเด่นจนเป็นวัฒนธรรมและเป็นจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและมีหนังสือชื่อ บ้านตำวัดเกต จัดทำโดยชาวบ้านย่านวัดเกต และงานวิจัยของกณิกนันต์ วิมาลาใต้ กล่าวถึงการจำแนกกลุ่มอาคารเก่า แบ่งออกตามอายุและรูปแบบดังนี้

1. อาคารรูปแบบจีนผสมล้านนา เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ที่สุด อยู่ในยุคสร้างบ้านแปลงเมืองซึ่งอาคารอยู่ในช่วงอายุ 110-130 ปี มักสร้างติดถนน ผังพื้นอาคารแบบ 3-4 เสา ส่วนด้านหน้าอาคารที่ติดถนนใช้เป็นพื้นที่ขายของ เช่นรูปทรงแบบอาคารจีนพาณิชย์ มีทั้งแบบอาคารชั้นเดียวและสองชั้น ผนังก่ออิฐฉาบปูนครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคาจั่วขวางตามยาวเหมือนเฮือนแป ประตูบานเพี้ยม ตัวอย่าง เช่น บ้านแก้วมาลูน เดอะแกลเลอรี เป็นต้น

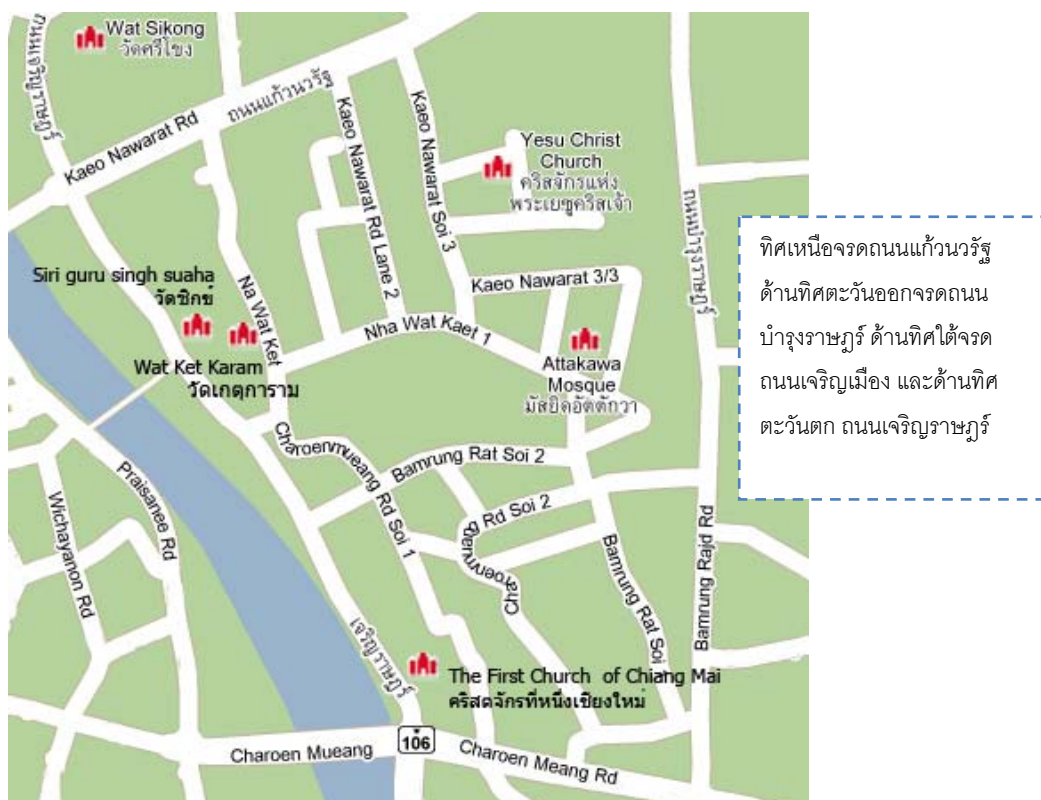
2. อาคารรูปแบบโคโลเนียลผสมล้านนา อาคารมีอายุอยู่ระหว่าง 90-110 ปี มีทั้งแบบอาคารชั้นเดียวและสองชั้น บางเรือนยกใต้ถุนสูงแบบเรือนพื้นถิ่นใช้ประโยชน์ในการเก็บข้าวของเครื่องใช้ โครงสร้างเสาไม้และคานาใช้การยึดลิ้มแบบง่ายๆ รูปแบบอาคารเป็นแบบปั้นหยามีหน้าจั่วหน้าบ้านและประดับเสาไม้กลึงบนหลังคาเรียก “สาระโน” อิทธิพลจากอาคารตะวันตกในสมัยนั้นแต่มีลดทอนลายไม้ฉลุตกแต่งของจั่วमुखออกไป มีโถงหรือระเบียงหน้าบ้านเพื่อใช้รับแขกหน้าต่างเป็นแบบบานเกล็ดไม้ตะวันตกหรือลูกฟักแบบจีน โดยมีตัวอย่างของอาคารประเภทนี้ได้แก่ บ้านนิมมานเหมินทร์

3. อาคารรูปแบบเรือนล้านนาตะวันตก อาคารมีอยู่ราว 70-90 ปี เป็นอาคารสองชั้น รูปแบบไม้แน่นอนแต่มักประดับด้วยไม้ฉลุลาย มีการใช้มุขประเจิดหรือจั่วเล็กยื่นออกมาจากโครงสร้างหลังคา บางแห่งใช้หลังแบบเพิงหมาแหงน มีการใช้ยื่นระเบียงด้านหน้า บางครั้งเพิ่มเสาและหลังคาคลุมเพื่อเป็นพื้นที่ขายของหน้าร้าน และมีการนำฟาโหลของเรือนพื้นถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ ตัวอย่างอาคารได้แก่ บ้านพันธุศิลป์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบริเวณย่านวัดเกตจึงเป็นย่านที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยศาสนสถานของ 4 ศาสนาอยู่ภายในชุมชน และเป็นย่านที่อยู่อาศัย มีการรักษาอาคารบ้านเรือนเก่าที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองไว้ค่อนข้างมาก และอาคารเก่าเหล่านี้ มีความงดงามและให้ความรู้ทางสถาปัตยกรรม อีกทั้งยังสามารถบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์และค่านิยมของยุคสมัยที่ล่วงพ้นมาแล้วได้อย่างน่าสนใจ จึงทำให้ย่านวัดเกตได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทชุมชนพื้นถิ่นประจำปี พ.ศ. 2548 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

2.2.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชนวัดเกต

ชุมชนวัดเกตตั้งอยู่ในตำบลวัดเกต อำเภอเมือง อยู่ในแขวงกาวิละ เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อยู่บนฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันออก อาณาเขตของชุมชน ทิศเหนือ จดถนนแก้วนครรัฐ ทิศใต้จดถนนเจริญเมือง ทิศตะวันออก จดถนนบำรุงราษฎร์ ทิศตะวันตก จดถนนเจริญราษฎร์ (ข้อมูลจากเทศบาลนครเชียงใหม่ , 2552)

ภาพที่ 2.1 ขอบเขตชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ลักษณะประชากร

ชุมชนวัดเกต จัดว่าเป็นเขตที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบด้วยจำนวนครัวเรือน 738 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 1,196 คน หญิง 1,462 คน รวมเป็น 2,658 คน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครเชียงใหม่ และเป็นข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2551) โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้เข้าไปจัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 ถือว่าชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบด้วยประชากรที่นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ โดยมีศูนย์กลางที่รวมจิตใจของชาวพุทธอยู่ที่วัดเกตการาม นอกจากนั้น

ในชุมชนยังมีประชากรที่นับถือศาสนาคริสต์ อิสลามอยู่เป็นจำนวนมาก เห็นได้จากการมีศาสนสถานตั้งอยู่ภายในชุมชน เช่น โบสถ์คริสต์ วัดซิกข์ และมัสยิด เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทางศาสนาภายในชุมชน และได้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมของตำบลขึ้น เพื่อสืบสานและทำงานทางด้านวัฒนธรรมร่วมกัน ภายในชุมชนวัดเกต ประกอบด้วย

1. สถานศึกษาจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพิงครัตน์ โรงเรียนอนุบาลวารวิ
โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม และ โรงเรียนจิตต์ภักดี
2. วัดจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วัดเกตการาม
3. โบสถ์คริสต์ 3 แห่ง ได้แก่ คริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่ โบสถ์ ซอย 2 ถนนแก้ววรัฐ และ
โบสถ์ ซอย 3/2 ถนนแก้ววรัฐ
4. วัดซิกข์ 1 แห่ง คือ สมาคมศรีคุรุสิงห์สภา
5. มัสยิดจำนวน 1 แห่ง คือ มัสยิดอัลตักวา

ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

จากการศึกษาของรุ่งชล คุณารักษ์และคณะ (2548) อธิบายถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจในชุมชนจะประกอบด้วยภาคบริการ พาณิชยกรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเมือง ที่ดินมีราคาสูง ส่วนใหญ่เจ้าของเป็นชาวบ้านที่อยู่มาแต่ดั้งเดิม และยังคงมีอาคารเก่าในชุมชนคงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน บางอาคารอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของและการใช้อาคาร แต่ก็ยังคงสภาพอาคารให้เหมือนของเดิมมากที่สุด อาคารส่วนใหญ่ก็จะปรับเปลี่ยนมาเป็นร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีหลายอาคารที่เช่าโดยนักธุรกิจที่อยู่นอกพื้นที่

ชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนเปิดที่ภายในชุมชนยังคงลักษณะดั้งเดิมไว้ได้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับศาสนาซึ่งมีศูนย์กลางทั้งทางด้านกายภาพและจิตวิญญาณอยู่ที่ศาสนสถานทั้ง 4 ศาสนา นอกจากนี้บริเวณภายในชุมชนยังประกอบไปด้วยชุมชนต่างศาสนาที่อยู่รวมกันอย่างสันติสุขมาช้านาน โดยความร่วมมืออันดีเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่มีคุณค่าอันเชื่อมโยงถึงความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีปฏิบัติ ตลอดจนเทศกาลงานสำคัญต่างๆ ตามโอกาสพิเศษเอาไว้ โดยมีประเพณีและวัฒนธรรมสำคัญของชุมชนวัดเกต โดยจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ก. ประเพณีเนื่องในวันสำคัญที่ยังคงปรากฏและมีการสืบทอดกันอยู่ในชุมชน

- ศาสนาพุทธ
  - 1) ประเพณีทานข้าวใหม่ ***
  - 2) วันมาฆบูชา
  - 3) วันสงกรานต์ 13 เมษายน

- 4) วันที่ 14 เมษายน (วันเนาหรือวันเนา) ***
- 5) วันที่ 15 เมษายน (วันพญาวัน) ***
- 6) วันที่ 16 เมษายน (วันเริ่มต้นปี) ***
- 7) วันวิสาขบูชา (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6)
- 8) วันอาสาฬหบูชา (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8)
- 9) วันเข้าพรรษา (ตรงกับแรม 1 ค่ำ เดือน 8)
- 10) วันเบ็งปัก (ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ ที่ตรงกับวันพุธ เป็นวันบูชาพระอุปัศฌ์)***
- 11) วันदानธรรม (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 หรือขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เหนือ)***
- 12) วันออกพรรษา (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11)
- 13) วันตักบาตรเทโว (ตรงกับแรม 1 ค่ำ เดือน 11)
- 14) วันลอยกระทง (ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12)
- 15) ประเพณีล่องสะเปา ***
- 16) ประเพณีปอยหลวง ***
- 17) ประเพณีทอดกฐิน
- 18) ประเพณีทอดผ้าป่า
- 19) ประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี ***
- 20) ประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุเกตการาม ***

หมายเหตุ *** เป็นประเพณีที่เป็นประเพณีเฉพาะของเมืองเหนือหรือของชุมชน

- ศาสนาคริสต์
  - 1) เทศกาลพระบิดา
  - 2) เทศกาลพระบุตร เทศบาลเตรียมรับเสด็จ
  - 3) เทศกาลคริสต์ – สมภพ
  - 4) เทศกาลพระคริสต์สำแดงพระองค์
  - 5) เทศกาลการเข้าถึงธรรม
  - 6) วันอีสเตอร์หรือวันแห่งชัยชนะ
  - 7) เทศกาลพระวิญญูณบริสุทธิ
- ศาสนาอิสลาม (มัสยิด อัด-ตักวา)
  - 1) วันขึ้นปีใหม่อิสลาม
  - 2) วันอาซุรอ
  - 3) วันเมาลิด
  - 4) คีนอิสรอฮ์และเมียะเราะจ

- 5) คีนิสฟูชะฮ์บาน
- 6) ถือศีลอด
- 7) คีนกอดัว
- 8) วันตรุษอีดีลพีตริตริ
- 9) วันตรุษอีดีลฮ์ฮา

ความสัมพันธ์ทางสังคมที่มาพร้อมกับประเพณีสำคัญทางศาสนาภายในชุมชนนั้น กลายเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม การรวมตัวของประชาชนในชุมชนเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนาของตนเองนั้น เป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์ทางสังคม ในชุมชนวัดเกิดจะมีประเพณีต่างๆ มากมาย ล้วนแต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับชุมชน

ข. อาหารการกิน

ส่วนใหญ่อาหารการกินโดยทั่วไปของชาวบ้านในชุมชนวัดเกิดจะไม่แตกต่างจากอาหารการกินของชาวเชียงใหม่อื่นๆ เช่น

1) อาหารพื้นเมือง ในอดีตชุมชนที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำปิง ส่วนใหญ่มักนิยมบริโภคอาหารประเภทปลาซึ่งมีอย่างชุกชุมในแม่น้ำปิง รวมทั้งอาหารประเภทอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับอาหารทั่วไปล้านนา ได้แก่ น้ำพริกอ่อน น้ำพริกหนุ่ม แคบหมู ไข่่อ้ว แกงฮังเล แกงอ่อม แกงไฮะ แกงผักชนิดต่างๆ เช่น แกงแค แกงผักกาดจอบ เป็นต้น

2) การเลี้ยงอาหารแบบขันโตก ขันโตกเป็นโตกที่กึ่งมาจากท่อนไม้ให้เป็นภาชนะรูปทรงกลมและมีเชิงทำด้วยรักและชันสีแดง โดยมีขาเป็นวงกลมมีขนาดเล็กกว่าตัวถาดซึ่งเป็นขาตั้ง และมีเสาค้างเล็กๆ จำนวนขึ้นอยู่กับขนาดของโตก ใช้ยึดฐานวงกลมกับตัวถาด เพื่อให้ตัวถาดสูงขึ้นและดูสวยงามอ่อนช้อยมากขึ้น ภายในขันโตกมีถ้วยกระเบื้องลายครามและใส่อาหารที่นิยมรับประทาน ได้แก่ น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกอ่อน แคบหมู แกงอ่อม แกงแค แกงฮังเล ลาบคั่ว ไข่่อ้ว หมูอบ ไก่ทอด แหนม เป็นต้น รับประทานกับข้าวเหนียวซึ่งบรรจุในกระติบข้าวเหนียว ในปัจจุบันการจัดเลี้ยงแบบขันโตกเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและในชุมชนจะมีจัดเลี้ยงขันโตกเมื่อมีแขกสำคัญเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

3) อาหารมุสลิม และข้าวซอยอิสลามที่เป็นสูตรดั้งเดิม

4) อาหารประเภทของว่างดั้งเดิมของชุมชนที่มีชื่อเสียง เช่น ข้าวเกรียบปากหม้อ สาकुได้ หมูดำรับลูจรวัดเกิด และขนมบ้าตาล (ขนมตาล)

ค. ศิลปะการแสดง

ในขณะที่ผู้ศึกษาได้เข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ พบว่ายังคงมีศิลปะการแสดงดังต่อไปนี้

- 1) ฟ้อนเมือง หรือ ฟ้อนเล็บ ซึ่งนิยมแสดงในทุกเทศกาล เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา ผู้รำจะสวมเล็บปลอม เพื่อให้ดูเล็บยาว ดูสวยงาม และอ่อนพลิ้วในขณะที่รำ
- 2) การตีกลองสะบัดชัย เป็นการฝึกสอนศิลปะการแสดงตีกลองสะบัดชัยให้กับเด็กๆ ในชุมชน เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ และยังสามารถสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมล้านนามีให้สูญหาย
- 3) การแสดงการเล่นดนตรีพื้นเมือง โดยกลุ่มเยาวชนในชุมชน เพื่อใช้แสดงในงานต่างๆ ของชุมชน เช่น งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือต้อนรับแขกผู้มาเยือน
- 4) ฟ้อนดาบ การฟ้อนดาบนี้ ฟ้อนได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ส่วนการฟ้อนก็เป็นการทำในท่าต่างๆ ใช้ดาบตั้งแต่ 2 เล่ม 4 เล่ม 6 เล่ม 8 เล่ม และที่เก่งๆ ก็สามารถใช้ได้ถึง 12 เล่ม

ง. การแต่งกาย

ส่วนใหญ่การแต่งกายในปัจจุบันของคนในชุมชนวัดเกตจะเป็นไปตามสมัยนิยม แต่ทั้งนี้เมื่อมีงานประเพณีหรือเทศกาลสำคัญของชุมชน จะพบว่าคนในชุมชนมีการแต่งกายตามวัฒนธรรมการแต่งกายเพื่อเข้าร่วมพิธีทางศาสนาหรือประเพณีของตนเอง เช่น ชาวชุมชนวัดเกตซึ่งนับถือศาสนาพุทธจะนิยมแต่งกายพื้นเมืองเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลสำคัญต่างๆ เป็นต้น ยกเว้นเยาวชนในชุมชนจะมีการแต่งกายที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมของตนเองค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่

จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมประเพณีของชาวชุมชนวัดเกตที่มีการสืบทอดและปฏิบัติกันมา เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ที่ทำให้ชาวบ้านมีโอกาสได้พบปะกับเพื่อนบ้านภายในชุมชน ความศรัทธาและความเชื่อทางศาสนาเป็นรากเหง้าของความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เป็นประเพณีในชุมชนวัดเกต อันเกิดจากประเพณีบนพื้นฐานของความเชื่อในชุมชนเป็นหลัก นำไปสู่การเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในสังคมชุมชนวัดเกตได้เป็นอย่างดี

2.3 พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

2.3.1 การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางด้านการค้าและเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของภูมิภาค เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและมีประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและศาสนสถานมากมาย และแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลดีต่อจังหวัดหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศและตัวจังหวัด การเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศ ซึ่งทำให้ชาวเชียงใหม่รวมทั้งชาวไทยทั้งประเทศเกิดความภาคภูมิใจในประเทศและท้องถิ่น ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเอง

ด้วยความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่งผลให้แต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และสามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดเชียงใหม่อย่างมหาศาล จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่ท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จากตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังจังหวัดเชียงใหม่ระหว่างปี 2542 – 2552 มีจำนวนเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปี 2546 และ 2550 – 2552 โดยในปี 2546 มีการระบาดของไข้หวัดนก จึงทำให้นักท่องเที่ยวลดลงเล็กน้อย ส่วนในปี 2550 – 2552 เกิดจากเหตุการณ์ต่อเนื่องจากปลายปี 2549 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวและสถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2545 – 2552

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว ในจังหวัด (คน)		รายได้จาก การท่องเที่ยว (ล้านบาท)	
	จำนวน	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ)	จำนวน	อัตราการเพิ่ม(ร้อยละ)
2545	3,460,886	-	37,514	-
2546	3,399,906	-1.8	38,291	2.1
2547	3,898,543	+14.7	45,067	17.7
2548	3,997,776	+2.6	31,120	-30.1
2549	5,590,326	+39.8	39,785	27.8
2550	5,356,867	-4.2	38,894	-2.2
2551	5,313,352	-0.01	38,135	-1.95
2552	4,343,090	-18.26	32,605	-14.50

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , ปี 2546 - 2553

จากรายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคเหนือของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ ประจำเดือน มีนาคม 2553 กล่าวว่า การที่เศรษฐกิจไทยเริ่มชะลอตัวลงจากสถานการณ์ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นและความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศนับตั้งแต่ช่วงต้นปี 2551 ประกอบกับเศรษฐกิจโลกได้สะท้อนความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก ขณะที่ธุรกิจโรงแรมและห้องพักของเชียงใหม่มีการขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่องตามภาวะการท่องเที่ยวที่เฟื่องฟูในช่วงมหกรรมพืชสวนโลกปี 2549 เป็นต้นมาโดยจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นจาก 15,000 ห้อง ในปี 2549 เป็น 30,000 ห้องในปี 2551 และในปี 2552 จากผลกระทบทั้งวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่รุนแรงมากขึ้นในช่วงต้นปี และจากปัญหาการชุมนุมของกลุ่มผู้ประท้วงรัฐบาลในระหว่างวันที่ 11 - 12 เมษายน 2552 ที่กรุงเทพฯ รวมถึงการชุมนุมในภาคเหนือที่ทำการปิดถนนบริเวณ แยกดอยติซึ่งเป็นถนนสายหลักที่เดินทางมุ่งสู่จังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตามสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และประเทศโดยรวมเริ่มปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับในปี 2553 ตามแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและความมั่นใจของประชาชนในประเทศที่กลับคืนมา โดยปัจจัยเสี่ยงของภาวะการท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่ คือปัจจัยปัญหาทางการเมือง การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ยังคงเปราะบาง ความผันผวนของราคาน้ำมันรวมถึงปัญหามลภาวะต่างๆ ที่สร้างปัญหาต่อการเดินทางจำเป็นที่ภาครัฐและเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ควรร่วมกันดำเนินกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแบบบูรณาการ โดยการจตุรภาคส่งเสริมการขายของธุรกิจบริการการท่องเที่ยว และการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การกำหนดให้มีวันหยุดยาวต่อเนื่อง การจัดทำโครงการต่างๆ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3.2 การท่องเที่ยวของในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

จากการศึกษาของดวงจันทร์ อาภาวัชรุตน์ เจริญเมือง (2549) กล่าวถึงพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกต น่าจะเริ่มต้นจากช่วงเวลา พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ร้านเดอะแกลลอรี่ของตระกูลเสียวสวัสดิพงศ์ ได้รับรางวัลอนุรักษ์บ้านโบราณ รุ่นที่ 1 และนางฮิลลารี คลินตัน ภริยาประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเคยมารับประทานอาหารและล่องกระทงที่ร้านนี้ และทำให้ชุมชนวัดเกตเป็นที่รู้จักมากขึ้นในฐานะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ตั้งภายในอาคารเก่าที่ได้รับรางวัลบ้านโบราณ และในปี 2536 ได้มีการสร้างอาคารที่พักอาศัยขนาดใหญ่ในชุมชนรองรับการขยายตัวของประชากรและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ย้ายเข้ามาพักอาศัยในชุมชน หลังจากนั้นในปี 2538 ร้านอาหารริมน้ำปิง GOODVIEW ได้เปิดดำเนินการ จึงส่งผลให้บริเวณย่านวัดเกตนี้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในฐานะแหล่งท่องเที่ยวประเภทร้านอาหารริมน้ำและอาคารบ้านเก่าที่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยเพื่อรองรับธุรกิจประเภทนี้ และในขณะเดียวกันบริเวณถนนเจริญ

ราชบุรียังคงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวย่านบันเทิงยามราตรีที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่อีกด้วย

ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของย่านวัดเกต ถูกบันทึกและรวบรวมไว้อย่างละเอียดและเป็นระบบ โดย ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง ใน “เมืองเชียงใหม่ที่ยั่งยืน: แนวคิดและประสบการณ์ของย่านวัดเกต, 2549, หน้า125-142” เนื้อหาทั้งหมดได้นำมาสรุปไว้ดังนี้

กระบวนการรื้อฟื้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมอันนำไปสู่การอนุรักษ์ของชุมชนย่านวัดเกตเริ่มขึ้นราว 20 ปีที่แล้ว เมื่ออาคารเก่าหลายหลังได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ เช่น เดอะแกลเลอรี ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ จากกรมการสถาปนิก ล้านนา ในพระราชูปถัมภ์ ในปี 2534 การได้รับรางวัลกลายเป็นก้าวสำคัญนำมาสู่การรวมตัวกันของผู้ที่เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ อันได้แก่ นักวิชาการท้องถิ่น และชาวบ้านในพื้นที่ ก่อรูปเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ทัวร์วัดเกตครั้งแรกนี้ เป็น 1 ใน 3 ทัวร์วัฒนธรรมเนื่องในงานสืบสานล้านนา และทัวร์ครั้งนี้ริเริ่มโดย อ.เครีมาศ วุฒิการณ์ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเป็นชาวบ้านย่านวัดเกต ในปี พ.ศ.2541โครงการทัวร์เชียงใหม่ทางเลือกสีเขียว ได้จัดทัวร์ย้อนรอยภาพเก่าของบุญเสริม สาดทรายกับ ตอนเย็บนลินีฝรั่งในอดีต (พื้นที่ย่านวัดเกต) ในงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมล้านนา

ในปีพ.ศ. 2542 ถือเป็นปีที่มีกระแสการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาแบ่งบานเต็มที่สืบเนื่องจากปีพ.ศ.2543 เป็นปีที่เมืองเชียงใหม่มีอายุครบ 700 ปี โปรแกรมทัวร์ การประชุมและกิจกรรมเสวนาเกิดขึ้นบนพื้นที่ย่านวัดเกตอย่างคึกคัก ได้แก่

1. โครงการทัวร์วัฒนธรรมเนื่องในงานสืบสานครั้งที่ 3 จัดขึ้นจากความร่วมมือของนักวิชาการท้องถิ่น ชาวบ้านในพื้นที่ ทัวร์เชียงใหม่ทางเลือกและ มูลนิธิสถาบันพัฒนาภาคเหนือ ฯลฯ เกิดผลนำไปสู่การผลักดันแนวคิดการบูรณะศาลาบาตร วัดเกตการาม

2. การประชุมและเสวนาเพื่อหาแนวทางการบูรณะศาลาบาตรวัดเกต โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ กิจกรรมนี้เกิดขึ้นหลายครั้ง โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในพื้นที่ นักวิชาการ และภาครัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ความร่วมมือครั้งนั้นประสบความสำเร็จอย่างงดงาม โดยการบูรณะศาลาบาตร ได้เริ่มขึ้นในปลายปีนั่นเอง และแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ในปีพ.ศ.2544 และในปีพ.ศ.2543 พิพิธภัณฑวัดสระเกษ (วัดเกต) ได้ก่อตั้งขึ้นด้วยความเห็นพ้องของคนในชุมชน พร้อมกับความร่วมมือจากชาวบ้านเพื่อช่วยกันรวบรวมและบริจาควัตถุโบราณ เพื่อนำมาจัดแสดงร่วมกัน ความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนย่านวัดเกต จะเห็นได้ว่าพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกตนั้นส่วนหนึ่ง

มาจากความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานของคนชุมชนย่านวัดเกตในการทำงานและกำหนดทิศทางร่วมกันนั้น แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วม ความรู้สึกหวงแหนและเป็นเจ้าของของคนในชุมชนได้อย่างชัดเจน จนกระทั่งทำให้ในปี 2548 ย่านวัดเกตยังได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประเภทชุมชนพื้นถิ่น จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ส่งผลให้ชุมชนวัดเกตเป็นที่รู้จักจากนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและเชิงอนุรักษ์มากขึ้น

จากการที่ชุมชนวัดเกตมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานภายในชุมชน อาคารบ้านเรือนเก่า นอกจากนี้ชุมชนยังมีจุดเด่นทางการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งคือการท่องเที่ยวทางน้ำในลักษณะล่องเรือตามแม่น้ำปิง เพื่อเยี่ยมชมโบราณสถานและวัดวาอาราม (สงศรี วงษ์เวช ,2545 : 75) โดยมีผู้ประกอบการเอกชนจัดให้บริการเดินเรือล่องแม่น้ำปิงเป็นประจำทุกวันและมีจุดเริ่มต้น ณ บริเวณท่าเรือวัดศรีโขง นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการร้านอาหารในชุมชนวัดเกตให้บริการล่องเรือสำหรับลูกค้าและนักท่องเที่ยวที่มารับประทานอาหารที่ร้านด้วย อีกทั้งภายในบริเวณชุมชนวัดเกตยังมีที่พักประเภทโรงแรมและเกสต์เฮ้าส์ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวประมาณ 20 แห่งสามารถรองรับและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้นชุมชนวัดเกตยังมีสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ซึ่งเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและบริเวณย่านการค้าสำคัญของเชียงใหม่ฝั่งทิศตะวันตกแม่น้ำปิงคือ ตลาดวโรรสและตลาดต้นลำไย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินข้ามสะพานมายังชุมชนวัดเกตได้ง่าย และในปี 2553 หน่วยภาครัฐและเอกชนได้จัดทำโครงการ "ร้อยปีกาดหลวง" เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและได้มีการเชื่อมโยง ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวบริเวณย่านการค้าสำคัญทั้ง 2 ฝั่ง จึงทำให้เป็นโอกาสที่ดีและได้เปรียบทางการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งของชุมชนวัดเกต ทำให้มีนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตผ่านทางสะพานนี้มากขึ้นตามลำดับ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในการวิจัยเชิงปริมาณนั้นได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ใช้การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม และการสังเกตการณ์สภาพชุมชนและนำมาวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) โดยเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ของวิจัยดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ลักษณะการเก็บข้อมูล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม	1. ข้อมูลเชิงปริมาณ 2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ - การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) - การสังเกตการณ์ (Site observation) - การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) 3. การทบทวนเอกสาร (Documentary)	1. เจ้าหน้าที่รัฐ 2. ผู้ประกอบการ 3. ประชาชนในพื้นที่ 1. เจ้าหน้าที่รัฐ 2. ผู้ประกอบการ 3. ประชาชนในพื้นที่ n/a n/a n/a	37 ราย 59 ราย 255 ราย 4 ราย 5 ราย 14 ราย n/a n/a n/a	แบบสอบถาม แบบสอบถาม แบบสอบถาม คำถามสัมภาษณ์ คำถามสัมภาษณ์ คำถามสัมภาษณ์ แบบสังเกตและ การบันทึก
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม	1. ข้อมูลเชิงปริมาณ	1. เจ้าหน้าที่รัฐ 2. ผู้ประกอบการ 3. ประชาชนในพื้นที่	37 ราย 59 ราย 255 ราย	แบบสอบถาม แบบสอบถาม แบบสอบถาม
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	1. ข้อมูลเชิงปริมาณ 2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ - การสัมภาษณ์เชิงลึก	นักท่องเที่ยวไทย นักท่องเที่ยวต่างประเทศ	390 ราย 19 ราย	แบบสอบถาม คำถามสัมภาษณ์
4. เพื่อได้ข้อสรุปผลกระทบที่นำไปสู่การหามาตรการเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น	1. ข้อมูลเชิงปริมาณ 2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักท่องเที่ยว	รวม 741 ราย รวม 42 ราย	แบบสอบถาม คำถามสัมภาษณ์

3.1 แหล่งข้อมูลและลักษณะข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 การสังเกต (Observation) จะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วิถีชีวิต โดยการเข้าร่วมทำนุปฏิบัติงานประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

1.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaires) ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

1.3 ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และการอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารทั้งในรูปแบบหนังสือ ตำรา ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และรูปแบบข้อมูลจาก Internet อันเป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องนโยบาย นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการประมวลและสอบทาน จัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 4 ส่วน ได้แก่

1.1 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ราย เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 8 ราย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเชียงใหม่ จำนวน 11 ราย และสำนักงานตำรวจท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 51 ราย รวมเป็น 76 ราย โดยประชากรในกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกตเลย

1.2 ผู้ประกอบการในชุมชนวัดเกต

เป็นผู้ประกอบการในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการมาจากการสำรวจโดยผู้วิจัย รวมทั้งหมด 300 ราย แยกเป็นผู้ประกอบการประเภทโรงแรมและที่พัก จำนวน 20 ราย ประเภทเพื่อสุขภาพและความงาม 3 ราย ประเภทของที่ระลึกและตกแต่ง จำนวน 13 ราย ประเภทขายของชำ 26 ราย ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม 73 ราย และอื่นๆ (อุปกรณ์เครื่องใช้ , เสื้อผ้า , เครื่องมือ ฯลฯ) 165 ราย

1.3 ประชาชนในพื้นที่

เป็นประชากรที่อาศัยในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยเป็นข้อมูลตามทะเบียนราษฎรจากประธานชุมชนวัดเกต เชียงใหม่และกองสวัสดิการเทศบาลนครเชียงใหม่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2552 จำนวนประชากร 738 ครัวเรือน

1.4 นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย

เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่มีการเก็บข้อมูลที่เป็นระบบของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ดังนั้นจึงทำให้ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของนักท่องเที่ยวในสวนนี้

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

2.1 ส่วนของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 37 ราย โดยจะพิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่สามารถให้ข้อมูลได้เท่านั้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44.6 เจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งหมด

ตารางที่ 3. 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ (เจ้าหน้าที่รัฐ)

ประชากร (เจ้าหน้าที่ของรัฐ)	จำนวน (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐ	6	5
2. เทศบาลนครเชียงใหม่	8	3
3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเชียงใหม่	11	8
4. สำนักงานตำรวจท่องเที่ยว เชียงใหม่	51	21
รวม	76	37

2.2 ส่วนของผู้ประกอบการในชุมชน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 59 ราย โดยการสังเกตของผู้วิจัยว่านักท่องเที่ยวได้เข้าไปใช้บริการในสถานประกอบการใดบ้างในชุมชนวัดเกต ทั้งนี้จะพิจารณากลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการที่อยู่บนถนนเจริญราษฎร์และบริเวณถนนหน้าวัดเกตเป็นหลัก เนื่องจากเป็นถนนสายหลักของการท่องเที่ยวและอยู่ใกล้บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในชุมชน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 19.67 ของผู้ประกอบการในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ผู้ประกอบการ)

ประชากร (ผู้ประกอบการ)	จำนวน (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
1. ประเภทโรงแรม / ที่พัก	20	8
2. ประเภทเพื่อสุขภาพและความงาม	3	3
3. ประเภทจำหน่ายของที่ระลึกและตกแต่ง	13	12
4. ประเภทร้านขายของชำ	26	5
5. ประเภทร้านอาหารและเครื่องดื่ม	73	24
6. อื่นๆ (อุปกรณ์เครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องมือเครื่องจักร ฯลฯ)	165	7
รวม	300	59

2.3 ส่วนของประชาชนในพื้นที่ ทำการสุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนวัดเกต จังหวัดเชียงใหม่ การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Darwin Hendel (April, 1977) จำนวนครัวเรือนที่เป็นประชากรเป้าหมายจำนวน 738 ครัวเรือน จากตารางสำเร็จรูปสามารถหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนได้ 255 ครัวเรือน โดยสุ่มตัวอย่างจากทะเบียนราษฎร์ของเลขที่บ้านซึ่งลงท้ายด้วยเลขคู่ และใช้แบบสอบถาม 1 ชุดต่อ 1 ครัวเรือน

2.4 ส่วนของนักท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตชาวไทย ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยจะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

$$\text{สูตรในการคำนวณ คือ } n = Z^2 / 4E^2$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z = ค่าคะแนน Z เทียบจากตารางมาตรฐาน

ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($Z = 1.96$)

$$E = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 (0.05)}$$

$$\text{คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$n = (1.96)^2 / 4(0.05)^2$$

$$= 384.16$$

การเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยดำเนินการจัดเก็บแบบสอบถามจำนวน 390 ชุด โดยนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 390 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นใช้วิธีการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์ไปจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ซ้ำๆ กันจึงหยุด จำนวน 19 ราย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกแบบสอบถามออกเป็นทั้งหมด 4 ชุด คือ

ก. แบบสอบถาม ชุดที่ 1 – 3

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน วัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (1) ผู้ประกอบการในชุมชน (2) และประชาชนในพื้นที่ (3) โดยมีลักษณะของแบบสอบถามดังนี้

1. แบบสอบถามของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลด้านนโยบายและแผนงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงาน ความสอดคล้อง เชื่อมโยงหรือขัดแย้งกับ ททท. ลักษณะโครงการและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้แกชุมชน ความเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว/ลักษณะกิจกรรมของชุมชนวัดเกต ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงาน

ส่วนที่ 2 เป็นระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วย

- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม จำนวน 20 ข้อ
- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรม จำนวน 15 ข้อ

(โดยประเด็นคำถามที่ใช้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสังเกตของผู้วิจัยเองบางส่วน)

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข/ ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนวัดเกตสามารถรับมือกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

2. แบบสอบถามของผู้ประกอบการในชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ ได้แก่ ประเภทกิจการ ลักษณะของสถานประกอบการ การเป็นคนในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ระยะเวลาในการก่อตั้งของกิจการ ทรัพยากรที่เป็นจุดเด่นของชุมชน และการมีส่วนร่วมกับชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เป็นระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วย

- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม จำนวน 20 ข้อ
- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรม จำนวน 15 ข้อ

(โดยประเด็นคำถามที่ใช้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสังเกตของผู้วิจัยเองบางส่วน)

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข/ ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนวัดเกตสามารถรับมือกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

3. แบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จุดเด่นของชุมชน วัดเกต และการเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนด้านการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เป็นระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วย

- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม จำนวน 20 ข้อ
- ประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรม จำนวน 15 ข้อ

(โดยประเด็นคำถามที่ใช้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสังเกตของผู้วิจัยเองบางส่วน)

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข/ ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ชุมชนวัดเกตสามารถรับมือกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ข. แบบสอบถามชุดที่ 4

เป็นแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีลักษณะแบบสอบถามดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่อคน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่มาของนักท่องเที่ยว ความสนใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยว ความถี่ของการเดินทางมาท่องเที่ยว วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะของการเดินทางมาท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของชุมชนวัดเกต ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ประทับใจ ลักษณะการพักค้างในชุมชน และค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวในชุมชน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ Visitor Management Concept และ Carrying Capacity Concept ช่วยในการออกแบบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ได้แก่ ปัญหาที่พบในด้านต่างๆ ในชุมชนวัดเกต และข้อเสนอแนะต่อการลดปัญหาที่เกิดขึ้น ความเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ตลอดจนแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวในชุมชนวัดเกตอีก

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชิงใหม่

ตารางที่ 3.4 แสดง Model ที่ใช้ในแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถาม	Model
1. แบบสอบถามผลกระทบจากการท่องเที่ยว ต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่	1. UNESCAP (1999) 2. Sustainable Tourism Concept 3. Carrying Capacity Concept
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	1. Visitor Management Concept 2. Carrying Capacity Concept 3. Satisfaction Concept

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้โดยการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธี Item - Total Correlation และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์ครอนบักส์แอลฟา (Cronbach 's Alpha Coefficient) สามารถหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ดังนี้

1. แบบสอบถามผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มคือผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการในชุมชน ประชาชนในพื้นที่ สามารถหาค่าความเชื่อมั่นของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมได้ค่าความเชื่อมั่น .89 และแบบสอบถามผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมได้ค่าความเชื่อมั่น .85

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ได้ค่าความเชื่อมั่น .85

ค. คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก

ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น จะใช้ประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 แสดงวัตถุประสงค์และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

วัตถุประสงค์	ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	ผู้ให้สัมภาษณ์
1. เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านคิดว่าสิ่งที่เป็นจุดเด่นและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่คืออะไร 2. โปรดอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตที่ท่านเห็นในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา 3. ท่านเห็นว่าการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อย่างไร 4. ท่านเห็นว่าจะสามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างไร 	ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ และ ประชาชนในพื้นที่
2. เพื่อทราบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ต่างประเทศ) ที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านคิดว่าสิ่งที่เป็นจุดเด่นและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่คืออะไร 2. โดยรวมท่านมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในระดับใด 3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยว ด้านบุคคล และด้านกายภาพในระดับใด 4. ท่านพบปัญหาอะไรจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ 5. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไข / ปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต อย่างไร 	นักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เป็นการนำเสนอข้อมูล และคำนวณค่าสถิติเบื้องต้นซึ่งเป็นการอธิบายหรือบรรยายลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวม โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ

2. การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่มสองตัวแปร ใช้การทดสอบแบบ Chi-square

การทดสอบแบบ Chi-square ใช้สำหรับข้อมูลจำแนกแบบสองทางหรือถูกจำแนกโดยลักษณะหรือตัวแปร 2 ลักษณะ (ตัวแปร X และตัวแปร Y) โดยในการจัดเตรียมข้อมูลเบื้องต้น จะจัดในรูปตารางไขว้ ซึ่งลักษณะหรือตัวแปรที่หนึ่ง (ตัวแปร X) จะถูกแบ่งเป็น r ระดับ (แบ่งตามแถวบน) และลักษณะหรือตัวแปรที่สอง (ตัวแปร Y) จะถูกแบ่งเป็น c ระดับ (แบ่งตามแถวตั้ง) ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะอยู่ในรูปความถี่ (Frequency) โดยเป็นการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างลักษณะ 2 ลักษณะ โดยมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

H_0 : ลักษณะทั้ง 2 ลักษณะเป็นอิสระต่อกัน (ไม่มีความสัมพันธ์กัน)

H_1 : ลักษณะทั้ง 2 ลักษณะไม่เป็นอิสระต่อกัน (มีความสัมพันธ์กัน)

3. การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของ Likert ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยการประเมินของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม จากมุมมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบน้อยที่สุด

ส่วนแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยการประเมินของแบบสอบถาม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance; ANOVA)

จากการเปรียบเทียบเกี่ยวกับผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ 2 ประชากร จะใช้ตัวสถิติทดสอบ Z หรือ t ในการทดสอบ แต่ถ้าสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบมีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปถ้าใช้ตัวสถิติทดสอบ Z หรือ t ทดสอบทีละคู่ จะส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูงขึ้นไปด้วย จึงเลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance; ANOVA) เพื่อทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากรหลายๆ กลุ่มโดยการทดสอบเพียงครั้งเดียว

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากภาคีทั้ง 4 ส่วน นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ แล้วนำไปถ่ายรหัสลงกระดาษกรอกรหัส และนำข้อมูลลงคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรม SPSS for Window แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางตามหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จุดเด่นของชุมชนวัดเขต และการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลระดับกลุ่มชั้น (Nominal Scale) ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติในรูปแบบของความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยายและอภิปรายผล

- 1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของประชาชนในพื้นที่กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในด้านการท่องเที่ยว ใช้การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่มสองตัวแปร โดยใช้การทดสอบแบบ Chi-square เพื่อต้องการทราบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนด้านการท่องเที่ยวอย่างไร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของประชาชนในพื้นที่กับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมด้านบวกและด้านลบในแต่ละประเด็นโดยใช้การทดสอบแบบ Chi-square เพื่อต้องการทราบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านบวกและด้านลบอย่างไร โดยจะนำผลที่ได้จากการศึกษาเพื่อเสนอแนะต่อชุมชนวัดเกตต่อไป

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยข้อความที่เป็นแบบวัดความคิดเห็น 5 ระดับตามมาตรวัดของ Likert ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นแบบวัดความพึงพอใจในด้านต่างๆ 5 ระดับโดยใช้การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของ Likert

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในด้านบวกและด้านลบอย่างไรในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการในชุมชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อต้องการทราบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันอย่างไรในประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมด้านบวกและด้านลบ สำหรับการวิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ กับความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตของนักท่องเที่ยวเพื่อต้องการทราบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตครั้งแรก 2-3 ครั้ง และมากกว่า 3 ครั้ง มีความพึงพอใจต่อการจัดการการท่องเที่ยวแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยจะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทีละคู่ของประชาชนในพื้นที่และผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อต้องการทราบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มมีความเห็นต่อประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร นอกจากนั้นในส่วนของนักท่องเที่ยวใช้การเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตครั้งแรก และ 2-3 ครั้ง นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตครั้งแรก และมากกว่า 3 ครั้ง และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต 2-3 ครั้ง และมากกว่า 3 ครั้ง ในเวลาเดียวกัน (Multiple Comparisons) โดยวิธี Tukey's Multiple Comparisons หรือเรียกว่า Honestly significant different Test ซึ่งวิธีนี้ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่า มีประสิทธิภาพและความแม่นยำมากกว่าวิธีการแบบอื่นๆ เพื่อต้องการทราบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวโดยจำแนก

ตามประสบการณ์ของการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตุนั้นเป็นอย่างไรเพื่อจะนำไปสู่การหามาตรการลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวและการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตุต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตุ ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นใหม่ ลักษณะของแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ซึ่งใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Focus Group)

3. การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตุ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของผลกระทบโดยวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ประกอบ

4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตุ เชียงใหม่ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคล และด้านลักษณะทางกายภาพ

5. การสรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอน 1- 4 จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อสรุปถึงประเด็นผลกระทบที่ได้ จะนำไปสู่การศึกษาและหาแนวทางลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตุ เชียงใหม่ต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทที่ 4 นี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นผลการศึกษาจากการสังเกต (Observation) โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วิถีชีวิต และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น

ส่วนที่ 2 เป็นผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มคือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 37 ราย ผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 59 ราย และประชาชนในพื้นที่ จำนวน 255 ราย โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และความเห็นเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 เป็นผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 4 เป็นผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 390 ราย โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านบุคคลและด้านลักษณะทางกายภาพ พร้อมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาที่พบในด้านต่างๆ และข้อเสนอแนะในการลดปัญหานั้น ความเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ตลอดจนแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวในชุมชนอีก ตลอดจนข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 19 ราย

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อย่างไร

ผลการศึกษาสําหรับตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการสังเกต และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 741 ราย ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ผลการศึกษา เป็นดังนี้

4.1 ผลการศึกษาจากการสังเกต (Observation)

การสังเกตโดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วิถีชีวิต และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น จากการสำรวจและการสังเกตด้วยตนเอง จากการสังเกตด้วยสายตา และจากการบันทึกภาพของตนเองนั้น สามารถรวบรวมได้ดังนี้

1) ลักษณะทางกายภาพ

ชุมชนวัดเกตดั้งเดิมนั้นมาจากการตั้งถิ่นฐานของคนหลายเชื้อหลายศาสนา เช่น พุทธ คริสต์ ซิกข์ และอิสลาม ดังนั้นชุมชนจึงเป็นที่รวมของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีวิถีชีวิตที่อาศัยการค้าขายทางน้ำเป็นหลักโดยตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง จากการที่เศรษฐกิจของชุมชนมีความเจริญรุ่งเรืองทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่ออาคารที่พักอาศัย อีกทั้งยังมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการออกแบบและก่อสร้าง ทำให้ภายในชุมชนวัดเกตมีการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนขนาดความสูง 2 - 3 ชั้นเกิดขึ้นอย่างมาก และอาคารขนาดใหญ่จนทำให้เกิดความรู้สึกแออัดขึ้นภายในชุมชนอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะถนนเลียบริมฝั่งแม่น้ำปิงและเป็นถนนสายหลักทางการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกตอย่างถนนเจริญราษฎร์ ทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนดั้งเดิมเริ่มสูญหายไป สำหรับถนนเจริญราษฎร์ซึ่งถือว่าเป็นถนนสายหลักของชุมชนวัดเกตนั้นเป็นถนนที่คับแคบ ไม่มีทางเดินเท้าที่ปลอดภัยในการเดินสัญจร และไม่สามารถจอดรถยนต์ได้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การสัญจรทางเท้าในชุมชนวัดเกต ไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย

นอกจากการสัญจรหลักโดยถนนเจริญราษฎร์และสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ ชาวบ้านบางส่วนยังคงใช้เส้นทางสัญจรขนาดเล็กที่เป็นเส้นทางเดินที่เข้ามาแต่ดั้งเดิม เช่น เส้นทางเลียบริมตลิ่งลำน้ำปิงและที่ดินงอกบริเวณด้านทิศเหนือของสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ เส้นทางสายนี้สามารถเดินเข้าได้จากทางขึ้นสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ที่อยู่ตรงข้ามกับด้านหลังวัดเกต สันนิษฐานได้ว่าทางเดินลงสู่ตลิ่งแห่งนี้น่าจะเป็นทางลงเดียวกันกับทางลงทำน้ำวัดเกตในอดีต ปัจจุบันเส้นทางสายนี้ยังคงทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างถนนเจริญราษฎร์กับกลุ่มบ้านริมแม่น้ำ 8 หลังและมีผู้คนใช้สัญจรอย่างสม่ำเสมอ และอีกเส้นทางที่น่าจะพัฒนาและถูกใช้งานมาตั้งแต่ช่วงเวลาก่อตั้งวัดเกต

การราม คือ เส้นทางตรอกแคบๆ ติดกับกำแพงด้านทิศเหนือและกำแพงด้านทิศตะวันตก(ด้านหลังวัด) และเส้นทางเดินเท้าแคบๆ เชื่อมต่อระหว่างบ้านและถนนเส้นหลักซึ่งสามารถพบได้ทั่วไปในชุมชนวัดเกต

2) ลักษณะการคมนาคมและการสัญจรของชุมชนวัดเกต

จากการที่ชุมชนวัดเกต โดยเฉพาะบริเวณถนนเจริญราษฎร์ประสบกับปัญหาการจราจรที่คับคั่งตลอดเวลาจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้ง 2 ฟากถนนอย่างเห็นได้ชัด ความไม่ปลอดภัยและความยากลำบากในการเดินข้ามถนนทำให้ตัดขาดความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านทั้งสองฝั่งถนน เห็นได้ชัดเจนคือผู้สูงอายุในชุมชนที่มักจะเดินข้ามไปมาหาสู่กันอย่างเช่นในอดีตก็ลดน้อยลง ด้วยปริมาณรถยนต์ที่มากขึ้นและแล่นด้วยความเร็วสูงผ่านถนนเส้นนี้อยู่ประจำ อีกทั้งถนนออกแบบไว้สำหรับรถวิ่งสวนทาง 2 เลน ในขณะที่ทางเดินเท้าไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ผู้ที่เดินสัญจรบนถนนแห่งนี้

3) ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชนวัดเกต

ประกอบด้วยภาคบริการ พาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากเป็นพื้นที่ในเมือง ที่ดินมีราคาสูง ส่วนใหญ่เจ้าของเป็นชาวบ้านที่อยู่มาแต่ดั้งเดิม และมีการย้ายเข้ามาของคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้น แต่ภายในชุมชนยังคงมีอาคารเก่าคงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน บางอาคารจะมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของและการใช้อาคาร แต่ก็ยังคงสภาพอาคารให้เหมือนของเดิมมากที่สุด อาคารส่วนใหญ่ก็จะปรับเปลี่ยนมาเป็นร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีหลายอาคารที่เช่าโดยนักธุรกิจที่อยู่นอกพื้นที่

ส่วนกิจการของคนในพื้นที่มีหลากหลายอาชีพ เช่นอาชีพการค้าปลีกขนาดย่อมบริเวณหน้าบ้านตนเอง มีทั้งสินค้าอุปโภค และบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ร้านข้าวเหนียวปากหม้อ ซึ่งถือได้ว่าเป็นร้านที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมายาวนาน หรือร้านบริการซ่อมรถ ร้านบริการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น ร้านค้าเหล่านี้จะพบได้ตามสองฟากถนนเจริญราษฎร์ และภายในชุมชน

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าการตั้งร้านค้าสะดวกซื้อสมัยใหม่เกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณถนนเจริญราษฎร์ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพและการสัญจร การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าขายและการปฏิสัมพันธ์ของตลาดและผู้ค้าในพื้นที่นั้นส่งผลกระทบกระเทือนต่อสายใยความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างมหาศาล ทั้งรูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมแบบพึ่งพาก็จะพังทลายลงด้วย อีกทั้งร้านชำหรือร้านขายของของคนในชุมชนเอง ก็จะถูกกวาดหายไปใกระแสทุนขนาดใหญ่ที่เข้ามาดักดวงผลประโยชน์ จากเดิมที่เคยเป็นของคนท้องถิ่นกลายเป็นผู้ประกอบการต่างถิ่น แล้วสุดท้ายร้านเก่าแก่ ความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบธุรกิจที่ดำเนินการโดยคนท้องถิ่น และวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นจะสูญสลายไปรวมทั้งเป็นการทำลายเอกลักษณ์ของชุมชนดั้งเดิม

4) ลักษณะของสังคมและวัฒนธรรม

จากการที่ชุมชนย่านวัดเกตเป็นย่านการค้าขายและเป็นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมของเมืองเชียงใหม่ ประชาชนในชุมชนวัดเกตได้จัดตั้งองค์การชุมชน โดยมีพื้นฐานมาจากคณะศรัทธาชาวบ้านวัดเกต เป็นการรวมตัวเพื่อพัฒนาย่านของตนเอง ปัจจุบันถือว่าเป็นย่านที่มีความเข้มแข็งของการร่วมกลุ่มของชาวบ้านมากที่สุดแห่งหนึ่งของเขตเมือง พิจารณาได้จากความร่วมมือในการคัดค้านโครงการภาครัฐต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวชุมชนวัดเกต ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะมีวิถีชีวิตที่ปรับเข้ากับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สะท้อนความเป็นคนดั้งเดิม มีร่องรอยของอดีต ชาวบ้านมีภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดกันมา เช่น ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีสำคัญๆ ของชุมชน และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในอนาคตสืบไป มีการจัดกิจกรรมสืบค้นทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยใช้กุฎีเจ้าอาวาสหลังเดิมเป็นสถานที่จัดแสดง สิ่งของที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์ได้มาจากของเก่าในวัดเกต การเก็บรักษาของคนในวัดเกต และการได้รับบริจาคจากประชาชนที่สนับสนุน ทั้งนี้มีกลุ่มนักวิชาการทั้งในเชียงใหม่ และต่างประเทศ และหน่วยงานของรัฐให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชุมชนยังคงสามารถรักษาประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อรวมทั้งมีการสืบทอดและเกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ แม้ว่าจะมีการติดต่อและรับเอาประเพณีและวัฒนธรรมจากภายนอกมาบ้างก็ตาม

นอกจากนี้กลุ่มชาวบ้านในชุมชนยังอาศัยอยู่ร่วมกันโดยมีสิ่งยึดเหนี่ยวที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เห็นได้จากศาสนาสถานในชุมชน ซึ่งแบ่งเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และซิกข์ แสดงให้เห็นถึงเสรีภาพในการอนุญาตให้ประชาชนนับถือศาสนาได้เป็นอย่างดี โดยชาวบ้านในชุมชนจะมีการรวมตัวและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอยู่เสมอ

5) วิถีชีวิตความเป็นอยู่และกิจกรรมของชุมชน

ชุมชนวัดเกตเองมีการดำเนินปรับตัวเป็นชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวประเภทนี้ จากการศึกษาของวรวิมล ชัยรัตน์และคณะ (2549) กล่าวถึงจุดเริ่มต้นจากงานอนุรักษ์ในย่านวัดเกตเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยมีการบูรณะศาลาบาตร ซึ่งเป็นอาคารรูปทรงผสมของสถาปัตยกรรมจีนกับล้านนา ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังลวดลายจีนเขียนด้วยสีฝุ่นเป็นรูปไก่อฟ้า ดอกบัว ดอกโบตั๋น รวมทั้งการปรับปรุงโบราณสถานภายในวัดเกตการามต่างๆ เช่น พระวิหาร พระอุโบสถ และพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การปรับตัวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมดำเนินไปควบคู่กับเป็นแหล่งที่พักอาศัย จากการสังเกตพบว่ามีกรปรับปรุงอาคารให้อยู่ในสภาพดี และมีปรับเปลี่ยน ดัดแปลงอาคารที่พักอาศัยของตนเองเพื่อรองรับธุรกิจและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านแสดง ผลงานศิลปะ ร้านขายของที่ระลึกและที่พักสำหรับ

นักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยจากการสำรวจโดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสำรวจแสดงในรูปแบบแผนภาพและตารางที่ 4.1 ได้ดังนี้

ที่มา : จากการสำรวจโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 4.1 แสดงกลุ่มอาคารเก่าในชุมชนวัดเกต

1.บ้านนิมมานเหมินท์	10.บ้าน 6 เสา	19.บ้านเลขที่ 4 ถ.แก้วนบุรี ซ. 2
2.บ้านแก้วมาลูน	11.บ้าน 4 เสา	20.บ้านเลขที่ 17 ถ.หน้าวัดเกตช.1
3.บ้านอรพินท์	12.บ้าน 3 สส. ๓	21.เวียงจุมอน
4.บ้านทองอยู่	13.บ้านคุณารักษ์ (ร้านคำดารา)	22.Parami Guest house
5.บ้านเลขที่ 89 (Miss Chocoloate)	14.บ้านต้าเฮือนแป	23.Tanita House
6.บ้านพันธุศิลป์	15.บ้านป่าแก้วขนมตาล	24.บ้านเลขที่ 121-123 ถ.เจริญ
7.เรือนคุณทวด (ร้านเชียงใหม่กาแฟ)	16.บ้านร้าง (ติดกับบ้านป่าแก้วขนมตาล)	25.ร้านนุสร
8.บ้านท่าช้าง	17.บ้านบอร์เนียว (บ้านร้อยเสา)	26.ระรินจินดา
9.เดอะแกลเลอรี	18.บ้านหมอมนุ	

ตารางที่ 4.1 แสดงผลจากการสำรวจจำแนกตามลักษณะความเป็นเจ้าของอาคารและการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย

ลำดับ	ชื่อบ้าน	อายุอาคาร (ปี)	ความเป็นเจ้าของ อดีตและปัจจุบัน	การปรับเปลี่ยนประโยชน์ ใช้สอยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
1	บ้านนิมมานเหมินท์	99	1	B
2	บ้านแก้วมาลิน	77	1	B
3	บ้านอรพินท์	96	2	A
4	บ้านทองอยู่	96	1	A
5	บ้านเลขที่ 89	89	2	A
6	บ้านพันธุศิลป์	89	2	A
7	เรือนคุณทวด	124	2	A
8	บ้านท่าช้าง	มากกว่า 100	1	A
9	เดอะแกลลอรี่	121	1	A
10	บ้านหกเสา	มากกว่า 90	2	A
11	บ้านสี่เสา	มากกว่า 90	2	A
12	บ้าน 3 สส.	155	2	B
13	บ้านคุณวรัทษา	75	2	A
14	บ้านตำเขื่อนแป	92	2	A
15	บ้านป่าแก้วขนมตาล	100	1	B
16	บ้านไร่	100	2	B
17	บ้านบอร์เนียว	มากกว่า 100	2	A
18	บ้านหอมมธุ	มากกว่า 100	2	A
19	บ้านเลขที่ 4	100	1	B
20	บ้านเลขที่ 17	40 – 50	2	B
21	เวียงจุมออน	มากกว่า 50	2	A
22	ปาระมีเกสต์เฮ้าส์	100	2	A
23	Tanita House	155	1	A
24	บ้านเลขที่ 121 – 123	70-80	2	B
25	ร้านนุสร	90	2	A
26	ระรินจินดา	140	2	A

หมายเหตุ : 1 หมายถึง ผู้ถือครองอาคาร อดีต-ปัจจุบัน เป็นเจ้าของเดิม / ลูกหลาน , 2 ไม่เป็นเจ้าของเดิม / ลูกหลาน

A หมายถึง มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว, B : ไม่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

จากผลการสำรวจพบว่าภายในชุมชนวัดเกต มีอาคารเก่า จำนวน 26 หลัง และมี การปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยของอาคารเพื่อการท่องเที่ยว (A) มากถึง 18 หลัง คิดเป็นร้อยละ 69.23 นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังพบว่าผู้ครอบครองอาคารในปัจจุบันหรือผู้ประกอบการเหล่านี้ไม่ใช่ เป็นคนวัดเกต (2) จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.23 จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้จะทำให้วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ตลอดจนกิจกรรมของชุมชนที่เคยมีมาตั้งแต่อดีตเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ ชัดเจน เจ้าของอาคารดั้งเดิมเหล่านี้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ย้ายตนเองออกไป จากชุมชน นอกจากนี้พบว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพดั้งเดิมของคนในชุมชนเช่น ร้าน ขายอาหารสำหรับชาวบ้านในชุมชน (ร้านก๋วยเตี๋ยว) ร้านขายขนมโบราณ และร้านขายของชำ ไปสู่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในลักษณะแบบนี้กำลังจะเกิดขึ้นเพิ่มมากขึ้นภายใน ชุมชน อาทิ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เกสต์เฮ้าส์ และร้านขายของที่ระลึก โดยเฉพาะบนถนนสาย หลักทางการท่องเที่ยว แต่กำลังคืบคลานไปสู่บริเวณพื้นที่อื่นๆ ภายในชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งบริเวณถนนหน้าวัดเกต และถนนหน้าวัดเกตซอย 1 ถนนเจริญเมือง และถนนบำรุงราษฎร์

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าได้มีการก่อสร้างอาคาร ที่พักอาศัยในลักษณะ ที่ไม่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งเป็นอาคารบ้านเรือนเก่าแก่ที่ สะท้อนให้เห็นถึงความมั่งคั่งทางด้านสถาปัตยกรรม โดยมีการออกแบบและก่อสร้างอาคาร บ้านพักและเรือนร้านค้าที่เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบดั้งเดิมไปอย่างมากในลักษณะของการก่ออิฐ ฉาบปูนรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ทันสมัยมากขึ้น มีความแข็งแรงทนทานมากขึ้น

ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยพบว่าในชุมชนวัดเกตแห่งนี้ยังมีอาคารที่พักอาศัยขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณถนนหน้าวัดเกต ซอย 1 ก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 โดยเจ้าของดั้งเดิมเป็นคนใน ชุมชนวัดเกต แต่ปัจจุบันได้ขายให้กับบุคคลอื่นไปแล้ว และได้มีจดทะเบียนในนามนิติบุคคลอาคาร ชุด ประกอบด้วยผู้พักอาศัยที่เป็นชาวญี่ปุ่นซึ่งทำงานในนิคมอุตสาหกรรมลำพูนมากกว่าร้อยละ 50 และอีกร้อยละ 30 เป็นชาวต่างชาติ (ยุโรป) ซึ่งเป็นนักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ และที่เหลือร้อยละ 20 เป็นผู้พักอาศัยชาวไทย

จะเห็นได้ว่าอาคารสูงแห่งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนในชุมชนหลายด้านเริ่มจากความ เสียหายที่เกิดขึ้นจากการตอกเสาเข็ม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง มลภาวะทางเสียง เป็นต้น รวมทั้งผลกระทบที่ตามมาจากการก่อสร้างอาคารสูง เช่นขยะ น้ำเสีย ความแออัดในพื้นที่ที่มีจำกัด รวมถึงปัญหาการจราจรติดขัด เป็นต้น นอกจากนี้อาคารสูงยัง ทำลายวิถีชีวิตชุมชนและบดบังทัศนียภาพของพระธาตุวัดเกตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอีก ประการหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ติดและใกล้กับ อาคารสูง เช่น บ้านเรือนที่อยู่ใกล้ ๆ อาคารสูงอาจจะไม่ได้รับแสงแดดและสายลมเพียงพอ ความ

เป็นส่วนตัวหายไป มีผลต่อจิตใจและสุขภาพสังคมมากมาย เกิดทัศนยะจุด (Visual pollution) ทำลายจิตวิญญาณของผู้คนที่นับถือพระธาตุวัดเกตเพราะว่าอาคารสูงไปบดบังทัศนวิสัยของประชาชนที่มองจากด้านฝั่งน้ำปิง เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีการท่องเที่ยวและสามารถมองเห็นผลกระทบด้านนี้ชัดเจน เนื่องจากปริมาณโครงการก่อสร้างที่เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้อพยพเข้ามาใหม่ที่ต้องการเข้ามาตัดดวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผ่านการทำธุรกิจหรือการเข้ามาอยู่อาศัย การก่อสร้างที่เพิ่มมากขึ้นนี้ส่งผลให้พื้นที่โดยรอบและพื้นที่ประวัติศาสตร์ได้รับผลกระทบไม่มากก็น้อยทั้งกับตัวโบราณสถานเอง บรรยากาศของชุมชนและสภาพแวดล้อมโดยรวม การขยายตัวของประชากรหรือการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนโดยทั่วไปเมืองหรือย่านประวัติศาสตร์มักจะมีการขยายตัวของคนดั้งเดิมในพื้นที่อยู่ในระดับคงตัวหรือลดลง แต่การขยายตัวของประชากรในภาพรวมจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากการอพยพเข้ามาอยู่ใหม่ของคนต่างถิ่น อันเกิดจากปัจจัยดึงดูดทางเศรษฐกิจอันเป็นผลของการขยายตัวของการท่องเที่ยว กลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ใหม่นี้ เข้ามาทั้งในรูปแบบของแรงงานที่ทำงานบริการหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และกลุ่มบุคคลเข้ามาพักอาศัยตามแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ และความต้องการที่อยู่อาศัยแหล่งที่สองหรือสาม เพื่อเป็นที่พักตากอากาศ เป็นต้น

ผลการศึกษาที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอันก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่นเข้ามาของผู้พักอาศัยต่างชาติในอาคารที่พักขนาดใหญ่ หรือแม้กระทั่งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยในชุมชน หรือการที่คนในชุมชนเดิมบางส่วนย้ายออกไปจากชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชุมชนวัดเกต ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง หรือมีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว (ผู้ครอบครองอาคารที่มีการปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยอาคารเพื่อการท่องเที่ยว) ตลอดจนความแออัดจากจำนวนคนและอาคารบ้านเรือนที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างสมัยใหม่มากขึ้น จนทำให้ชุมชนวัดเกตสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไปอย่างน่าเสียดายหากไม่มีมาตรการหรือแนวทางการจัดการกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ดีพอและทันเวลา

ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ที่ได้จากการสังเกต (Observation) ซึ่งสามารถแยกเป็นผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ดังนี้

ก. ผลกระทบทางด้านสังคม เนื่องจาก

- การจราจรที่คับคั่งบนถนนเจริญราษฎร์ทำให้ชาวบ้านเดินข้ามถนนด้วยความยากลำบากและไม่ปลอดภัยส่งผลให้การไปมาหาสู่ระหว่างกันลดลง ทำให้ความสัมพันธ์ของชาวบ้าน 2 ฝั่งลดลง
- มีการย้ายเข้ามาของคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้น (ยุโรป ญี่ปุ่น แรงงานต่างด้าว)
- การเปลี่ยนแปลงเจ้าของและการใช้อาคาร ปรับเปลี่ยนมาเป็นร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีหลายอาคารที่เช่าโดยนักธุรกิจที่อยู่นอกพื้นที่
- การตั้งร้านค้าสะดวกซื้อสมัยใหม่เกิดขึ้นในชุมชนเพิ่มขึ้น ร้านค้าดั้งเดิมลดน้อยลง

ข. ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจาก

- การก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ และอาคารบ้านเรือนสมัยใหม่ขนาดความสูง 2 - 3 ชั้นเกิดขึ้นอย่างมากภายในชุมชนส่งผลต่อความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การออกแบบอาคารบ้านเรือน อาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ไม่ได้สะท้อนถึงเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน
- การนำจุดเด่นทางการท่องเที่ยวของชุมชน (อาคารบ้านเรือนเก่า) มาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4.2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม

4.2.1) เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 37 รายนั้น ส่วนใหญ่นโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นลักษณะของการวางแผน กำหนดนโยบายการท่องเที่ยว การเผยแพร่ แนะนำให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเทศกาล รวมทั้งจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว กระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันของหน่วยงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้นอยู่ในรูปแบบของเชื่อมโยงส่งเสริมกัน โดยได้รับแนวคิดมาจากส่วนกลางมาแตกย่อยเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในพื้นที่ โดยเน้นการจัดกิจกรรมและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวและจัดทำแผนการตลาดและแผนการประชาสัมพันธ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐทั้งหมด 37 ราย ไม่ได้เป็นบุคคลในชุมชนวัดเกตเลย

ตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วม	33	89.19
2. ไม่มีส่วนร่วม	4	10.81
รวม	37	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.19 รองลงมา คือไม่มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.81

ตารางที่ 4.3 ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวนผู้ตอบ (คน)	คะแนนเฉลี่ย	ระดับของ การมีส่วนร่วม
1. ร่วมคิดกิจกรรม	33	2.70	ปานกลาง
2. ร่วมวางแผน	33	2.39	น้อย
3. ร่วมตัดสินใจ	33	2.39	น้อย
4. ร่วมดำเนินการ	33	2.91	ปานกลาง
5. ร่วมติดตามประเมินผล	33	2.48	น้อย
6. ร่วมสนับสนุนทุน/ แรงงาน	33	2.78	ปานกลาง
7. ร่วมในลักษณะอื่นๆ (ประชาสัมพันธ์ฯ)	26	3.75	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในลักษณะมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.91 และร่วมสนับสนุนทุน / แรงงานอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขาย ของชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	20	17.7
2. ความสำคัญของโบราณสถาน	17	15.0
3. งานศิลปะ	4	3.5
4. วัฒนธรรม	9	8.0
5. ประเพณี	3	2.6
6. ความงดงามของศิลปกรรม	21	18.6
7. เอกลักษณะในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	13	11.5
8. กิจกรรมทางศาสนา	14	12.4
9. ผลิตภัณฑ์ / หัตถกรรมท้องถิ่น	6	5.4
10. ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยว	5	4.4
11. อื่นๆ (ร้านอาหาร โรงแรม)	1	0.9
รวม	113	100

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น - จุดขายของชุมชนวัดเกตทางด้านความงดงามของศิลปกรรมมากที่สุด จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.6 รองลงมา คือเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.7 และความสำคัญของโบราณสถานจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

1.2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม และวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ตารางที่ 4.5 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม

ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางสังคมด้านลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น	3.56	มาก
2. ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น	3.37	ปานกลาง
3. ทำให้มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.33	ปานกลาง
4. ทำให้ความมีน้ำใจไมตรีและความช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง	3.26	ปานกลาง
5. ทำให้มีการเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.07	ปานกลาง
6. ทำให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของคนในชุมชนลดลง	2.78	ปานกลาง
7. ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง	2.78	ปานกลาง
8. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทความเป็นผู้นำในครอบครัวของคนในชุมชนมากขึ้น	2.74	ปานกลาง
9. ทำให้มีความขัดแย้งของคนภายในชุมชนมากขึ้น	2.63	ปานกลาง
10. ทำให้ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนลดลง	2.59	น้อย
11. ทำให้ความสามัคคีของคนภายในชุมชนลดลง	2.59	น้อย
12. ทำให้มีปัญหาเสพติดภายในชุมชนมากขึ้น	2.59	น้อย
13. ทำให้พบปัญหาการขายบริการทางเพศมากขึ้น	2.52	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านลบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.91 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.56 อันดับที่ 2 ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.37 และอันดับที่ 3 ทำให้มีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมี คะแนนเฉลี่ย 3.33

ตารางที่ 4.6 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางด้านสังคมทางบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น	3.70	มาก
2. ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน	3.52	ปานกลาง
3. ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น	3.52	ปานกลาง
4. ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.33	ปานกลาง
5. ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น	3.26	ปานกลาง
6. ทำให้มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น	3.04	ปานกลาง
7. ทำให้มีโอกาสเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น	2.89	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.32 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ ทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.70 อันดับที่ 2 ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน คะแนนเฉลี่ย 3.52 และอันดับที่ 3 ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.52

ตารางที่ 4.7 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ ความเห็น
1. ทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น	3.74	มาก
2. ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น	3.59	ปานกลาง
3. ทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง	3.26	ปานกลาง
4. ทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น	3.19	ปานกลาง
5. ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	3.11	ปานกลาง
6. ทำให้การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง	3.07	ปานกลาง
7. ทำให้มีการทำลายพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือทำลายศิลปวัตถุของชุมชนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์มากขึ้น	2.93	ปานกลาง
8. ทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสในวัยน้อยลง	2.89	ปานกลาง
9. ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นพื้นเมืองลดน้อยลง	2.81	ปานกลาง
10. ทำให้มีการใช้ภาษาท้องถิ่น (พื้นเมือง) ลดลง	2.67	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.13 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ ทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.74 อันดับที่ 2 ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.59 และอันดับที่ 3 ทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง คะแนนเฉลี่ย 3.26

ตารางที่ 4.8 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางวัฒนธรรมด้านบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองมากขึ้น	3.37	ปานกลาง
2. ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น	3.30	ปานกลาง
3. ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น	3.26	ปานกลาง
4. ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.04	ปานกลาง
5. ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น	2.96	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรมด้านบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.19 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทางวัฒนธรรมด้านบวก อันดับที่ 1 คือทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.37 อันดับที่ 2 ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.30 และอันดับที่ 3 ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.26

4.2.2) ผู้ประกอบการในชุมชน

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.9 แสดงประเภทของกิจการของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของกิจการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ธุรกิจการผลิตสินค้าพื้นเมือง	1	1.7
2. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง	1	3.4
3. ธุรกิจเพื่อสุขภาพแผนไทย	3	5.1
4. ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม /ร้านอาหารพื้นเมือง	24	40.7
5. ธุรกิจนำเที่ยว	1	1.7
6. อื่นๆ (ที่พัก ,ร้านขายของที่ระลึก ฯลฯ)	29	49.1
รวม	59	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ (ที่พัก , ร้านขายของที่ระลึก ฯลฯ) มากที่สุด จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม /ร้านอาหารพื้นเมือง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.7 และธุรกิจเพื่อสุขภาพแผนไทย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงลักษณะของสถานประกอบการของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของสถานประกอบการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เป็นของตนเอง / ครอบครัว	15	25.4
2. เข้าสถานที่เพื่อประกอบการ	44	74.6
3. อื่นๆ	0	-
รวม	59	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าสถานที่เพื่อประกอบการ มากที่สุด จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.6 รองลงมา คือ เป็นของตนเอง / ครอบครัว จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.4

ตารางที่ 4.11 แสดงความเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต

ความเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต	15	25.4
2. ไม่เป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต	44	74.6
รวม	59	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นบุคคลในชุมชนวัดเกตมากที่สุด จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.6 รองลงมา คือ เป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.4

ตารางที่ 4.12 แสดงระยะเวลาที่อยู่อาศัยภายในชุมชนวัดเกต (กรณีเป็นบุคคลในชุมชนวัดเกต)

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 1 ปี	0	-
2. 1 – 5 ปี	0	-
3. 6 – 10 ปี	0	-
4. 11 – 20 ปี	1	6.7
5. มากกว่า 20 ปี	14	93.3
รวม	15	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกตมากกว่า 20 ปี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.3 รองลงมา 11 – 20 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตารางที่ 4.13 แสดง ระยะเวลาของการตั้งกิจการในชุมชนวัดเกต

ระยะเวลาของการตั้งกิจการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 1 ปี	13	22.0
2. 1 – 5 ปี	18	30.5
3. 6 – 10 ปี	11	18.7
4. 11 – 20 ปี	3	5.1
5. มากกว่า 20 ปี	14	23.7
รวม	59	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตั้งกิจการในชุมชนวัดเกตเป็นเวลา ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมา คือมากกว่า 20 ปี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 และต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็น จุดเด่น-จุดขาย
ของชุมชนวัดเกต

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขาย ของชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	34	19.7
2. ความสำคัญของโบราณสถาน	35	20.2
3. งานศิลปะ	5	2.9
4. วัฒนธรรม	14	8.1
5. ประเพณี	9	5.2
6. ความงดงามของศิลปกรรม	22	12.7
7. เอกลักษณะในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	19	11.0
8. กิจกรรมทางศาสนา	21	12.1
9. ผลิตภัณฑ์ / หัตถกรรมท้องถิ่น	1	0.6
10. ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยว	10	5.8
11. อื่นๆ (ร้านอาหาร โรงแรม)	3	1.7
รวม	173	100

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น – จุดขายของชุมชนวัดเกต คือความสำคัญของโบราณสถานมากที่สุด จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 รองลงมาคือ เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 และความงดงามของศิลปกรรม จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วม	16	27.1
2. ไม่มีส่วนร่วม	43	72.9
รวม	59	100.0

จากตารางที่ 4.15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.1

ตารางที่ 4.16 ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับของการมีส่วนร่วม
1. ร่วมคิดกิจกรรม	14	2.93	ปานกลาง
2. ร่วมวางแผน	11	2.27	ปานกลาง
3. ร่วมตัดสินใจ	13	2.77	ปานกลาง
4. ร่วมดำเนินการ	11	3.18	ปานกลาง
5. ร่วมติดตามประเมินผล	12	2.92	ปานกลาง
6. ร่วมสนับสนุน แรงงาน / ทุน	15	3.38	ปานกลาง
7. ร่วมในลักษณะอื่นๆ (ประชาสัมพันธ์ฯ)	5	3.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในลักษณะร่วมสนับสนุน / แรงงานอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.38 รองลงมา คือมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.20 และมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.18 ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ตารางที่ 4.17 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม
ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางสังคมทางลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น	3.12	ปานกลาง
2. ทำให้เพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.05	ปานกลาง
3. ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น	2.86	ปานกลาง
4. ทำให้มีความขัดแย้งของคนภายในชุมชนมากขึ้น	2.76	ปานกลาง
5. ทำให้ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนลดลง	2.76	ปานกลาง
6. ทำให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของคนในชุมชนลดลง	2.66	ปานกลาง
7. ทำให้ความมีน้ำใจไมตรีและความช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง	2.64	ปานกลาง
8. ทำให้ความสามัคคีของคนภายในชุมชนลดลง	2.59	น้อย
9. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทความเป็นผู้นำในครอบครัวของคนในชุมชนมากขึ้น	2.56	น้อย
10. ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง	2.53	น้อย
11. ทำให้มีปัญหาเสียดสีภายในชุมชนมากขึ้น	2.08	น้อย
12. ทำให้มีการเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวมากขึ้น	2.00	น้อย
13. ทำให้พบปัญหาการขายบริการทางเพศมากขึ้น	1.66	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.56	น้อย

จากตารางที่ 4.17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านลบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.56 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางสังคมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.12 อันดับที่ 2 ทำให้มีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมี คะแนนเฉลี่ย 3.05 และอันดับที่ 3 ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 2.86

ตารางที่ 4.18 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางสังคมทางบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น	3.61	ปานกลาง
2. ทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น	3.27	ปานกลาง
3. ทำให้มีโอกาเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น	3.25	ปานกลาง
4. ทำให้มีโอกาพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น	3.22	ปานกลาง
5. ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น	3.19	ปานกลาง
6. ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความ เคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน	3.05	ปานกลาง
7. ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้ดีขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.85	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยว
ประเด็นทางสังคมด้านบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 โดยจำแนกตาม
ความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ ทำให้คุณภาพชีวิตของ
คนในชุมชนดีขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.61 อันดับที่ 2 ทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น
คะแนนเฉลี่ย 3.27 และอันดับที่ 3 ทำให้มีโอกาเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย
3.25

ตารางที่ 4.19 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางวัฒนธรรมทางลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การแต่งกาย	3.34	ปานกลาง
2. ทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสน้อยลง	2.93	ปานกลาง
3. ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นพื้นเมืองลดน้อยลง	2.89	ปานกลาง
4. ทำให้การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง	2.67	ปานกลาง
5. ทำให้มีการใช้ภาษาท้องถิ่น (พื้นเมือง) ลดลง	2.67	ปานกลาง
6. ทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง	2.64	ปานกลาง
7. ทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับ วัฒนธรรมอื่นมากขึ้น	2.61	ปานกลาง
8. ทำให้มีการทำลายพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือ ทำลายศิลปวัตถุของชุมชนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์มากขึ้น	2.57	น้อย
9. ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความ เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	2.57	น้อย
10. ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนถูกทำให้กลายเป็น สินค้ามากขึ้น	2.47	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.74 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านลบ อันดับที่ 1 คือทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.34 อันดับที่ 2 ทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสน้อยลง คะแนนเฉลี่ย 2.93 และอันดับที่ 3 ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นพื้นเมืองลดน้อยลง คะแนนเฉลี่ย 2.89

ตารางที่ 4.20 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางด้านวัฒนธรรมทางบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น	3.92	มาก
2. ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น	3.42	มาก
3. ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.14	ปานกลาง
4. ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น	2.93	ปานกลาง
5. ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น	2.63	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.92 อันดับที่ 2 ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.42 และอันดับที่ 3 ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.14

4.2.3) กลุ่มประชาชนในพื้นที่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.21 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ชาย	95	37.3
2. หญิง	160	62.7
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.3 เป็นเพศหญิงจำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.7

ตารางที่ 4.22 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 20 ปี	12	4.7
2. 20 – 29 ปี	34	13.3
3. 30 – 39 ปี	33	12.9
4. 40 – 49 ปี	44	17.3
5. 50 – 59 ปี	72	28.2
6. มากกว่า 60 ปี	60	23.5
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.22 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 50 ถึง 59 ปี จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาคือ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.5 และกลุ่มอายุ 40 ถึง 49 ปี จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. โสด	70	27.5
2. สมรส	157	61.5
3. หม้าย/หย่าร้าง	28	11.0
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.23 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 70 ราย ร้อยละ 27.5 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	2.0
2. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	87	34.1
3. พนักงานเอกชน	9	3.5
4. รับจ้าง	64	25.1
5. นักเรียน/นักศึกษา	23	9.0
6. แม่บ้าน	37	14.5
7. อื่น ๆ (เช่น เกษียณอายุราชการ)	30	11.8
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.24 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมา คือ รับจ้าง จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.1 และแม่บ้าน จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	9	3.5
2. ประถมศึกษา	71	27.8
3. มัธยมศึกษา	94	36.9
4. อนุปริญญา/ปวส.	25	9.8
5.ปริญญาตรี	51	20.0
6. สูงกว่าปริญญาตรี	5	2.0
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4,25 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษาจำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 และระดับปริญญาตรีจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัว

รายได้ต่อเดือนต่อครอบครัว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	86	33.7
2. 5,001 – 10,000 บาท	85	33.3
3. 10,001 – 15,000 บาท	37	14.5
4. 15,001 – 20,000 บาท	17	6.7
5. 20,001 – 25,000 บาท	14	5.5
6. มากกว่า 25,000 บาท	16	6.3
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.26 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัว ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมา คือรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,001 บาทถึง 10,000 บาท มีจำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 และรายได้เฉลี่ยระหว่าง 10,001 บาทถึง 15,000 บาท จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. พุทธ	204	80.0
2. คริสต์	6	2.4
3. อิสลาม	42	16.4
4. ซิกข์	3	1.2
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.27 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมา คือ ศาสนาอิสลาม จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.4 และ ศาสนาคริสต์ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 1 ปี	3	1.2
2. 1-5 ปี	23	9.0
3. 6-10 ปี	18	7.1
4. 11-20 ปี	55	21.6
5. มากกว่า 20 ปี	156	61.2
รวม	255	100.0

จากตารางที่ 4.28 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 20 ปี จำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.2 รองลงมา คือ 11-20 ปี จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 และ 1-5 ปี จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นจุดเด่น- จุดขายของชุมชนวัดเกต

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขาย ของชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	147	15.5
2. ความสำคัญของโบราณสถาน	181	19.1
3. งานศิลปะ	50	5.3
4. วัฒนธรรม	74	7.8
5. ประเพณี	28	3.0
6. ความงดงามของศิลปกรรม	128	13.5
7. เอกลักษณ์ในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	95	10.0
8. กิจกรรมทางศาสนา	121	12.8
9. ผลิตภัณฑ์ / ทัศนกรรมท้องถิ่น	28	3.0
10. ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยว	78	8.2
11. อื่นๆ (ร้านอาหาร โรงแรม)	17	1.8
รวม	947	100

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.29 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น - จุดขายของชุมชนวัดเกต คือ ความสำคัญของโบราณสถาน จำนวน 181 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมา คือ เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.5 และความงดงามของศิลปกรรม จำนวน 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 กลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วม	181	71.0
2. ไม่มีส่วนร่วม	74	29.0

จากตารางที่ 4.30 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 181 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมา คือไม่มีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.0

ตารางที่ 4.31 ระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

การมีส่วนร่วม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับของการมีส่วนร่วม
1. ร่วมคิดกิจกรรม	146	3.10	ปานกลาง
2. ร่วมวางแผน	146	2.80	ปานกลาง
3. ร่วมตัดสินใจ	146	2.83	ปานกลาง
4. ร่วมดำเนินการ	146	3.12	ปานกลาง
5. ร่วมติดตามประเมินผล	146	2.75	ปานกลาง
6. ร่วมสนับสนุนทุน / แรงงาน	146	3.45	มาก
7. ร่วมในลักษณะอื่นๆ (ประชาสัมพันธุ์)	35	3.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.31 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในลักษณะร่วมสนับสนุนทุน / แรงงานอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.45 รองลงมา คือมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่นประชาสัมพันธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.17 และมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.12 ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ตารางที่ 4.32 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม

ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางสังคมด้านลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น	3.36	ปานกลาง
2. ทำให้มีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.21	ปานกลาง
3. ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น	3.16	ปานกลาง
4. ทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลง	3.00	ปานกลาง
5. ทำให้ความมีน้ำใจไมตรีและความช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง	2.85	ปานกลาง
6. ทำให้มีความขัดแย้งของคนภายในชุมชนมากขึ้น	2.84	ปานกลาง
7. ทำให้ความสามัคคีของคนภายในชุมชนลดลง	2.84	ปานกลาง
8. ทำให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของคนในชุมชนลดลง	2.76	ปานกลาง
9. ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทความเป็นผู้นำในครอบครัวของคนในชุมชนมากขึ้น	2.76	ปานกลาง
10. ทำให้มีปัญหาเสพติดภายในชุมชนมากขึ้น	2.71	ปานกลาง
11. ทำให้ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนลดลง	2.58	น้อย
12. ทำให้พบปัญหาการขายบริการทางเพศมากขึ้น	2.48	น้อย
13. ทำให้มีการเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวมากขึ้น	2.42	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.32 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านลบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.84 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.36 อันดับที่ 2 ทำให้มีคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมี คะแนนเฉลี่ย 3.21 และอันดับที่ 3 ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.16

ตารางที่ 4.33 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางสังคมด้านบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น	3.38	ปานกลาง
2. ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้ดีขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.22	ปานกลาง
3. ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและ ความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน	3.15	ปานกลาง
4. ทำให้มีโอกาสเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น	3.14	ปานกลาง
5. ทำให้มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น	3.13	ปานกลาง
6. ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น	3.11	ปานกลาง
7. ทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา มากขึ้น	3.09	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.17	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางสังคมด้านบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.38 อันดับที่ 2 ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้ดีขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว คะแนนเฉลี่ย 3.22 และอันดับที่ 3 ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน คะแนนเฉลี่ย 3.15

ตารางที่ 4.34 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านลบ โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความเห็น
1. ทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมเช่น การแต่งกายหรือการใช้ภาษาจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.29	ปานกลาง
2. ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นพื้นเมืองลดน้อยลง	3.10	ปานกลาง
3. ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น	3.02	ปานกลาง
4. ทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสลดลง	2.97	ปานกลาง
5. ทำให้มีการทำลายพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือทำลายศิลปวัตถุของชุมชนโดยเท่าไม่ถึงการณ์มากขึ้น	2.96	ปานกลาง
6. ทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น	2.95	ปานกลาง
7. ทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง	2.93	ปานกลาง
8. ทำให้การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง	2.87	ปานกลาง
9. ทำให้มีการใช้ภาษาท้องถิ่น (พื้นเมือง) ลดลง	2.86	ปานกลาง
10. ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	2.72	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.34 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.97 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ ทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.29 อันดับที่ 2 ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่น/พื้นเมืองลดน้อยลง คะแนนเฉลี่ย 3.10 และอันดับที่ 3 ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.02

ตารางที่ 4.35 ระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวประเด็นทางวัฒนธรรม
ด้านบวก โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

ประเด็นทางวัฒนธรรมด้านบวก	คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
1. ทำให้มีคนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น	3.41	มาก
2. ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น	3.37	ปานกลาง
3. ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น	3.27	ปานกลาง
4. ทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.18	ปานกลาง
5. ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น	3.17	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.35 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.28 โดยจำแนกตามความเห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ ทำให้มีคนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.41 อันดับที่ 2 ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.37 และอันดับที่ 3 ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น คะแนนเฉลี่ย 3.27

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ตารางที่ 4.36 แสดงค่า Chi-square เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ลักษณะทั่วไป	การมีส่วนร่วม						
	คิดกิจกรรม	วางแผน	ตัดสินใจ	ดำเนินการ	ติดตามประเมินผล	สนับสนุนทุน/แรงงาน	ร่วมในลักษณะอื่นๆ
เพศ	3.998	2.012	1.303	5.359	2.404	3.293	6.591
อายุ	23.976	22.813	36.104*	40.593*	20.495	27.349	19.313
สถานภาพ	9.690	15.033	17.599	16.248	13.152	9.634	12.213
อาชีพ	39.903*	17.696	19.130	27.605	35.250	27.561	16.768
ระดับการศึกษา	35.667*	23.682	16.539	12.954	15.422	19.716	15.909
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	22.313	16.672	18.269	15.195	19.656	12.189	17.147
ศาสนา	9.515	7.262	11.568	9.025	5.164	15.163	2.983
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	20.592	21.531	17.612	13.141	16.154	15.166	22.270

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ พบข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ทางสังคมด้านบวก พบว่า

- อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้มีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

2) ทางสังคมด้านลบ พบว่า

- อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลงโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลางและในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับมาก

3) ทางวัฒนธรรมด้านบวก พบว่า

- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

4) ทางวัฒนธรรมด้านลบ พบว่า

- อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่น / พื้นเมืองลดลงโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น ทำให้การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง และทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

4.2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม

ตารางที่ 4.37 ค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมด้านบวกและด้านลบโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม

ประเด็น	กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสถิติ F
ประเด็นทางสังคม ด้านลบ	ประชาชน	255	2.84	0.69	4.450*
	ผู้ประกอบการ	59	2.56	0.61	
	หน่วยงานภาครัฐ	37	2.91	1.01	
ประเด็นทางสังคม ด้านบวก	ประชาชน	255	3.18	0.64	0.697
	ผู้ประกอบการ	59	3.21	0.46	
	หน่วยงานภาครัฐ	37	3.32	0.63	
ประเด็นทางวัฒนธรรม ด้านลบ	ประชาชน	255	2.97	0.73	3.039
	ผู้ประกอบการ	59	2.74	0.73	
	หน่วยงานภาครัฐ	37	3.13	1.02	
ประเด็นทางวัฒนธรรม ด้านบวก	ประชาชน	255	3.28	0.69	0.447
	ผู้ประกอบการ	59	3.21	0.58	
	หน่วยงานภาครัฐ	37	3.19	0.80	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.37 พบว่า โดยส่วนใหญ่ กลุ่มประชาชน กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนวัดเกตในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน มีเพียงประเด็นทางสังคมด้านลบเท่านั้นที่พบว่า กลุ่มประชาชนและกลุ่มผู้ประกอบการมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ผลการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม

ตารางที่ 4.38 แสดงการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมในชุมชน วัดเกตเชียงใหม่จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ	ประชาชนในพื้นที่
ด้านบวก	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้ได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น (3.70)</p> <p>ลำดับที่ 2 ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจในพื้นฐานที่แตกต่างกัน ของคนในชุมชน (3.52)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากขึ้น (3.52)</p>	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น (3.61)</p> <p>ลำดับที่ 2 ทำให้ได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น (3.27)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น (3.25)</p>	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น (3.38)</p> <p>ลำดับที่ 2 นำความเจริญมาสู่ชุมชน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว (3.22)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน (3.21)</p>
ด้านลบ	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (3.56)</p> <p>ลำดับที่ 2 ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชน (3.37)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว (3.33)</p>	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชน (3.36)</p> <p>ลำดับที่ 2 ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว (3.05)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (2.86)</p>	<p>ลำดับที่ 1 ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชน (3.36)</p> <p>ลำดับที่ 2 ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป (3.16)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว (3.15)</p>

จากตารางที่ 4.38 พบว่ามีการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมในด้านบวกและลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลกระทบต่อสังคมด้านบวก	ลำดับที่ 1	ทำให้ได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน
	ลำดับที่ 3	ทำให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากขึ้น
ผลกระทบต่อสังคมด้านลบ	ลำดับที่ 1	ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป
	ลำดับที่ 2	ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น
	ลำดับที่ 3	ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว

2. ผู้ประกอบการในชุมชน

ผลกระทบต่อสังคมด้านบวก	ลำดับที่ 1	ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น
	ลำดับที่ 2	ทำให้ได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น
	ลำดับที่ 3	ทำให้สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น
ผลกระทบต่อสังคมด้านลบ	ลำดับที่ 1	ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว
	ลำดับที่ 3	ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

3. ประชาชนในพื้นที่

ผลกระทบต่อสังคมด้านบวก	ลำดับที่ 1	ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น
	ลำดับที่ 2	นำความเจริญมาสู่ชุมชนโดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
	ลำดับที่ 3	ทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน
ผลกระทบต่อสังคมด้านลบ	ลำดับที่ 1	ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป
	ลำดับที่ 3	ทำให้มีบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.39 แสดงการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมในชุมชน วัดเกตเชียงใหม่จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรม	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ	ประชาชนในพื้นที่
ด้านบวก	<p>ลำดับที่ 1 มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น (3.37)</p> <p>ลำดับที่ 2 มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าที่มีคุณค่า และพื้นที่สาธารณะในชุมชน (3.30)</p> <p>ลำดับที่ 3 มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น (3.26)</p>	<p>ลำดับที่ 1 มีความภูมิใจใน วัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น (3.92)</p> <p>ลำดับที่ 2 มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น (3.42)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น (3.14)</p>	<p>ลำดับที่ 1 มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น (3.41)</p> <p>ลำดับที่ 2 มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น (3.37)</p> <p>ลำดับที่ 3 ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น (3.27)</p>
ด้านลบ	<p>ลำดับที่ 1 มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น (3.74)</p> <p>ลำดับที่ 2 ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น (3.59)</p> <p>ลำดับที่ 3 ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง (3.26)</p>	<p>ลำดับที่ 1 มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น (3.34)</p> <p>ลำดับที่ 2 ความเชื่อฟังและความเคารพนับถือผู้อาวุโสลดลง (2.93)</p> <p>ลำดับที่ 3 ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง (2.89)</p>	<p>ลำดับที่ 1 มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น (3.29)</p> <p>ลำดับที่ 2 ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง (3.10)</p> <p>ลำดับที่ 3 ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น (3.02)</p>

จากตารางที่ 4.39 พบว่ามีการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมในด้านบวกและลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านบวก	ลำดับที่ 1	มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าที่มีคุณค่า
	ลำดับที่ 3	มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น
ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านลบ	ลำดับที่ 1	มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น
	ลำดับที่ 3	ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง

2. ผู้ประกอบการในชุมชน

ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านบวก	ลำดับที่ 1	มีความภูมิใจใน วัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น
	ลำดับที่ 3	ทำให้มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น
ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านลบ	ลำดับที่ 1	มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ความเชื่อฟังและความเคารพนับถือผู้อาวุโสลดลง
	ลำดับที่ 3	ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง

3. ประชาชนในพื้นที่

ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านบวก	ลำดับที่ 1	มีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	มีการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น
	ลำดับที่ 3	ทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น
ผลกระทบต่อวัฒนธรรมด้านลบ	ลำดับที่ 1	มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น
	ลำดับที่ 2	ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง
	ลำดับที่ 3	ประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น

4.4 การสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่มจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่
สามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1) ความเห็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนวัดเกตประกอบด้วยคนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนาโดยอยู่ร่วมอย่างสันติสุข
มีวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดต่อกันมายาวนาน อีกทั้งภายในชุมชนมีการอนุรักษ์อาคาร
บ้านเรือนเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมไว้เป็นอย่างดี ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสามารถ
ดึงดูดใจให้ท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวได้เข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ส่งผลให้
มีการเปลี่ยนแปลงในค่านิยม และความเชื่อที่เปลี่ยนไปจากเดิมด้วยกระแสวัฒนธรรมภายนอก
ที่เข้ามามีอิทธิพลเหนือกว่าวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นการแต่งกาย การใช้ภาษานอกเหนือจากภาษา
ท้องถิ่น การบริโภคอาหาร การมีสัมมาคารวะและเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส และการอนุรักษ์บ้านเรือน
แบบเก่า เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามชุมชนเองก็ไม่ได้ปฏิเสธวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดจากการท่องเที่ยว
หากเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่ต้องเกิดขึ้นเมื่อมีการติดต่อกับนักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่มีความแตกต่างกัน
ในเรื่องของสังคมและวัฒนธรรม

แต่ภายในชุมชนเองยังขาดการจัดรูปแบบของการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น
โดยคนในชุมชนเอง ส่วนใหญ่กิจกรรมจะเกิดขึ้นจากกลุ่มคนภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน
มากกว่า แม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มขึ้น แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในชุมชนต่อกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ควรจะมีการวางแผนในระยะ
ยาวในด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งควรได้รับความร่วมมือในเชิงวิชาการจากนักวิชาการภายนอก
มากขึ้น

2) ความเห็นของผู้ประกอบการในชุมชน

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อใน
แง่ประเพณีดั้งเดิมของชุมชน สรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงน้อย ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านยังคงยึดถือ
ในรูปแบบดั้งเดิมที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวที่เข้ามาใน
ชุมชนยังไม่สามารถกดดันให้ความเชื่อของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างสิ้นเชิง ส่วนการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในด้านอาชีพจะมีการเปลี่ยนแปลงที่มองเห็นได้ชัดเจนกว่า
ชาวบ้านในชุมชน ถูกผลักดันให้เข้าสู่ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการและ
แรงงาน ในรูปแบบธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านให้บริการเพื่อความ

สวยงามและสถาปัตยกรรม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่เกิดขึ้น เช่น รูปแบบของอาคาร บ้านเรือน สาธารณูปโภคที่ทันสมัย ได้สร้างความสะดวกในการดำรงชีวิตและความเจริญเติบโตต่างๆ ก็ถือว่าการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อชุมชน แต่ในเวลาเดียวกันการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ส่งผลต่อบรรยากาศความเรียบง่ายของชุมชนสู่ความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น จนทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่มีรายได้น้อยถึงปานกลางต้องรับสภาพกับชีวิตที่มีความยากลำบากมากขึ้นกว่าเดิม

3) ความเห็นของประชาชนในพื้นที่

ชาวบ้านในชุมชนเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อชุมชนมากกว่าแง่บวก ซึ่งส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรมที่ถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำรงชีวิตร่วมกันของชาวบ้านในชุมชน โดยมักพบในรูปของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนจากการพึ่งพาอาศัยกันในลักษณะต่างตอบแทนแบบสังคมหมู่บ้าน ไปสู่การจ้างงานและตอบแทนกันด้วยเงินหรือวัตถุใดๆ ที่ทำให้ชุมชนอาศัยระบบตลาดและทุนนิยมเป็นบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกันแทนความเชื่อและกฎระเบียบดั้งเดิมของชุมชน

ในขณะที่เดียวกันคนในชุมชนเองเริ่มสูญเสียรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายที่ต้องพึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ เริ่มหันไปสู่การดำเนินชีวิตที่ต้องพึ่งพาคนภายนอกมากขึ้น นอกจากนั้นในปัจจุบันผู้อาวุโสเริ่มมีบทบาททางครอบครัวและสังคมน้อยลง ทำให้ค่านิยม ความเชื่อ ความเคร่งครัดในการยึดถือแบบเก่าของคนในชุมชนเริ่มลดน้อยลง การอพยพย้ายถิ่นของคนภายนอกเข้ามาในชุมชนมากขึ้นนั้น ส่งผลต่อการจัดการสาธารณูปโภครองรับ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและปัญหาด้านสาธารณสุขได้ นอกจากนี้พบว่าเกิดปัญหานายทุนเข้ามาซื้อที่ดินจากชาวบ้านในชุมชน ทำให้ที่ดินมีการเปลี่ยนมือไปเป็นของคนต่างถิ่นมากขึ้น อาจส่งผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในอนาคตได้

แต่เมื่อมองอีกด้านพบว่าชุมชนมีปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เกิดเสียงดังรบกวนจากร้านอาหาร และสถานบันเทิงเกิดขึ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืนส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนที่ต้องการพักผ่อน อาคารสิ่งปลูกสร้างไม่ได้มีการควบคุมขนาดและความสูง เกิดการบดบังทัศนียภาพ วัดและโบราณสถานได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรมีการย้ายเข้ามาเพิ่มขึ้นในชุมชนเป็นจำนวนมาก ทั้งประชากรในทะเบียนราษฎรและนอกทะเบียนราษฎร แรงงานอพยพหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ส่วนใหญ่พักอาศัยในห้องเช่า หรือหอพักภายในชุมชน และมักจะสร้างปัญหาทะเลาะวิวาทกับวัยรุ่นภายในชุมชน อีกทั้งไม่ค่อยช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณที่พักอาศัย ตลอดจนการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลไม่เป็นที่อยู่เสมอ

หากพิจารณาในด้านดีพบว่าในชุมชนมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารรวดเร็วทันเหตุการณ์มากขึ้น และจากการที่ชาวบ้านในชุมชนสามารถรับรู้ถึงสภาพสังคมภายนอกได้มากขึ้น รับรู้ปัญหาที่เท่าทันกับปัญหาต่างๆ ได้มากขึ้น นอกจากนั้นเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ส่งผลทำให้ได้รับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว มีสิ่งปลูกสร้างใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายรูปแบบเกิดขึ้นมากมาย การเติบโตของการท่องเที่ยวในชุมชนมีลักษณะการใช้ประโยชน์เฉพาะจุดและตามถนนสายหลัก ในขณะเดียวกันเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็สามารถสร้างรายได้ให้แก่วัดเป็นจำนวนมากในรูปของการบริจาค ชาวบ้านที่มีร้านค้าภายในชุมชนก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่หากว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวมามากจนเกินไปในเวลาเดียวกัน จะส่งผลทำให้ระบบการจราจรติดขัด เนื่องจากถนนภายในชุมชนมีความคับแคบ และที่จอดรถภายในบริเวณวัดอาจไม่เพียงพอที่จะรองรับจำนวนรถและนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน ส่วนมุมมองอีกด้านมีความเห็นว่า ทำให้ชุมชนเกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมที่สูญหายไป เช่น ประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี และประเพณีล่องสะเปา เป็นต้น

4.5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ก. ผลจากการวิเคราะห์นักท่องเที่ยวชาวไทย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.40 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.ชาย	144	36.9
2.หญิง	246	63.1
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.40 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.9 เป็นเพศหญิงจำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.1

ตารางที่ 4.41 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.ไม่เกิน 20 ปี	64	16.4
2.21 – 30 ปี	158	40.5
3.31 – 40 ปี	92	23.6
4.41 – 50 ปี	34	8.7
5.51 – 60 ปี	36	9.2
6.มากกว่า 60 ปี	6	1.5
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.41 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21 ถึง 30 ปี จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.6 และกลุ่มอายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.42 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.โสด	252	64.6
2.สมรส	134	34.4
3.หม้าย/หย่าร้าง	4	1.0
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.42 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 252 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.4 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.43 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.ประถมศึกษา	26	6.7
2.มัธยมศึกษา	46	11.8
3.อนุปริญญา/ปวส.	28	7.2
4.ปริญญาตรี	236	60.5
5.สูงกว่าปริญญาตรี	54	13.8
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.43 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.5 รองลงมาคือระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8 และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.44 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	74	19.0
2.ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	80	20.5
3.พนักงานเอกชน	92	23.6
4.รับจ้าง	94	24.1
5.นักเรียน/นักศึกษา	32	8.2
6.แม่บ้าน	13	3.3
7.อื่นๆ (ไม่ได้ทำงาน ,เกษียณฯลฯ)	5	1.3
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.44 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมาคือพนักงานเอกชน จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.6 และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.45 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ต่อเดือน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.ต่ำกว่า 5,000 บาท	108	27.7
2.5,001 – 10,000 บาท	66	16.9
3.10,001 – 15,000 บาท	58	14.9
4.15,001 – 20,000 บาท	44	11.3
5.20,001 – 25,000 บาท	34	8.7
6.มากกว่า 25,000 บาท	80	20.5
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.45 พบว่ากลุ่มตัวอย่างใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาคือมากกว่า 25,000 บาท จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.5 และรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.46 แสดงจังหวัดที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยว

จังหวัดที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.เชียงใหม่	142	36.4
2.กรุงเทพมหานคร	108	27.7
3.ปริมณฑล (ปทุมธานี สมุทรปราการ นนทบุรี สมุทรสาคร นครปฐม)	20	5.1
4.จังหวัดทางภาคเหนือ	86	22.1
5.จังหวัดทางภาคกลาง	16	4.1
6.จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	0.5
7.จังหวัดทางภาคใต้	6	1.5
8.จังหวัดทางภาคตะวันออก	10	2.6
9.จังหวัดทางภาคตะวันตก	0	-
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.46 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.7 และจังหวัดภาคเหนือ จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.47 แสดงประเภทของการท่องเที่ยวและลำดับความความสนใจ

ประเภทของการท่องเที่ยวและ ตามลำดับความสนใจ	จำนวน (ร้อยละ)		
	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 3
1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	91 (46.9)	49 (25.3)	33 (17.2)
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	39 (20.1)	55 (28.4)	41 (21.3)
3. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	8 (4.1)	31 (16.0)	24 (12.5)
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	6 (3.1)	8 (4.3)	24 (12.5)
5. การท่องเที่ยวเชิงกีฬา	5 (2.6)	11 (5.7)	23 (12.0)
6. การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ เช่น ทะเล น้ำตก	45 (23.2)	40 (20.6)	47(24.5)
รวม	194	194	192

จากตารางที่ 4.47 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 46.9 ลำดับที่ 2 คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็น ร้อยละ 28.4 และลำดับที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ คิดเป็นร้อยละ 24.5

ตารางที่ 4.48 แสดงการรับรู้แหล่งเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว

แหล่งเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. สื่อวิทยุ / โทรทัศน์	36	9.2
2. อินเทอร์เน็ต	62	15.9
3. นิตยสาร / วารสารการท่องเที่ยว	36	9.2
4. หนังสือพิมพ์	4	1.0
5. สื่อบุคคล (ญาติ เพื่อน ฯลฯ)	224	57.4
6. อื่นๆ (เช่น แผ่นพับ, ป้ายโฆษณา)	28	7.2
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.48 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้จากแหล่งเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว ประเภทสื่อบุคคล (ญาติ เพื่อน ฯลฯ) จำนวน 224 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคืออินเทอร์เน็ต จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9 และนิตยสารและวารสารท่องเที่ยวรวมทั้งสื่อวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.49 แสดงความถี่การท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ความถี่ในการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. เป็นครั้งแรก	196	50.3
2. 2 – 3 ครั้ง	68	17.4
3. มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	126	32.3
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.49 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตเป็นครั้งแรก จำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.3 จำนวน 2-3 ครั้ง จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 และเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3

ตารางที่ 4.50 แสดงวิธีการเดินทางมาชุมชนวัดเกต

วิธีการเดินทางมาชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. รถยนต์ส่วนตัว	282	72.3
2. รถ 2 แถว / รถรับจ้าง	46	11.8
3. อื่นๆ (เช่น รถจักรยานยนต์)	62	15.9
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.50 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.3 รองลงมา คือรถจักรยานยนต์ จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9 และ 3 รถ 2 แถว / รถรับจ้าง จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.51 แสดงลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในชุมชนวัดเกต

ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. มาเพียงคนเดียว	38	9.7
2. มากับคณะทัวร์	22	5.6
3. มากับครอบครัวและญาติ	172	44.1
4. มากับเพื่อนและคนรู้จัก	158	40.5
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.51 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากับครอบครัวและญาติ จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมา คือมากับเพื่อนและคนรู้จัก จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 และมาเพียงคนเดียว จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.52 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น-จุดขายของชุมชนวัดเกต	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	276	24.2
2. ความสำคัญของโบราณสถาน	272	23.9
3. งานศิลปะ	24	2.1
4. วัฒนธรรม	101	8.8
5. ประเพณี	24	2.1
6. ความงามของศิลปกรรม	224	19.6
7. เอกลักษณ์ในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	18	1.6
8. กิจกรรมทางศาสนา	36	3.2
9. ผลิตภัณฑ์ / หัตถกรรมท้องถิ่น	26	2.3
10. ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และ ประสบการณ์การท่องเที่ยว	121	10.6
11. อื่นๆ (ร้านอาหาร โรงแรม)	18	1.6
รวม	1,140	100

จากตารางที่ 4.52 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นจุดเด่น - จุดขายของชุมชนวัดเกตทางด้านเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 รองลงมา คือ ด้านความสำคัญของโบราณสถาน จำนวน 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 และด้านความงดงามของศิลปกรรม จำนวน 224 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4. 53 แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวประทับใจมากที่สุด

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	124	31.8
2. ความสำคัญของโบราณสถาน	98	25.1
3. งานศิลปะ	32	8.2
4. วัฒนธรรม	10	2.6
5. ประเพณี	8	2.1
6. ความงดงามของศิลปกรรม	82	21.0
7. เอกลักษณ์ในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น	6	1.5
8. กิจกรรมทางศาสนา	4	1.0
9. ผลิตภัณฑ์ / หัตถกรรมท้องถิ่น	6	1.5
ความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวและประสบการณ์ที่ได้รับ	16	4.2
10. อื่นๆ (ร้านอาหาร โรงแรมฯ)	4	1.0
รวม	390	100

จากตารางที่ 4.53 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่ประทับใจมากที่สุดจากเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือ ความสำคัญของโบราณสถาน จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.1 และด้านความงดงามของศิลปกรรม จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.54 แสดงการพักค้างในชุมชนวัดเกต

ลักษณะของการพักค้างในชุมชนวัดเกต	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. พักค้างคืน	32	8.2
2. ไม่พักค้างคืน	358	91.8
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.54 พบว่ากลุ่มตัวอย่างพักค้างคืนในชุมชนวัดเกต จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.2 และไม่พักค้างคืน จำนวน 358 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.8

ตารางที่ 4.55 แสดงค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (พักค้าง)

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ไม่เกิน 500 บาท	0	-
2. 500 – 1,000 บาท	0	-
3. 1,001 – 1,500 บาท	1	3.1
4. 1,501 – 2,000 บาท	3	9.4
5. 2,001 – 2,500 บาท	7	21.9
6. มากกว่า 2,500 บาท	21	65.6
7. อื่นๆ (ไม่มีค่าใช้จ่าย)	0	-
รวม	32	100

จากตารางที่ 4.55 มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 32 รายจาก 390 รายที่พักค้างในชุมชนวัดเกต และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว มากกว่า 2,500 บาท จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมาคือ ระหว่าง 2,001 – 2,500 บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.9 และระหว่าง 1,501 – 2,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต (กรณีไม่พักค้าง)

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ไม่เกิน 500 บาท	239	66.8
2. 500 – 1,000 บาท	74	20.7
3. 1,001 – 1,500 บาท	12	3.4
4. 1,501 – 2,000 บาท	5	1.4
5. 2,001 – 2,500 บาท	3	0.8
6. มากกว่า 2,500 บาท	2	0.5
7. อื่นๆ (ไม่มีค่าใช้จ่าย)	23	6.4
รวม	358	100

จากตารางที่ 4.56 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ไม่เกิน 500 บาท จำนวน 239 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.8 รองลงมา คือระหว่าง 500-1,000 บาท จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.7 และระหว่าง 1,001 – 1,500 บาท จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต
เชียงใหม่ ในแต่ละด้าน

ตารางที่ 4.57 ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ในชุมชนวัดเกต
ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ป้ายบอกทาง / ป้ายสื่อความหมาย	2.71	ปานกลาง
2. สภาพการเข้าถึงโดยรถยนต์	2.89	ปานกลาง
3. สภาพการเข้าถึงโดยการเดินเท้า	2.82	ปานกลาง
4. สถานที่จอดรถ	2.73	ปานกลาง
5. การบริการโทรศัพท์สาธารณะ	3.21	ปานกลาง
6. การบริการห้องน้ำ	2.91	ปานกลาง
7. การให้บริการร้านอาหาร / เครื่องดื่ม	2.91	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	2.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.57 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทางด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2,88 โดยความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือการบริการโทรศัพท์สาธารณะ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.21 อันดับที่ 2 คือการบริการห้องน้ำ การให้บริการร้านอาหาร เครื่องดื่ม คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.91 และอันดับที่ 3 คือสภาพการเข้าถึงโดยรถยนต์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2.89

ตารางที่ 4.58 ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ในชุมชนวัดเกต ทางด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน

ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. การเที่ยวชมวิถีชีวิตภายในชุมชน	3.49	มาก
2. การเที่ยวชมโบราณสถานและอาคารบ้านเรือนเก่า ฯลฯ	4.09	มาก
3. การแสดงออกด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน	3.91	มาก
4. ความหลากหลายในเชิงประสบการณ์ของการท่องเที่ยว	3.95	มาก
5. ความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน	3.93	มาก
คะแนนเฉลี่ย	3.87	มาก

จากตารางที่ 4.58 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทางด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.87 โดยความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือการเที่ยวชมโบราณสถานและอาคารบ้านเรือนเก่า ฯลฯ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.09 อันดับที่ 2 คือ ความหลากหลายในเชิงประสบการณ์ของการท่องเที่ยว คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.95 และอันดับที่ 3 คือ ความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.93

ตารางที่ 4.59 ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตทางด้านบุคคล

ด้านบุคคล	คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเป็นมิตรและการแสดงออกถึงความมีน้ำใจไมตรีของประชาชนในชุมชนต่อนักท่องเที่ยว	4.17	มาก
2. การให้บริการและความเอาใจใส่ของผู้ประกอบการและร้านค้าในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว	4.09	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.13	มาก

จากตารางที่ 4.59 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทางด้านบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.13 โดยความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือความเป็นมิตรและการแสดงออกถึงความมีน้ำใจไมตรีของประชาชนในชุมชนต่อนักท่องเที่ยว คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.17 อันดับที่ 2 คือการให้บริการและความเอาใจใส่ของผู้ประกอบการและร้านค้าในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.09

ตารางที่ 4.60 ระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว ในชุมชนวัดเกตทางด้าน
ลักษณะทางกายภาพ

ด้านลักษณะทางกายภาพ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ความสวยงามและสภาพภูมิทัศน์โดยรอบของชุมชน	4.18	มาก
2. ความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน	4.01	มาก
3. ความเงียบสงบไม่มีเสียงดังรบกวน	4.16	มาก
4. ความสะอาดและเป็นระเบียบ	3.93	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.07	มาก

จากตารางที่ 4.60 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทางด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจอันดับที่ 1 คือ ความสวยงามและสภาพภูมิทัศน์ โดยรอบของชุมชน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.18 อันดับที่ 2 คือความเงียบสงบไม่มีเสียงดังรบกวน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.16 และอันดับที่ 3 คือความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.01

ตารางที่ 4.61 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาที่พบด้านต่างๆ ในชุมชนวัดเกต

ปัญหาที่พบ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานฯ	322	63.4
2. ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน	52	10.2
3. ด้านบุคคล	39	7.7
4. ด้านลักษณะทางกายภาพ	77	15.2
5. ไม่พบปัญหาใดๆ	18	3.5
รวม	508	100

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.61 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด จำนวน 322 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.4 รองลงมาคือ ด้านลักษณะทางกายภาพ จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.62 ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ความเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. สามารถขยายตัวได้อีกมาก	211	21.2
2. ขยายตัวได้อีกเพียงเล็กน้อย	146	14.7
3. ถึงจุดอิ่มตัวแล้ว	123	12.4
4. ควรมีความหลากหลายมากกว่านี้	47	4.7
5. ควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้	175	17.6
6. ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น	293	29.4
7. อื่น ๆ โปรดระบุ ...	0	-
รวม	995	100

จากตารางที่ 4.62 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น จำนวน 293 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมาคือ มีความเห็นว่าสามารถขยายตัวได้อีกมาก จำนวน 211 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 และควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้ จำนวน 175 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.63 แสดงแนวโน้มของการกลับมาเที่ยวชุมชนวัดเกต

แนวโน้มของการกลับมาเที่ยวชุมชนวัดเกต	จำนวน	ร้อยละ
1. คิดว่าจะมาเที่ยวอีกแน่นอน	259	66.4
2. ไม่แน่ใจ	114	29.2
3. ไม่มาเที่ยวอีก	17	4.4
รวม	390	100.0

จากตารางที่ 4.63 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวโน้มคิดจะมาเที่ยวอีกแน่นอน จำนวน 259 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 และไม่มาเที่ยวอีก จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 ตามลำดับ

3) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบ
จำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ตารางที่ 4.64 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการ
เปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

ประเด็น	ความถี่ในการเดินทาง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าสถิติ F
ด้านโครงสร้าง พื้นฐาน	เป็นครั้งแรก	196	3.52	0.58479	4.212*
	2 - 3 ครั้ง	68	3.35	0.62464	
	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	126	3.23	0.64030	
ด้านจุดเด่น ทางการท่องเที่ยว ภายในชุมชน	เป็นครั้งแรก	196	4.08	0.64760	3.942*
	2 - 3 ครั้ง	68	4.06	0.49767	
	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	126	3.80	0.68688	
ด้านบุคคล	เป็นครั้งแรก	196	4.20	0.67183	2.471
	2 - 3 ครั้ง	68	3.94	0.57425	
	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	126	4.02	0.69432	
ด้านลักษณะทาง กายภาพ	เป็นครั้งแรก	196	4.11	0.65113	3.028
	2 - 3 ครั้ง	68	3.90	0.51167	
	มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	126	3.87	0.68814	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.64 พบว่ากลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตเป็นครั้งแรก, นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต 2 - 3 ครั้ง และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตมากกว่า 3 ครั้งมีระดับความพึงพอใจในด้านโครงสร้างพื้นฐานและจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อได้ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทีละคู่ โดยวิธี Tukey's Multiple Comparisons พบว่าทั้งความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตเป็นครั้งแรกมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในชุมชนวัดเกตมากกว่า 3 ครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ควรเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น
2. ควรมีคำอธิบายแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อที่นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้าใจได้เองและท่องเที่ยวได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น
3. ควรขยายที่จอดรถให้กว้างขึ้นเพื่อให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยวหรือหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะมากขึ้นในอนาคต
4. ควรมีการทำทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย

ด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยว

1. ควรมีการแสดงออกด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนให้เห็นมากกว่านี้ เพื่อทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจ
2. ชาวบ้านในชุมชนควรร่วมมือกันผลิตสินค้าที่ระลึกอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชนและแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนวัดเกต
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะสนใจในวัฒนธรรมไทยคนในชุมชน
4. ควรจะจัดกิจกรรมที่มีการแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชมเพื่อให้เกิดความหลากหลาย
5. ควรเพิ่มจำนวนผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพราะเท่าที่เห็นในปัจจุบันมีเพียง 2 รายซึ่งประจำอยู่ในพิพิธภัณฑ์วัดเกตการามเท่านั้น อีกทั้ง
6. ควรจะมีการนำชมหรือบอกรายละเอียดว่าจุดเด่นของที่นี่มีอะไรบ้าง
7. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น

ด้านลักษณะทางกายภาพ

1. ควรมีการติดไฟส่องสว่างบริเวณถนนเพิ่มขึ้น
2. ควรมีการขอความร่วมมือให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจรักษาความปลอดภัยในชุมชนบ่อยขึ้น

ข. ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มเติมจำนวน 19 ราย ในประเด็นของการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต พบว่า

สิ่งดึงดูดใจ

สิ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต คืออาคารบ้านเรือนเก่าที่มีความสวยงามทางสถาปัตยกรรม และเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนภูมิทัศน์ของชุมชนที่มีความสวยงามซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง

ระดับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ระดับคะแนน 4.20) โดยมีความพึงพอใจในความเป็นมิตรและความมีน้ำใจไมตรี ความยิ้มแย้มแจ่มใสของคนในชุมชนเป็นลำดับแรก ขณะที่ความพึงพอใจในด้านกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาที่พบ

ปัญหาที่สำคัญคือความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต โดยเฉพาะบริเวณถนนเจริญราษฎร์ เนื่องจากไม่มีทางเท้าและรถยนต์ที่สัญจรไปมาวิ่งด้วยความเร็วสูง ทำให้ประสบความยากลำบากในการเดินทางชมบ้านเรือนและอาคารเก่าที่เรียงรายสองฝั่งของถนน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีความเห็นว่าชุมชนควรปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีสภาพที่เหมาะสมและปลอดภัยแก่การเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน และน่าจะมีการเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลายเช่น การท่องเที่ยวทางน้ำร่วมกับผู้ประกอบการเอกชนที่อยู่ภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอีกทางหนึ่ง และในขณะเดียวกันชุมชนควรรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองให้คงเส้นเหน็บแบบนี้ โดยต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับเอาความเจริญและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำลังจะเกิดมากขึ้นในอนาคต มีระบบการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไว้

คำถามวิจัยข้อที่ 2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่อย่างไร

ผลการศึกษานี้เป็นการตอบคำถามข้อที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยได้ผลการศึกษา เป็นดังนี้

มุมมองของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

1) ความคิดเห็น

- ควรมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแบบเดิมไว้
- หากจุดเด่นของชุมชนในอดีตเพื่อนำมาส่งเสริมและพัฒนาต่อไป
- ควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป เช่นประเพณีที่สำคัญ การแสดงทางวัฒนธรรมโดยเยาวชนในชุมชน

2) ข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

- ควรให้การศึกษแก่เยาวชนในการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชน อีกทั้งควรจัดให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่สามารถกระทำได้ เช่นการให้บริการเป็นมัคคุเทศก์นำชมแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือการแสดงทางวัฒนธรรมของเยาวชนเพื่อเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวในโอกาสต่างๆ และวันสำคัญต่างๆ ภายในชุมชน
- ควรมีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเป็นการเปิดโอกาส เปิดเวทีและเตรียมความพร้อมชุมชนให้ดีพอ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ด้วย
- ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยกันและดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน

มุมมองของผู้ประกอบการ

1) ความคิดเห็น

- การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนควรเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่ก้าวกระโดดเหมือนอีกหลายแห่ง เพื่อที่จะทำให้ชุมชนได้มีเวลาเตรียมตัวและวางแผนในการจัดการท่องเที่ยวให้พร้อมเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว
- ให้คนในชุมชนมีความรัก ห่วงแหนและอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งให้มีการถ่ายทอด สืบทอดไปยังเยาวชนรุ่นหลังด้วย
- ให้เห็นความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ เช่นการบำรุงรักษาอาคารบ้านเรือนเก่า
- ควรปรับปรุงทางเท้าสำหรับคนเดินให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ควรมีการอบรมเยาวชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน
- ควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยอาจจะให้วัดเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมนั้นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยเน้นเอกลักษณ์ของการเป็นล้านนา เช่นการแต่งกายพื้นเมือง การพูดภาษาพื้นเมือง และการรับประทานอาหารพื้นเมือง

2) ข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

- ภาครัฐควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้าง ปรับปรุง หรือรื้อถอนอาคาร
- การก่อสร้างอาคารบ้านเรือนภายในชุมชน ควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่
- ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้ โดยอาจให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง การสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้น ลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว

มุมมองของประชาชนในพื้นที่

1) ความคิดเห็น

- ควรปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เยาวชนและประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้ภาษาพื้นเมือง ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์และรักษาขนบธรรมเนียมที่ดีของชุมชนไว้
- ควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในชุมชน
- ควรปรับปรุงหรือทำทางเดินเท้าให้เหมาะสมและมีความปลอดภัยแก่ผู้สัญจร
- การจำกัดการเปิดร้านอาหารหรือสถานบันเทิงภายในชุมชนหรือให้มีการย้ายสถานบันเทิงออกจากบริเวณชุมชน
- การตรวจตราดูแลห้องพัก และห้องเช่าภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าวที่ย้ายเข้ามาอาศัยในชุมชนมากขึ้น
- ควรจำกัดความเร็วของรถยนต์ที่วิ่งบนถนนภายในชุมชน และห้ามไม่ให้มีการจอดรถบริเวณไหล่ทางเท้าในช่วงเวลาเร่งด่วน และเพิ่มความเข้มงวดการตรวจจับผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรให้มากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะต่อการลดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต

- ควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็นการดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม
- ควรมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารใหม่และตึกสูงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยอาคารก่อสร้างจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของชุมชนและคงความเป็นเอกลักษณ์ของเดิมให้มากที่สุด
- ควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางกายภาพและคุณค่าด้านต่างๆ ของชุมชน

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่
4. เพื่อหามาตรการในการลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือประชาชนในพื้นที่ จำนวน 255 ราย ผู้ประกอบการในชุมชน 59 ราย เจ้าหน้าที่ของรัฐ 37 ราย และนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 390 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 741 ชุด โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม แบ่งส่วนที่สำคัญเป็น 3 ตอนคือแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นระดับความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นพฤติกรรมการท่องเที่ยว ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในด้านต่างๆ และสุดท้ายเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เมื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์ครอนบัคส์แอลฟา (Cronbach ' Alpha Coefficient) ของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมได้ค่าความเชื่อมั่น .89 และแบบสอบถามผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมได้ค่าความเชื่อมั่น .85 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้ค่าความเชื่อมั่น .85

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร กลุ่มสองตัวแปรใช้การทดสอบแบบ Chi-square การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของ Likert และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ทีละคู่ในเวลาเดียวกัน โดยวิธี Tukey's Multiple Comparisons ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ซึ่งใช้ข้อมูลที่รวบรวมจากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่ม โดยข้อสรุปและการอภิปรายผลการวิจัยมีดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาจะขอสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม

1.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.91 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.32 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.13 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.19

1.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.56 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.74 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวก อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21

1.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.84 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.97 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.28

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินการ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่พบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น และมีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบในประเด็นทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลง และทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่พบว่าระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกในประเด็นทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น และทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังพบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบในประเด็นทำให้ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง รวมทั้งทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น

2) การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยว

2.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน และอันดับที่ 3 คือทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจาก

การท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบ พบว่าอันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวก พบว่าอันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือ ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือ ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบพบว่า อันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง

2.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกพบว่า อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น และอันดับที่ 3 คือ ทำให้มีโอกาเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางสังคมด้านลบพบว่า อันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น อันดับที่ 2 คือมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และอันดับที่ 3 คือทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกพบว่า อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือ ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ส่วนด้านลบพบว่า อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสน้อยลง และอันดับที่ 3 คือ ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่น/พื้นเมืองลดน้อยลง

2.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ พบว่าประเด็นผลกระทบทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อันดับที่ 2 คือนำความเจริญมาสู่ชุมชนโดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และอันดับที่ 3 คือเป็นโอกาสที่ดีในการสร้าง

ความเข้าใจและเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน ส่วนประเด็นทางสังคมด้านลบ อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ลำดับที่ 2 คือทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และลำดับที่ 3 คือมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านบวก อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้มีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น ส่วนประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง และอันดับที่ 3 คือ วัฒนธรรมประเพณีถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น

3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ความพึงพอใจด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ความพึงพอใจด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และความพึงพอใจด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวครั้งแรกมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนมากกว่า 3 ครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) การหามาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

4.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ควรมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแบบเดิมไว้ หากจุดเด่นของชุมชนในอดีตเพื่อนำมาส่งเสริมและพัฒนาต่อไป และควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป เช่น ประเพณีที่สำคัญการแสดงทางวัฒนธรรมโดยเยาวชนในชุมชน ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือควรให้การศึกษแก่เยาวชนในการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชน อีกทั้งควรจัดให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่สามารถกระทำได้ เช่นการให้บริการเป็นมัคคุเทศก์นำชมแหล่งท่องเที่ยว

ภายในชุมชน หรือการแสดงทางวัฒนธรรมของเยาวชนเพื่อเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวในโอกาสต่างๆ และวันสำคัญต่างๆ ภายในชุมชน และควรมีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว โดยเป็นการเปิดโอกาส เปิดเวทีและเตรียมความพร้อมชุมชนให้ดีพอ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ด้วย และควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยกันและดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน

4.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนควรเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่ก้าวกระโดดเหมือนอีกหลายแห่ง เพื่อที่จะทำให้ชุมชนได้มีเวลาเตรียมตัวและวางแผนในการจัดการท่องเที่ยวให้พร้อมเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ให้คนในชุมชนมีความรัก ห่วงแหนและอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งให้มีการถ่ายทอด สืบทอดไปยังเยาวชนรุ่นหลังด้วย ให้เห็นความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ เช่นการบำรุงรักษาอาคารบ้านเรือนเก่า ควรปรับปรุงทางเท้าสำหรับคนเดินให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการอบรมเยาวชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน และควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยอาจจะให้วัดเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมนั้นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยเน้นเอกลักษณ์ของการเป็นล้านนา เช่นการแต่งกายพื้นเมือง การพูดภาษาพื้นเมือง และการรับประทานอาหารพื้นเมือง ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ภาครัฐควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้างปรับปรุง หรือรื้อถอนอาคาร และการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนภายในชุมชน ควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ และภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้ โดยอาจให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง การสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้นลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว เป็นต้น

4.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

ควรปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เยาวชนและประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้ภาษาพื้นเมือง ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์และรักษาขนบธรรมเนียมที่ดีของชุมชนไว้ ควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในชุมชน ควรปรับปรุงหรือทำทางเดินเท้าให้เหมาะสมและมีความปลอดภัยแก่ผู้สัญจร ควรจำกัดการเปิดร้านอาหารหรือสถานบันเทิงภายในชุมชนหรือให้มีการย้ายสถานบันเทิงออกจากบริเวณชุมชน ควรมีการตรวจตราดูแลห้องพัก และห้องเช่าภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าวที่ย้ายเข้ามาอาศัยใน

ชุมชนมากขึ้น และควรจำกัดความเร็วของรถยนต์ที่วิ่งบนถนนภายในชุมชน และห้ามไม่ให้มีการจอดรถบริเวณไหล่ทางเท้าในช่วงเวลาเร่งด่วน และเพิ่มความเข้มงวดการตรวจจับผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรให้มากขึ้น ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็นการดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม ควรมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารใหม่และตึกสูงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยอาคารก่อสร้างจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของชุมชนและคงความเป็นเอกลักษณ์ของเดิมให้มากที่สุด ควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางกายภาพและคุณค่าด้านต่างๆ ของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และสำนึกเกี่ยวกับการรักถิ่นฐานบ้านเกิด เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดประเพณีอันดีงามสืบไป และที่สำคัญควรเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลักและต้องสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วย

4.4) ในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ควรเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น มีคำอธิบายแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อที่นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้าใจได้เองและท่องเที่ยวได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น ควรขยายที่จอดรถให้กว้างขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับการท่องเที่ยวหรือหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะมากขึ้นในอนาคต ควรมีการทำทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย ควรมีการขอความร่วมมือให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจรักษาความปลอดภัยในชุมชนบ่อยขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาวิจัยกับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

จากผลการศึกษาวิจัยทางด้านสังคมเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น คนในชุมชนมีโอกาสในการศึกษามากขึ้น และสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังนำความเจริญมาสู่ชุมชนโดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นโอกาสอันดีในการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ผลกระทบทางสังคม

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา มากจนเกินไปจนกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในชุมชนก็ต้องเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงด้วย เพราะประชาชนในพื้นที่อาจเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้ผลกระทบต่อสังคมด้านลบที่สำคัญจากการท่องเที่ยว คือ ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนวัดเกตมากขึ้น คนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนวัดเกตเพื่อประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว และทำให้คนในชุมชนเดิมต้องย้ายออกไปจากพื้นที่ชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับการท่องเที่ยว วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และอาจทำให้มีกลุ่มคนหรือบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น (UNESCAP ,1999 : 118) และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเริ่มมีความห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น และเมื่อพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของชุมชนเห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนมีความรู้สึกแออัดจากอาคารบ้านเรือนที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนปัญหาการจราจรที่คับคั่งบนถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน

ผลกระทบทางวัฒนธรรม

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมอันแตกต่างระหว่างของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น และสามารถนำรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าที่มีคุณค่าและพื้นที่สาธารณะในชุมชนได้มากขึ้น (UNESCAP ,1999 อ้างแล้ว) แต่ใน

ขณะเดียวกันพบว่าปัญหาสำคัญที่ชุมชนกำลังประสบอยู่และอาจส่งผลกระทบต่อทางลบก็คือการสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีมาช้านาน เนื่องด้วยการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนใหม่ที่เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ต่างจากที่อยู่ดั้งเดิมและไม่มีรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ล้านนาของชุมชนเลย อีกทั้งยังพบว่าการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษาพื้นเมืองลดลง

ประเด็นของผู้ประกอบการในชุมชน

เมื่อพิจารณาตามลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการกับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวแล้วพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนในชุมชนวัดเกตและมาเช่าสถานที่เพื่อประกอบการ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 3 ใน 4 ของผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการตั้งกิจการในชุมชนไม่นาน คือ 1—5 ปี และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ประกอบกับผู้ประกอบการเองเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงทำให้ผู้ประกอบการมองเห็นประโยชน์หรือผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านบวกมากกว่าผลกระทบในด้านลบ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

พบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น และมีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้คือ ชุมชนวัดเกตนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับทั้งกลุ่มชนชั้นกลางและมีฐานะดีจะตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นย่านค้าขายสำคัญและเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่อีกกลุ่มซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยอาศัยอยู่บริเวณด้านในห่างจากบริเวณที่มีกิจกรรมหรือพื้นที่ปะทะสังสรรค์กับนักท่องเที่ยวและส่วนใหญ่มีอายุในวัยกลาง อาจจะทำให้กลุ่มนี้มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมากกว่าในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันยังได้รับโอกาสและเข้าถึงในการรักษาพยาบาลจากโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาในชุมชนมากขึ้นนั่นเอง ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยเหล่านี้จะมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับมากกว่า

ส่วนประเด็นพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบในประเด็นทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลง และทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น สามารถอภิปรายได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เข้าในชุมชนวัดเกตอาจจะทำให้กลุ่มคนที่มีอายุเหล่านี้จะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในระยะ 20 ปีที่ผ่านมาได้ชัดเจนและเป็นไปได้ที่จะมีความเข้าใจมากกว่าไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการที่มีคนย้ายเข้ามาพักอาศัยในชุมชนมากขึ้น หรือแม้กระทั่งข้อจำกัดจากลักษณะทางกายภาพต่างๆ เช่น ความแออัดของบ้านเรือน หรือความไม่ปลอดภัยในการเดินข้ามถนนไปมาหาสู่ระหว่างเพื่อนฝูงหรือพี่น้องอีกฝั่งซึ่งมีถนนคั่นกลางและมีรถยนต์แล่นสัญจรผ่านถนนสายหลักภายในชุมชนมากขึ้นด้วยความยากลำบากไม่เหมือนเช่นอดีตที่ผ่านมา จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะมองเห็นผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นมากกว่า

การเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มนั้น

พบว่ากลุ่มของประชาชนและกลุ่มของผู้ประกอบการในชุมชนมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นทางสังคมด้านลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่มิใช่เป็นคนวัดเกต และมีการเช่าสถานที่เพื่อประกอบการในชุมชน มีระยะเวลาที่อาศัยหรือประกอบการในชุมชนไม่นาน อีกทั้งระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังมีน้อยกว่าประชาชนในพื้นที่ ที่สำคัญกลุ่มนี้ยังถือว่าเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต ดังนั้นการรับรู้หรือความเห็นเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ 2 กลุ่มนี้จึงมีความแตกต่างกัน (Sharma และ Dyer ,2009)

การมีส่วนร่วมของของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของภาครัฐอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 2 กลุ่ม โดยมีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.77 ในขณะที่ผู้ประกอบการในชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.95 และ 3.03 ตามลำดับ เห็นได้ว่าภาครัฐยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนน้อยมากหรือขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ทำให้ชุมชนเป็นในลักษณะส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวแก่แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการวางแผนระดับนโยบาย การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจากแนวคิดการมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลักนั้น โดยรวมถึงการมีส่วนร่วมกับ

ทุกองค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกิดมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือคนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดและวางแผนหรือนโยบายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนมากที่สุดภายใต้ต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือผลกระทบทางลบที่น้อยที่สุดซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในชุมชนวัดเกิดในระยะยาวต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนมีความพยายามที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีสำคัญในอดีตให้สืบทอดต่อไปยังลูกหลาน เช่น ประเพณีล่องสะเปาและประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี เป็นต้น และเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็ยิ่งทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะชุมชนวัดเกิดเป็นสังคมเปิด มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเนื่องจากเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปได้ตามความสะดวก ค่านิยม หรือฐานะความเป็นอยู่ของบุคคล เช่น การแต่งกายแบบพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการออกแบบหรือก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน จะเป็นไปตามสมัยนิยม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายของ Ferraro (1998) ที่กล่าวว่าเมื่อวัฒนธรรมมาปะทะกันจะมีวัฒนธรรมที่แข็งและวัฒนธรรมที่อ่อน ทำให้วัฒนธรรมที่อ่อนกว่าเสื่อมไป หรือเกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมสองแห่งที่มีการติดต่อกัน เป็นต้น

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลที่สำคัญได้ดังนี้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิดจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อประเภทบุคคล เช่น ญาติหรือเพื่อนแนะนำ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาประเด็นด้านค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด กรณีที่นักท่องเที่ยวพักค้างในชุมชนวัดเกิด พบว่านักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 2,500 บาทต่อการพักค้าง 1 ครั้ง ซึ่งมากกว่ากรณีที่นักท่องเที่ยวไม่พักค้างที่มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 500 บาทต่อ 1 ครั้ง จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นรายได้ที่เข้ามาในชุมชนซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของค่าใช้จ่ายสำหรับที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม หรืออื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้จ่ายได้

ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความพึงพอใจน้อยกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบโดยส่วนใหญ่ว่าเป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเดินเท้า สถานที่จอดรถ และป้ายบอกทาง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต ตลอดจนขีดความสามารถในการรองรับเชิงกายภาพของชุมชนที่มีจำกัด ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยและความไม่สะดวกสบายในการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนวัดเกตต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญ เพราะหากจะดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานใดๆ ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมแก่ชุมชนจนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวอีกแน่นอน อีกทั้งยังมีความเห็นความเห็นการท่องเที่ยวในชุมชนสามารถขยายตัวได้อีกมาก โดยควรมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถานอาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น และควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าความพึงพอใจด้านต่างๆ มีแนวโน้มลดลงตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ยกเว้นด้านบุคคลซึ่งความพึงพอใจที่ลดลงนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตยังไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรองรับเชิงสังคมของพื้นที่ชุมชน ทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวลดลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและลักษณะทางกายภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ชุมชนวัดเกตจะต้องมีการกำหนดมาตรการรองรับและหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการทำการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะหรือมาตรการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น การท่องเที่ยวในชุมชนดังต่อไปนี้

1) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

1.1) ภาครัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ภายในชุมชน ตลอดจนการออกแบบอาคารบ้านเรือนควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.2) ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้โดยการให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง โดยการสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการหรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว

1.3) การกำหนดขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง โดยมีกฎระเบียบและการคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ เช่น ถนนทางเข้า บริเวณรองรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด รวมทั้งการกำหนดเขตพื้นที่บริเวณชุมชนไม่ควรอนุญาตให้มีสถานบันเทิง แต่ควรกำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และที่พักอาศัยอย่างแท้จริง

1.4) ชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพื้นที่ของชุมชน โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์อาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าของชุมชน ไม่ได้เน้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่เพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไปสู่ลูกหลาน

2) มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน

2.1) ชุมชนควรรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ให้ยาวนานที่สุด

2.2) ชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ที่มีอยู่ของชุมชน

2.3) ชุมชนควรเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ อย่างแท้จริง

2.4) ชุมชนควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็น

การดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม

2.5) ชุมชนควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

2.6) ชุมชนควรมีการเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ควรมีการประชุมและวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างเห็นเป็นรูปธรรม

3) มาตรการในการจัดการด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว

3.1) การเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

3.2) การหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอกับการให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

3.3) การปรับปรุงทางเดินเท้าให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย

จากข้อสรุปมาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management) เพื่อสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็สามารถช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

1) การจัดการพื้นที่ทางวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม

1.1) กำหนดขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง โดยมีกฎระเบียบต้องคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ เช่น ถนนทางเข้า บริเวณรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ใช้สอยทั้งหมด

1.2) โซนก่อสร้างใหม่ การก่อสร้างออกแบบให้อิงกับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมดั้งเดิมประยุกต์กับสมัยใหม่ และมีการใช้สอยในด้านต่างๆมากขึ้น

1.3) โซนธรรมชาติที่เลียบชายฝั่งแม่น้ำปิง ไม่ควรสร้างสิ่งปลูกสร้างแปลกปลอมตามเส้นทางเที่ยวชมธรรมชาติที่คงความเป็นธรรมชาติไว้อยู่

1.4) กำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ ควรเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในชุมชนวัดเกต เช่น บุคคล ชุมชน และองค์กรชุมชนที่มีความรู้พื้นถิ่น, องค์กรของรัฐระดับท้องถิ่น, องค์กรด้านการอนุรักษ์ระดับท้องถิ่น, , กลุ่มศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น

2) การจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วม

2.1) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในชุมชนวัดเกตให้เกิดขึ้น โดยการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการ ริเริ่ม เสนอความคิดเห็น ร่วมประชุม ให้ข้อมูล วิเคราะห์ ตัดสินใจ และพัฒนากระบวนการ แก้ไข / ดำเนินการ แก้ปัญหาหรือทำประชาวิจารณ์ มีการปรึกษาหารือร่วมกัน

2.2) ควรให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

2.3) ควรมีการเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน มีการประชุมวางแผนที่เป็นรูปธรรม พัฒนาพื้นที่และปรับปรุงสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว

2.4) ควรมีการรณรงค์และให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและไม่ทำลายสิ่งที่ดึงดูดของพื้นที่

2.5) การจัดการการท่องเที่ยวควรจะมีการวางแผนที่รอบคอบ มีระบบการควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดการพัฒนากระทบต่อสภาพแวดล้อม และพื้นที่ โดยสนับสนุนให้องค์การปกครองท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการจัดการพัฒนาอย่างเต็มที่และสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกิดได้อีกด้วย

3) การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน

3.1) ด้านการคมนาคม จัดให้มีเส้นทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกิดได้สะดวก รวมทั้งจัดการให้มีเส้นทางติดต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ บริเวณใกล้เคียง ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และป้ายจราจรที่ชัดเจน มีขนาดมาตรฐานสากล

3.2) ด้านการอำนวยความสะดวก จัดการให้มีที่จอดรถที่สามารถรองรับรถขนส่งนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ จัดทำทางเดินเท้า ระบบสัญญาณและการเข้าถึงสำหรับผู้พิการ รวมทั้งแสงสว่าง ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึกทั้งหมดต้องจัดทำให้กลมกลืนกับสถานที่ จัดที่นั่งพักผ่อนที่พักระหว่างทาง ร้านขายของที่ระลึก จุดให้ข้อมูล ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ให้บริการทางการแพทย์ ระบบกำจัดขยะจัดหาที่ทิ้งขยะมูลฝอยตั้งตามตำแหน่งที่สมควร จัดการเรื่องระบายน้ำใน และมีการตรวจความปลอดภัย

3.3) ด้านการพักผ่อน ควรจัดตามรูปแบบที่ไม่ขัดต่อระเบียบและวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ผู้ให้บริการต้องเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นสำคัญ

4) การจัดการให้เป็นแหล่งเรียนรู้

4.1) ศึกษาเพื่อเรียบเรียงความเป็นมาของชุมชนวัดเกิดตามหลักฐานที่มีอยู่ ซึ่งจัดออกมาในรูปแบบของหนังสือแผ่นพับหรือป้าย โดยใช้ข้อความที่เข้าใจง่าย ตลอดจนแปลเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

4.2) การจัดการให้มีศูนย์ข้อมูลที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ความรู้ในด้านภาพรวมของชุมชนวัดเกิด ซึ่งนอกจากให้ความรู้แล้วยังเป็นที่นั่งพักผ่อน ห้องสุขา บริการฝากสิ่งของและ

ติดตามของหายด้วย

4.3) การจัดให้มีวิทยากรชม ซึ่งควรเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนวัดเกิดอย่างดีเยี่ยม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

5) การจัดการด้านความปลอดภัย

5.1) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความมั่นใจในการที่จะเที่ยวชมสถานที่ ได้แก่การทำป้ายเตือนจุดอันตราย การจัดบุคลากรเดินตรวจ

5.2) การควบคุมสภาพแวดล้อม โดยการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ เพื่อทำการค้า การป้องกันการสิ้นสะท้อน โดยควบคุมการใช้พาหนะ การป้องกันมลภาวะทางเสียง การป้องกันมลภาวะทางสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกิด เชียงใหม่ ให้มีความยั่งยืน
- 2) ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง
- 3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกิด เชียงใหม่

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อจำกัดหลายประการซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดไม่ครบถ้วนเท่าที่ควร คือ

1. ในส่วนของศาสนาซิกข์ ผู้วิจัยไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ดังนั้นจึงทำให้ขาดข้อมูลในส่วนนี้ไปและทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์เพิ่มเติมได้
2. การตอบคำถามในแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลไม่ต่างกัน ซึ่งอันจะเป็นไปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจในคำถามในแต่ละข้ออย่างชัดเจน
3. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับไม่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน ดังนั้นการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด อาจประเมินความพึงพอใจจากสิ่งที่ตนเองมองเห็นในระยะเวลานั้นๆ เท่านั้น

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2553. **สถิตินักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว (2546 -2553)**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2542. **โครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรมพล ทองธรรมชาติ . ดำรง ฐานดี และดำรง ธรรมรักษ์ . 2549. **สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- กวี รัชพลอริยคุณ.2545. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนย่าน ตลาดพลู**. กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. 2546. **การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสงจังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.
- จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. 2541. **พระเจดีย์เมืองเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : วรรณรักษ์
- จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ. 2544 .**การท่องเที่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในชุมชนชาวเขา**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงจันทร์ อภาวัชรุตม์ เจริญเมือง.2549. **เมืองเชียงใหม่ที่ยั่งยืน : แนวคิดและประสบการณ์ของย่านวัดเกต**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัชชัย มานิตย์. 2550. **ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรวดี จำเดิม. 2549. **ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เนตรชนก นันท์. 2544. **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .

- บุษบา สิทธิการ, สิริวัฒนา ไจมา และจันทอน คำแสน. 2550. **โครงการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคม และวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประกอบศิริ ภักดีพินิจ. 2544 . **ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา : กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.** การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- ประกาศิต สุวรรณชฎ และคณะ. 2541. **การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์และการบริการของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออก โครงการ Amazing Thailand 1998-1999.** กรุงเทพฯ:คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พลอยศรี ไปราณานนท์. 2548. **ผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิมล ศรีวิเวศ. 2551. **การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจญจิตต์ อธิคมนันท์.2545. **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- มิ่งสรรพ์ ขาวสอาดและคณะ. 2553. **โครงการวิจัยการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย : โครงการพัฒนาการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงปีที่ 2.** เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- มงคล อภินวัฒน์.2551.**พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการพระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มนัส สุวรรณ. 2541 .**รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ (เชียงใหม่).** เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,.
- มณีวรรณ ผิวนิม, ปราวณา จันทุพันธ์. 2546. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการพัฒนาการ และผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- มธุวรรณ พลวัน.2546. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสาคร** .วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- มัลลิกา เกื้อปัญญา. 2542 . **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง** .การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภราเดช พยัฆวิเชียร.2543. **สารคดีสัญจรในวาระ 40 ปี อนุสาร อ.ส.ท** .
กรุงเทพฯ :ร่วมด้วยช่วยกัน.
- รุ่งชล คุณารักษ์และคณะ . 2548. **รายงานการวิจัยความคิดเห็นของชาวบ้านด้านศักยภาพพื้นที่ย่านวัดเกต : ความต้องการของชาวบ้านวัดเกต**. ม.ป.ท. : โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2545 . **การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน**.นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช .
- ละเอียด ศิลาน้อย.**การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน**.วารสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
(มกราคม – มีนาคม 2550)
- วรวิมล ชัยรัต. 2549 . **บ้านตำวัดเกต**. เชียงใหม่ : ชาวบ้านย่านวัดเกต .
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2541 .**พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการออกแบบและวางแผน**.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2551. **ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : สามลดา.
- ศศิรัตน์ ลอยประเสริฐ. 2552. **พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลอดร้อยละปีสามชุก สุพรรณบุรี**.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สนิท สมัครการ. 2545. **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม**.
กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมยศ นาวิการ . 2536 . **การบริหารพฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ .
- สมหวัง ฤทธิ์เดช. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2552.
- สงวน โชติสุขรัตน์. 2553. **ประเพณีไทยภาคเหนือ**. นนทบุรี : ศรีปัญญา.

- สงศรี วงษ์เวช. 2545 . **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง**. การค้นคว้าอิสระ
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัสมา สิมารักษ์. 2551. **ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ
วัฒนธรรมในเมืองฮอยอันประเทศเวียดนาม ภายหลังจากได้รับการประกาศให้เป็น
เมืองมรดกโลก**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุ เนินหาด. 2543. **สะป๊ะเรื่อง ตะวา**. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ ครอบช้าง.
- อนุรักษ์ ปัญญาภูวัฒน์. 2542. **โครงการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต
และสิ่งแวดล้อม ประชาชนชาวเขาลุ่มน้ำแม่จัน – แม่สลอง** . เชียงใหม่ : มูลนิธิ
พัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (พชภ.) ,
- อรุณี ธรรมคุณ. 2550. **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการ
ท่องเที่ยวของชุมชนเกาะเกิร์ต อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Candrea , A.N._Visitor Management ,a Tool for Sustainable Tourism. **Bulletin of the
Transilvania University of Brasov** .Vol.2 (51) – 2009 .Series V : Economic
Science : 131-136 .
- Cheng-Hsuan Hsu. 2006. **Tao Residents’ Perception of Social and Cultural Impacts of
Tourism in Lan-Yu, Taiwan**._Master ‘s Thesis ,Department of Science Park,
Recreation, and Tourism Management The Graduate School of Clemson
University.
- Ferraro ,G .1998 .**The cultural dimation of international business** (3rd ed) .
Englewood Cliffs , NJ :Prentice – Hall
- Gilg,Andrew W. 1996. **Countryside Planning**. 2 nd.ed.New York :Routledge.
- Pearce , D .1981 .**Tourist development** ,London :Longman Group .
- Pigram, J. J. J.and Jenkins, John M._ 1999. **Outdoor recreation; Leisure; Management;
Social aspects**. London and New York.

Sharma, B., Dyer, P. Residents' involvement in tourism and their perceptions of tourism
Impacts . **Benchmarking** .Volume 16, Issue 3, 29 May 2009

United Nations .1999 ,**Guidelines on integrated planning for sustainable tourism
development**. New York : NY USA.

World Tourism Organization . 2002 .**Sustainable Tourism in Protected Areas**
World Tourism Organization ,Madrid , Spain

Yamane ,T .1970 .**Statistics :An introductory Analysis** (2nd ed) .New York : Harper.